

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Острозька академія»
Економічний факультет
Кафедра фінансів, обліку і аудиту

Кваліфікаційна робота

на здобуття освітнього ступеня магістра

на тему: **«ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА»**

Виконав: студент 2 курсу, групи МФК-61
спеціальності 072 «Фінанси, банківська
справа та страхування»
освітньо-професійної програми
«Фінанси, банківська справа та страхування»
другого (магістерського) рівня вищої освіти
Павлюк Андрій Олександрович

Керівник – кандидат економічних наук,
доцент Харчук Юлія Юріївна
Рецензент – доктор економічних наук, доцент
Антонюк Олена Ростиславівна

"РОБОТА ДОПУЩЕНА ДО ЗАХИСТУ"

**Завідувач кафедри фінансів,
обліку і аудиту
Н.А.)**

_____ (проф., д.е.н. Мамонтова

(підпис)

Протокол № _____ від « ____ » _____ 2020 р.

Острог – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	
1.1. Сутнісно-теоретичні засади фінансової безпеки підприємства та особливості управління нею.....	6
1.2. Фактори фінансової діяльності, що впливають на фінансову безпеку підприємства.....	16
1.3. Методичні підходи до оцінки показників фінансової безпеки підприємства.....	22
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ТДВ «ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД», АТ «ЖИТОМИРСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД», ТОВ «РОКСОЛАНА»)	
2.1. Організаційно-економічна характеристика ТДВ «ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД», АТ «ЖИТОМИРСЬКИЙ МАСЛО-ЗАВОД», ТОВ «РОКСОЛАНА».....	33
2.2. Комплексний аналіз рівня фінансової безпеки досліджуваних підприємств	41
2.3. Оцінка імовірності банкрутства ТДВ «ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД», АТ «ЖИТОМИРСЬКИЙ МАСЛО-ЗАВОД», ТОВ «РОКСОЛАНА».....	66
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ТДВ «ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД», АТ «ЖИТОМИРСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД», ТОВ «РОКСОЛАНА»)	
3.1. Фінансова стратегія в забезпеченні економічної безпеки досліджуваних підприємств.....	76
3.2. Розробка портфелю інструментів для формування фінансової безпеки ТДВ «ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД», АТ «ЖИТОМИРСЬКИЙ МАСЛО-ЗАВОД», ТОВ «РОКСОЛАНА».....	83
3.3. Економічне обґрунтування доцільності вдосконалення управління системою фінансової безпеки підприємств.....	88
ВИСНОВКИ	95
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	102
ДОДАТКИ	110

ВСТУП

Поступовий перехід економіки України на ринкові відносини водночас суттєво ускладнює умови господарювання та сприяє зростанню конкуренції між господарюючими суб'єктами, що може погіршувати їхній фінансовий стан і більше того – призводити до банкрутства. Тому актуальною є проблемне питання стосовно забезпечення в ринкових умовах фінансової безпеки вітчизняних підприємств. Невирішеність проблем у цій сфері не дозволяє забезпечити відповідний рівень економічного зростання та ускладнює здійснення ефективної реструктуризації економіки. З огляду на це актуальним напрямком сталого функціонування українських підприємств є ефективне управління їх фінансовою безпекою.

Формування ефективної системи забезпечення фінансової безпеки на підприємстві є однією з найважливіших умов його стійкого зростання, забезпечення позитивних результатів діяльності та досягнення цілей суб'єктів господарювання. В умовах волатильності ринкової кон'юнктури суб'єкти підприємництва особливо гостро реагують на негативний вплив зовнішніх чинників, що, в свою чергу, призводить до виникнення все більшої кількості загроз їх ефективної діяльності. Підвищення рівня ризиків підприємницької діяльності потребує від суб'єктів господарювання формування власної системи забезпечення фінансової безпеки та чіткої детермінації основних факторів впливу.

Проблемі забезпечення фінансової безпеки підприємств значну увагу приділено у працях науковців, таких як О. В. Ареф'єва, О.І. Баранівський, І.О. Бланк, З.С. Варналій, В.М. Геєць, К. С. Горячева, О.І. Захаров, В.В. Коваленко, Ж.В. Кудрицька, Ю.В. Лаврова І.П, Франчук, В.Я. Шевчук, А.Д. Шеремет та інших. Незважаючи на значну кількість публікацій, присвячених питанням фінансової безпеки, подальшого дослідження потребує методичне забезпечення діагностики фінансової безпеки підприємства та розробка заходів щодо її забезпечення. Мета дослідження полягає у визначенні шляхів

підвищення рівня фінансової безпеки підприємства на основі вивчення теоретичних та оцінки практичних аспектів обраної тематики.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати такі завдання:

- розкрити сутнісно-теоретичні засади фінансової безпеки підприємства та особливості управління нею;
- визначити види фінансової діяльності, що впливають на фінансову безпеку підприємства;
- обґрунтувати методичні підходи до оцінки показників фінансової безпеки підприємства;
- навести організаційно-економічну характеристику ТДВ «Яготинський маслозавод», АТ «Житомирський маслозавод», ТОВ «Роксолана»;
- провести комплексний аналіз рівня фінансової безпеки досліджуваних підприємств;
- здійснити оцінку імовірності банкрутства ТДВ «Яготинський маслозавод», АТ «Житомирський маслозавод», ТОВ «Роксолана»;
- окреслити напрями фінансової стратегії в забезпеченні економічної безпеки досліджуваних підприємств;
- запропонувати комплекс заходів щодо розробки інструментів формування фінансової безпеки ТДВ «Яготинський маслозавод», АТ «Житомирський маслозавод», ТОВ «Роксолана»;
- провести економічне обґрунтування доцільності вдосконалення управління системою фінансової безпеки підприємств.

Об'єктом дослідження є фінансова безпека ТДВ «ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД», АТ «ЖИТОМИРСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД», ТОВ «РОКСОЛАНА».

Предметом – показники рівня фінансової безпеки підприємств та шляхи їхнього підвищення..

Теоретичну і методологічну основу дослідження становлять загальні положення економічної теорії, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених

з питань забезпечення фінансової безпеки підприємства. У магістерській роботі використано загальнонаукові і спеціальні методи дослідження: методу порівняння – для уточнення понятійно-категоріального апарату, оцінювання та впорядкування підходів щодо структуризації категорій економічної безпеки; табличного - для наочності згрупованих та проаналізованих даних; факторного та логічного аналізу – при діагностуванні та структуризації факторів впливу, ідентифікації проблем управління ресурсами досліджуваного підприємства; графічний – для візуалізації результатів дослідження; узагальнення – для обґрунтування ефективності удосконалення системи управління процесами забезпечення економічної безпеки; абстрактнологічний – для здійснення теоретичних узагальнень і формування висновків за результатами дослідження.

Інформаційною базою дослідження слугували матеріали праць українських і зарубіжних науковців, інформація державних органів статистики, законодавчі та нормативні документи з питань регулювання економіки, звітно-статистичні дані досліджуваного підприємства, аналітичні публікації в науковій і спеціалізованій літературі.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутнісно-теоретичні засади фінансової безпеки підприємства та особливості управління нею

Дослідження аспектів управлінської діяльності призвело до розкриття нового об'єкту фінансового менеджменту - фінансової безпеки. Дане питання швидко привернуло увагу вчених, які за короткий проміжок часу напрацювали достатню кількість науково-методологічних та методичних розробок, присвячених даному питанню. Виявлена проблематика свідчить про виникнення нагальної потреби у вивченні даного питання, його багатоаспектність потребує подальших досліджень, особливо щодо формування механізмів нейтралізації фінансових загроз та мінімізації впливу цих загроз на фінансову систему підприємства.

Діяльність будьякого підприємства, навіть з найвдалішою системою управління, не може бути повністю прогнозованою, оскільки кожен господарюючий суб'єкт працює в умовах невизначеності і динамічності умов господарювання. Одним з головних показників, які свідчать про те, що підприємство є фінансово безпечним, є стабільна і стійка робота його фінансової підсистеми, основною метою функціонування якої є забезпечення всіх інших підсистем фінансовими ресурсами в необхідному обсязі з мінімальними витратами.

Недоцільний або неефективний розподіл фінансів може спричинити за собою невиконання виробничого плану, втрату кадрових ресурсів, привести до втрати конкурентних переваг, якщо не будуть фінансово забезпечені заходи щодо стабілізації інформаційної безпеки і так далі. Важливість забезпечення фінансової безпеки господарюючого суб'єкта так само полягає в тому, що фінансові ризики безпосередньо пов'язані з формуванням його прибутку, і в несприятливому випадку призводять до втрат не тільки доходів, але і капіталу

підприємства, що може призвести до незворотних наслідків його діяльності, тобто до банкрутства.

Забезпечення фінансової безпеки вимагає від суб'єктів господарювання розробки та впровадження власної системи безпеки, з метою своєчасного виявлення і запобігання зовнішнім та внутрішнім загрозам, забезпечення захисту інтересів підприємства та досягнення ним основної мети діяльності. Аналіз наукової літератури дозволяє з'ясувати сутність поняття «фінансова безпека» (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Підходи до тлумачення поняття «фінансова безпека» підприємства

Автор	Визначення
Бланк І. О. [6]	кількісно і якісно детермінований рівень фінансового стану підприємства, який забезпечує стабільну захищеність його пріоритетних збалансованих фінансових інтересів від ідентифікованих реальних і потенціальних загроз внутрішнього і зовнішнього характеру.
Лаврова Ю.В. [31]	система, що забезпечує стабільність важливих фінансових пропорцій розвитку підприємства, які формують захищеність його фінансових інтересів у балансі з фінансовими інтересами його економічних агентів.
Кудрицька Ж.В. [28]	збалансований стан його елементів та підсистем як окремої економічної системи, що можуть бути виражені кількісними чи якісними показниками, характеризується стійкістю до негативних впливів внутрішнього та зовнішнього середовища, здатністю забезпечити її ефективне функціонування та економічне зростання.
Шелест В. В. [82]	фінансовий стан, що характеризується збалансованістю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх впливів, дозволяє забезпечити ефективну діяльність підприємства за рахунок оптимального залучення майна, переданого установниками в управління в довгостроковому періоді
Горячева К.С. [14]	такий фінансовий стан підприємства, що характеризується, по-перше, збалансованістю і якістю сукупності фінансових інструментів, технологій і послуг, котрі використовуються підприємством, по-друге, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх загроз, по-третє, здатністю фінансової системи підприємства забезпечувати реалізацію власних фінансових інтересів, і по-четверте, ефективним забезпеченням сталого розвитку цієї фінансової системи
Папехін Р.С. [41]	певний стан фінансової стабільності, в якому повинно знаходитися підприємство для реалізації своєї стратегії і характеризується можливістю підприємства протистояти загрозам.

Вищезазначені дефініції дозволяють навести узагальнене визначення поняття фінансова безпека підприємства – це фінансове становище суб'єкта

діяльності, яке характеризується комплексом показників, серед яких в першу чергу можна виділити стійкість до внутрішніх і зовнішніх загроз, оптимальною сукупністю ресурсів (фінансових і технологічних), можливістю фінансової системи підприємства забезпечувати виконання місії і досягнення мети достатніми обсягами фінансових ресурсів і забезпечувати сталий розвиток цієї фінансової системи.

Фінансова безпека підприємства – одна з найважливіших складових його економічної безпеки, що характеризує захищеність фінансових відносин, використовуваних фінансових активів та інших фінансових ресурсів, фінансових угод, що здійснюються підприємством для захисту від зовнішніх і внутрішніх загроз, при якій забезпечуються фінансова стійкість і незалежність, створюються сприятливі умови для задоволення законних інтересів і потреб господарюючого суб'єкта.

Таким чином, фінансова безпека є таким станом системи, при якій досягаються наступні цілі:

- 1) досягається фінансову рівновага, стійкість і платоспроможність підприємства, як в короткостроковому, так і в довгостроковому періоді;
- 2) окремі аспекти діяльності підприємства забезпечені необхідними фінансовими ресурсами;
- 3) забезпечується достатня фінансова незалежність;
- 4) забезпечується достатня гнучкість при прийнятті фінансових рішень;
- 5) забезпечується захищеність фінансових інтересів власників;
- 6) існує здатність протистояти існуючим небезпекам і загрозам, які прагнуть завдати фінансових збитків підприємству, відсутність потреби у зміні структури капіталу або примусової ліквідації підприємства.

Головна мета фінансової безпеки підприємства - забезпечення його тривалого і максимально ефективного функціонування сьогодні і високого потенціалу розвитку в майбутньому.

Місце фінансової безпеки в системі національної безпеки відображено на рис. 1.1.

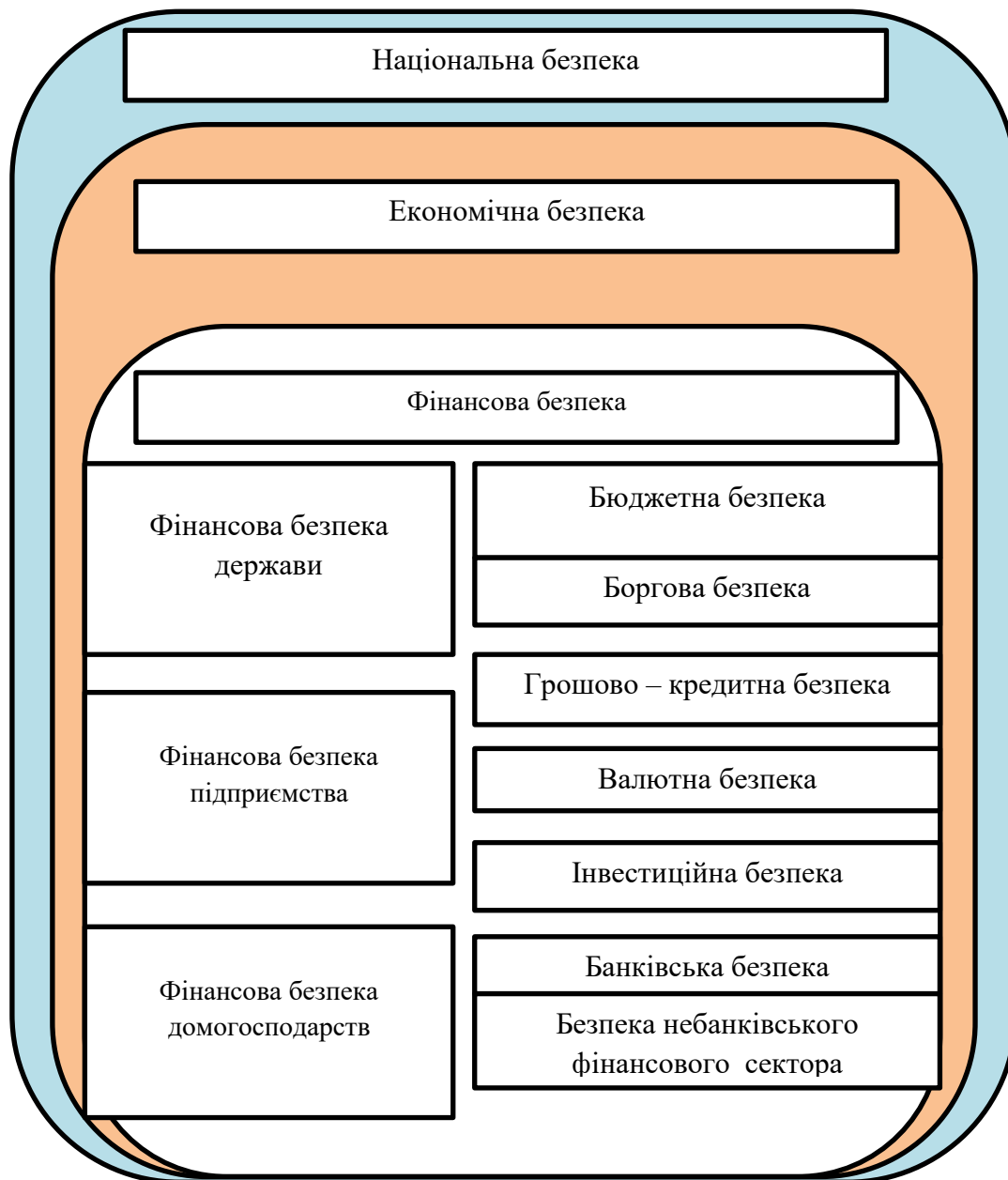

Рис. 1.1. Місце фінансової безпеки підприємства в системі національної безпеки

Джерело [32]

Складність поняття фінансова безпека посилюється розмаїттям трактувань щодо її економічного змісту. Також увагу привертає структура складових фінансової безпеки. В залежності від галузі діяльності підприємства

та форми власності можна виділити бюджетну безпеку (безпеку планування грошових потоків. Собівартості продукції, обсягів реалізації та ін), боргову або кредитну безпеку (безпеку перевищення кількості залучених коштів над їх ефективністю), інвестиційну безпеку (безпечні капітальні вкладення як у фінансові інструменти так і у власне розширення матеріальної бази), банківську безпеку (обрання банку, який дотримується вимог достатності капіталу).

Якщо виникає загроза фінансовій безпеці підприємства, на практиці це означає, що з'явилася ймовірність – реальна або потенційна – прояву деструктивного впливу різних чинників, що спроможні зруйнувати фінансову систему підприємства, результатом якої є отримання певного економічного збитку. Мета досягнення безпечного фінансового стану спрямована на виявлення та припинення загроз фінансовим інтересам суб'єктів господарювання, а також нівелювання наслідків таких загроз

Для досягнення стану фінансової безпеки підприємства фінансовим менеджерам потрібно забезпечити:

- узгодження цілей підприємства, особливо в фінансовій системі підприємства з інтересами зовнішнього середовища та інтересами його інвесторів, кредиторів, постачальників тощо;

- стійкість фінансової системи, яка унеможливорює вплив загроз та спроможна забезпечувати реалізацію цілей, місії, фінансових інтересів;

- збалансовану структуру портфелю фінансових інструментів (акцій, облігацій) і сучасних інформаційних технологій, які використовуються на підприємстві;

- позитивну динаміку розвитку основних показників ефективності фінансової системи (підсистеми) підприємства [20].

Узагальнюючи вищевказане, потрібно уточнити понятійний апарат фінансової безпеки підприємства шляхом визначення таких основних категорій:

1. Об'єкт фінансової безпеки підприємства – це фінансова діяльність господарюючого суб'єкта, яка потребує безпеки, на яку спрямовується функціонування підсистеми забезпечення фінансової безпеки.

2. Суб'єктом фінансової безпеки можна визнати управлінський та виробничий персонал підприємства, в залежності від займаних посад і виконуваних обов'язків.

3. Предметом фінансової безпеки підприємства виступає діяльність суб'єктів фінансової безпеки, яка полягає в формуванні стратегічної програми, реалізації запланованих заходів з забезпечення фінансової безпеки, дотримання відповідних принципів і функцій, для досягнення відповідного рівня фінансової безпеки, який спрямований на об'єкти

4. Головними цілями досягнення фінансової безпеки є її підтримання у безперервному і сталому стані, безпечній фінансової діяльності, яка характеризується збалансованістю і якістю всіх фінансових інструментів, технологій і фінансових послуг, що впливає із сутності фінансової безпеки підприємства і яка характеризується стійкістю до впливу внутрішніх і зовнішніх загроз, здатністю фінансової системи підприємства підтримувати його фінансові інтереси достатніми обсягами фінансових ресурсів, а також – розвиток цієї системи.

5. Ризик виступає однією з форм небезпеки, а саме:

а) мається на увазі ймовірність упущення вигоди, неотримання прибутку, матеріальних або фінансових втрат.;

б) ризик притаманний кожному фінансовому рішення, пов'язаному з очікуванням доходів, незалежно від того, розуміє цю ситуацію фінансовий менеджер чи ні;

в) фінансовий ризик розглядається як можливість недосягнення мети того чи іншого управлінського рішення внаслідок об'єктивно існуючої невизначеності умов здійснення майбутньої фінансової діяльності: будь-яке управлінське рішення – це вже ризик його реалізації і наслідків) [29].

б. Поняття «загроза» прирівнюється за своєю суттю і рівнем впливу на об'єкт загрози до терміну «небезпека». Загроза виступає ще однією формою небезпеки, а саме:

1) як небезпечні фактори, що виникають на стадії можливого переходу у дійсність, як наглядна демонстрація готовності:

а) у суб'єктів підприємництва – бажання одних суб'єктів завдати шкоду іншим;

б) в плані дії, процесу – бажання негативно вплинути на господарську діяльність підприємства;

2) можливість виникнення ситуації, за якої формується передумови протидії забезпеченню безпеки (вона обмежується діями, які підкріплюють її, але не переростають у діяльність, безпосередньо спрямовану на її здійснення);

3) об'єднання причин та умов, які створюють небезпеку інтересам суб'єкта.

До джерел небезпеки можна віднести потенційну можливість порушення функціонування та розвитку об'єкта. Такими джерелами є умови і фактори, дія яких на об'єкт має негативний характер, або це умови й чинники, які містять у собі і за певних умов самі по собі або у різній сукупності виявляють чи знаходять ворожі наміри, шкідливі властивості, деструктивну природу. В разі, коли рівень фінансової безпеки дуже низький або вона відсутня, на перший план виступає антикризове управління фінансовою діяльністю.

Розглянуті основні сутнісні характеристики фінансового ризику дозволяють сформулювати його наступним чином: фінансовий ризик підприємства являє собою результат вибору його власниками або менеджерами альтернативного фінансового рішення, спрямованого на досягнення бажаного цільового результату фінансової діяльності при ймовірності понесення економічного збитку (фінансових втрат) в силу невизначеності умови його реалізації.

Джерелом ризиків, як для власника, так і для підприємства, може бути негативний вплив суб'єктів (табл.1.2).

Таблиця 1.2

Можливі ризики, створені суб'єктами впливу на підприємство

Суб'єкти	Ризики
Постачальники сировини	Невідповідність умов поставки; неритмічність поставок; погана логістика низька якість, порушення договірних умов
Банки	Ненадання кредиту; вимагання термінового погашення кредиту
Державні установи: - Антимонопольний комітет - органи державної влади - податкова	Застосування санкцій і розслідувань щодо продукції Незабезпечення пільгами; різке підняття тарифів Застосування штрафних санкцій
Споживачі	Зміна договорів поставок; відмова від готової продукції; банкрутство дебіторів
Посередники	Відмова від власних зобов'язань; зміна політики діяльності
Конкуренти	Рейдерство, здійснення недобросовісної конкуренції

Джерело розроблено автором

Отже, під загрозою сприймають можливу втрату фінансової безпеки, існуючу або передбачувану можливість прояву негативного впливу різних чинників на фінансовий стан і розвиток організації, здатного привести до певного економічного збитку. Загрози характеризуються різноманіттям видів. Процес управління фінансовою безпекою розпочинається тоді, коли на фінансову діяльність прямо діє сукупність певних загроз, але ще є можливість самостійно вийти з кризового стану. Під антикризовим управлінням розуміють систему управління підприємством, спрямовану на завчасне виявлення можливих кризових ситуацій, розроблення заходів протидії, швидке реагування на будьякі зміни в зовнішньому та внутрішньому середовищах [54].

Саме розробка і реалізація попереджувальних заходів у процесі виникнення загроз є основою забезпечення фінансової стійкості підприємства. Основною метою обох видів управління (тобто антикризового і фінансовою безпекою) є повернення підприємства до нормального стану фінансової діяльності.

Отже, об'єктом управління фінансовою безпекою є сукупність загроз і небезпек, які впливають на нього.

Серед підходів до розуміння безпеки підприємства них виділені:

1) в рамках концепції безпеки як форми розвитку суб'єкта:

- ресурсно-функціональний підхід, що допускає стан використання ресурсів по функціональних сферах;

- гармонізаційний підхід, який полягає в узгодженні інтересів суб'єкта господарювання і зовнішнього середовища;

- конкурентний підхід, що означає наявність конкурентних переваг;

2) в рамках концепції безпеки як протистояння загрозам:

- забезпечуючий стійкість, підхід, що розглядається як здатність суб'єкта господарювання зберігати рівновагу і стійкість;

- захисний підхід, що представляє собою попередження і захист від негативного впливу загроз.

Індикатори або показники стану фінансової безпеки – це кількісні характеристики стану фінансової діяльності, відібрані для характеристики стану фінансової безпеки підприємства. Для останньої важливе значення мають як самі індикатори, що характеризують фінансовий стан, так і їхні порогові значення. Під пороговими значеннями індикаторів фінансової безпеки доцільно розуміти граничні величини, недотримання яких призводить до переходу фінансової безпеки з безпечного стану до небезпечного.

Слід підкреслити, що за межами граничних значень індикаторів фінансової безпеки фінансова система підприємства втрачає спроможність до динамічного розвитку, стає об'єктом, який втрачає свою ліквідність, тому їй загрожує банкрутство. Методом забезпечення фінансової безпеки підприємства виступає спосіб її забезпечення. Метод передбачає наявність інструменту фінансової діяльності, яким є певне фінансове знаряддя (фінансова технологія), що використовується в процесі реалізації відповідного методу. Виходячи із загального розуміння терміна, принципом управління

фінансовою безпекою підприємства слід вважати керівне положення, якого варто дотримуватися у процесі впливу на її стан.

До принципів управління фінансовою безпекою підприємства слід віднести такі:

- первинність господарського законодавства під час забезпечення фінансової безпеки підприємства;
- застосування програмно-цільового управління в забезпеченні фінансової безпеки підприємства;
- обов'язкове визначення сукупності власних фінансових інтересів підприємства у складі його місії;
- інтегрованість підсистеми управління фінансовою безпекою підприємства із загальною системою фінансового менеджменту;
- забезпечення збалансованості фінансових інтересів підприємства (в особі його власників і керівництва), окремих його підрозділів і персоналу, зайнятого на підприємстві;
- взаємна матеріальна відповідальність персоналу і керівництва за стан фінансової безпеки підприємства;
- необхідність постійного моніторингу реальних і потенційних загроз фінансовій безпеці;
- відповідність заходів із забезпечення фінансової безпеки економічній стратегії розвитку підприємства, його місії;
- координація між собою всіх вжитих заходів із забезпечення фінансової безпеки на підприємстві;
- необхідність і своєчасність удосконалення системи фінансової безпеки підприємства; необхідність організаційного і методичного оформлення підсистеми управління фінансовою безпекою;
- мінімізація витрат на забезпечення фінансової безпеки підприємства [18].

Отже, фінансова безпека — це стан збалансованості, стійкості до негативних факторів і впливів, здатності забезпечення фінансовими ресурсами

процесів задоволення потреб підприємства та всіх пов'язаних з його діяльністю суб'єктів, та забезпечення ефективного функціонування національної економічної системи та економічного зростання.

Щоб ефективно і своєчасно ідентифікувати загрози, притаманні підприємству, керівництву доцільно проводити постійний моніторинг та оцінку фінансової безпеки організації. На основі інформації, отриманої в процесі моніторингу, про наявність зовнішніх і внутрішніх загроз слід розробляти систему заходів щодо їх нейтралізації, ліквідації наслідків загроз, а також виробити заходи щодо попередження можливих загроз у майбутньому, що сприятиме підвищенню стійкості функціонування підприємства в майбутньому

1.2 Фактори фінансової діяльності, що впливають на фінансову безпеку підприємства

Фінансова безпека розглядається як стан підприємства, при якому вчасно виявляються потенційні загрози і ризики, розробляються оперативно ефективні шляхи протидії, для забезпечення стійкого фінансового стану підприємства, окреслені стратегічні напрямки подальшого розвитку та виживання. Цьому сприяє постійний моніторинг середовища функціонування суб'єктів господарювання та окреслення кола факторів, які впливають на фінансову безпеку.

Чинники, які впливають на фінансову безпеку, поділяються на фактори зовнішнього середовища (які не залежать від діяльності підприємства) та фактори внутрішнього середовища (що відносяться до діяльності підприємства), а також на: існуючі та можливі. До зовнішніх факторів, які впливають на фінансову безпеку суб'єктів господарювання, відносять економічні, правові, ринкові, технологічні та технічні, географічні, соціально-культурні, міжнародні. Внутрішні фактори впливу на систему фінансової

безпеки суб'єктів господарювання: кадровий потенціал, засоби праці, інформаційне забезпечення прийняття рішень, системні фактори [14].

Отже, фінансова діяльність підприємства та формування його фінансової безпеки повністю залежить від сукупності факторів зовнішнього і внутрішнього середовища, які впливають на систему фінансової безпеки.

Враховуючи, що фінансові відносини підприємств складаються з чотирьох груп (з іншими підприємствами і організаціями; всередині підприємства (оплата праці, розподіл прибутків, сплата дивідендів тощо); з фінансово-кредитною системою – бюджетами і позабюджетними фондами, банками, страхуванням, біржами, різними фондами) можемо зазначити, що саме ці відносини мають вплив на рівень фінансової безпеки підприємства та несуть загрозу або небезпеку його діяльності.

Також зовнішніми загрозами є: конкуренція; промисловий шпіонаж; шахрайство; нестабільні ділові партнери; тиск з боку кримінальних структур; корумпованість органів влади, контролюючих та правоохоронних органів.

Зовнішнє оточення може вплинути на фірму через фактори, до яких можна віднести обмінні курси, товарні ціни, процентні ставки, ціни акцій і ін. Зовнішні ризики впливають не тільки на підприємства, що тісно межують з цими факторами, але і на всі інші. Тобто, зміна цін на будь-якому ринку може вплинути на підприємство, що не знаходиться на цьому ринку.

Зовнішнє середовище підприємства можна ще розділити на макрооточення і безпосереднє оточення. Зовнішнє середовище являє собою сукупність суб'єктів і сил, які знаходяться за межами підприємства, але впливають на його поточний фінансовий і економічний стан.

Частина зовнішнього середовища, яка побічно впливає на фінансовий стан підприємства, вважається макрооточення. До нього відносяться:

1) соціальна частина, де розглядається чисельність населення, рівень його освіти, стиль життя, звички, традиції, трудова етика і т.п.;

2) в економічній частині розглядається рівень економічного розвитку, доступність ресурсів, доходи населення, бюджет країни і його виконання,

рівень безробіття, рівень оподаткування, продуктивність праці, величина заробітної плати, інфляція, процентні ставки і т.д.;

3) правова частина охоплює питання встановлення права, відповідальності та обов'язки підприємств; обмеження на окремі види діяльності; права споживачів продукції, що визначають правила ділових взаємовідносин, відносини підприємства з суспільством; порядок реєстрації підприємства та ін.;

4) політична частина включає органи державної влади, партії і політичні групи;

5) технологічна частина аналізує науково-технічні досягнення в області виробництва;

Серед безпосереднього оточення - частина зовнішнього середовища, з якої підприємство конкретно і безпосередньо взаємодіє. Вона включає споживачів, постачальників, посередників, конкурентів, а також організацію торгівлі в цілому.

Крім цього об'єктом вивчення є місце розташування підприємства на ринку серед конкурентів.

Завдання аналізу підприємства в зовнішньому середовищі полягає в оцінці стану і розвитку ситуації на ринку і визначенні конкурентних позицій підприємства на ньому.

Визначення факторів впливу дає змогу суб'єктам господарювання адаптуватись до постійної зміни середовища та успішно виживати в умовах конкуренції. Адаптація потребує здатності до розвитку, трансформації елементів господарської діяльності та системи управління в такому напрямку, який забезпечує відповідний рівень фінансової безпеки.

Дії управлінського персоналу можуть виступати джерелами виникнення загроз для фінансової безпеки підприємства. Ці дії можуть бути свідомими та несвідомими. Може також виникнути збіг об'єктивних обставин (розробка інновацій, впровадження сучасних технологій, стан попиту і пропозиції на ринку, форс-мажорні обставини).

Рівень фінансової безпеки суб'єкта господарювання залежить від спроможності менеджменту уникнути можливих загроз і ліквідувати шкідливі наслідки окремих негативних складових зовнішнього і внутрішнього середовища. Спроможність протистояти існуючим і виникаючим небезпекам та загрозам, які здатні заподіяти фінансової шкоди суб'єкту господарювання, є головною умовою фінансової безпеки підприємства.

Постійне врахування факторів дії на фінансову безпеку дає змогу суб'єктам господарювання пристосовуватися до мінливого середовища та успішно виживати в умовах конкуренції. Пошук оптимального середовища потребує здатності до розвитку, трансформації елементів господарської діяльності та системи управління в такому напрямку, який забезпечує фінансову безпеку.

Сюди також відноситься така поведінка співробітників, яка суперечить діяльності підприємства, в результаті якої настає ризик економічного збитку, падіння авторитету фірми, розкриття комерційної таємниці або іншої стратегічної інформації, розриви великих контрактів, виробничий травматизм або надзвичайна ситуація на підприємстві і т.д.

Звідси виникають виробничі ризики, на які впливає вибір технології виробництва, спосіб поставки продукції, робіт і послуг, тощо.

Узагальнюючи наявні підходи до групування чинників впливу на фінансову складову, запропонуємо власну класифікацію небезпек і загроз, що впливають на фінансову стійкість і безпеку підприємства (рис. 1.2)

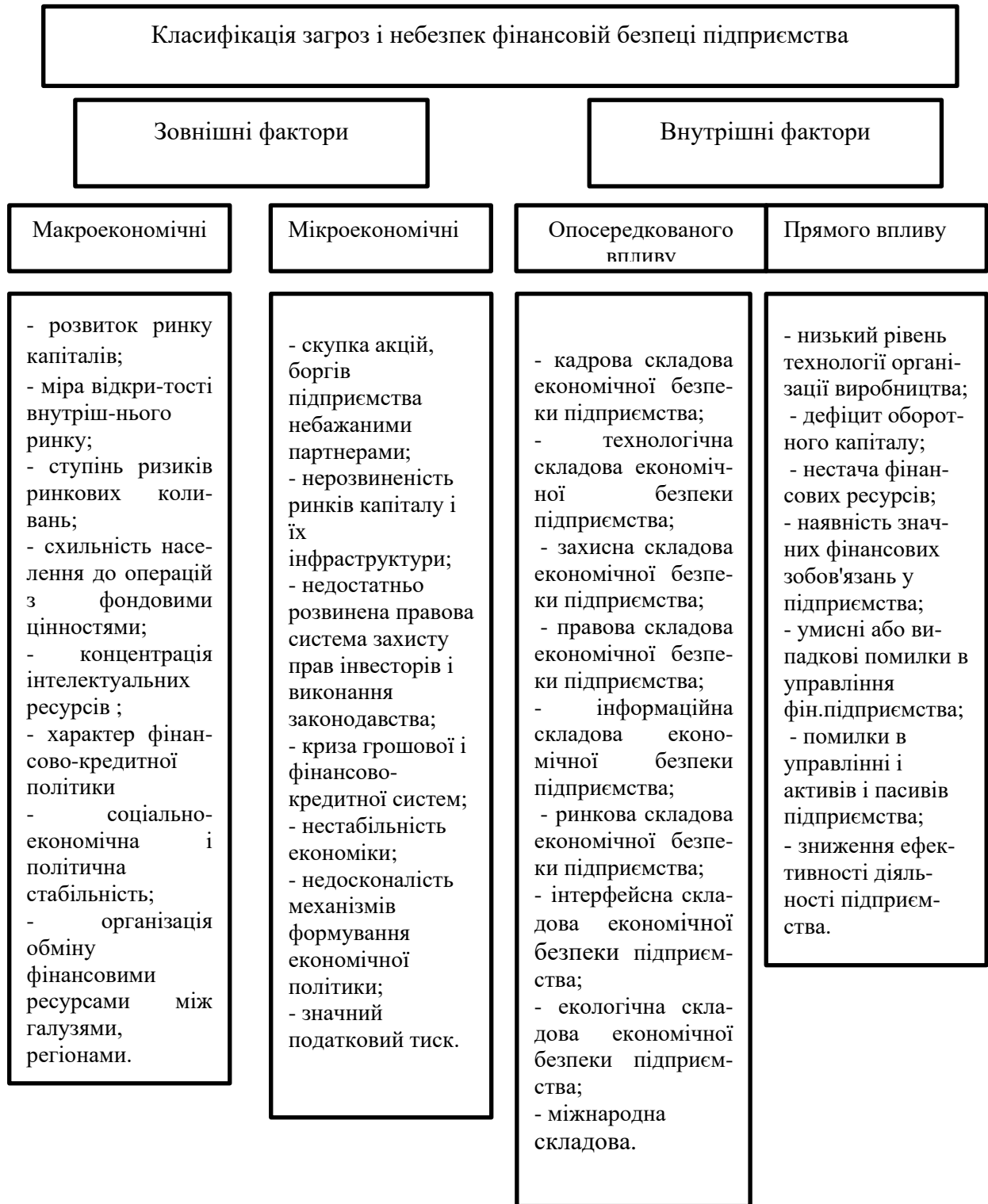

Рис.1.2. Класифікація загроз і небезпек фінансовій безпеці підприємства

Джерело [6;14;28;31;41;82]

Ключовими елементами фінансової безпеки підприємства є складові системи управління. Її формують наступні підсистеми: організації контролю,

планування, аналітичної роботи та інформаційного забезпечення. Усі вказані підсистеми забезпечують довгострокову фінансову політику, обґрунтоване управління інвестиційним портфелем, ефективний контроль за співвідношенням власного і позикового капіталу, за якими проводять оцінку фінансової стійкості і незалежності організації. Вказані підсистеми створюють загальну систему управління безпекою підприємства, при цьому вони забезпечують реалізацію управлінських рішень переважно в фінансовій сфері діяльності суб'єкта господарювання [17].

Основними значущими елементами, які оцінюють менеджери з фінансової безпеки і на які вони передусім звертають увагу, є негативна динаміка ліквідності, зростання сум запозичених коштів та дебіторської заборгованості, порушення фінансової стабільності підприємства. Основою поділу загроз на ймовірні або неможливі є граничне значення того чи іншого показника, який створює певну небезпеку. Індикаторами, які засвідчують відповідний рівень фінансової безпеки підприємства є граничні значення таких показників: рівня ліквідності, коефіцієнту фінансового важелю (коефіцієнт заборгованості), відсоткових ставок, основної прибутковості активів, ROE, показників диверсифікованості ризиків, темпів приросту фінансових результатів, показників реалізації, активів, співвідношення оборотності дебіторської і кредиторської заборгованості тощо.

Все вищевказане означає, що забезпечення фінансової безпеки з урахуванням зовнішніх та внутрішніх факторів є одним із пріоритетних завдань фінансового менеджменту підприємства. Функціонування на високому рівні фінансової безпеки підприємства є нестійким показником, оскільки на нього впливають усі чинники діяльності підприємств, тобто він залежить від інших складових економічної безпеки підприємства. Недосконалість фінансового ринку, законодавчої бази та специфіка функціонування української економіки ще більше загострюють проблеми забезпечення фінансової безпеки і виділяють її як важливу складову в фінансовій діяльності підприємства.

Кожне підприємство за допомогою системи фінансового менеджменту створює свою індивідуальну систему фінансової безпеки. В першу чергу серед факторів впливу на її повноту і дієвість виділяється наявна у державі законодавча база. На рівні підприємства сюди відноситься: кількість матеріально-технічних та фінансових ресурсів, які можуть забезпечити рівень фінансової безпеки; знання і практичний досвід фінансових менеджерів, які безпосередньо займаються побудовою і підтриманням в «робочому стані» самої системи. В системі кадрового забезпечення важливим є розуміння кожним із працівників важливості забезпечення безпеки фінансової діяльності.

1.3. Методичні підходи до оцінки показників фінансової безпеки підприємства

Фінансова безпека підприємства як стан, при якому відбулося уникнення загроз та досягнення найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів, зазвичай виражена в найвищих значеннях фінансових показників прибутковості бізнесу, якості фінансового управління, ефективного використання необоротних і оборотних засобів підприємства, структури його власного та позикового капіталу, а також ринкової вартості його цінних паперів як узагальненого індикатора поточного фінансово-господарського стану підприємства і перспектив його інноваційного і фінансового розвитку. Всі вищевказані показники є складовими системи фінансової діагностики, яка є методом пізнання фінансового механізму підприємства, процесів формування й використання фінансових ресурсів для досягнення найоптимальніших показників його операційної та інвестиційної діяльності.

Дослідження та узагальнення методів оцінки фінансової безпеки підприємства має важливе прогностичне значення, пов'язане з можливістю при

наявному інформаційному забезпеченні визначити рівень його фінансової стійкості. Ця інформація необхідна не тільки менеджерам підприємства, його власникам, але і інвесторам і кредиторам. Зрозуміло, що підприємству, яке має незадовільний рівень показників фінансового стану, а отже і незадовільний стан фінансової безпеки, розраховувати на можливість отримати кредит у банку чи залучити інвесторів в перспективні інвестиційні проекти практично не можливо. Відповідно до цього, важливим елементом управління фінансовою безпекою підприємства стає об'єктивне і своєчасне визначення її рівня[32].

Питання вибору методів і методик аналізу стану фінансової безпеки підприємства є дискусійним. В більшості науковці неоднозначно підходять до вибору критеріїв щодо методології визначення фінансової безпеки підприємства, системи показників, за допомогою яких можна її охарактеризувати і зробити відповідні висновки.

Актуальним є саме визначення і окреслення кола небезпек саме на ранніх стадіях, чому сприяє застосування діагностики до настання кризової ситуації. При цьому оцінюється і рівень загрози для здійснення ефективної діяльності підприємств та фактори, які їх викликали. Основними завданнями, які поставлені перед діагностикою це:

- своєчасно розпізнати і визначити ознаки настання кризи з врахуванням як зовнішнього так і внутрішнього середовища підприємства, і визначення кола основних критичних ризиків;
- збір даних та розрахунок ймовірності настання кризи та виникнення банкрутства;
- правильно обрати види (SWOT, PEST, SNW-аналіз) та застосувати аналіз як зовнішнього, так і внутрішнього середовища підприємства;
- проведений аналіз є основою визначення слабких місць у діяльності господарюючого суб'єкта;
- оцінка ефективності діяльності підприємства.

Вказані завдання реалізуються переважно за допомогою проведення багаторівневого комплексу фінансових розрахунків, моніторингу та аналізу внутрішнього середовища підприємства.

Рівень фінансової безпеки також може бути визначено за допомогою комплексу якісних і кількісних показників фінансової діяльності, що відображають її задовільний стан, не зважаючи на зовнішні і внутрішні загрози. При цьому показники фінансової безпеки аналізуються в динаміці. Крім показників фінансового стану підприємства, аналізуються і основні бізнес-процеси, за допомогою яких підприємство функціонує на ринку. Узагальнимо відомі методики аналіз рівня фінансової безпеки підприємства (рис.1.3).

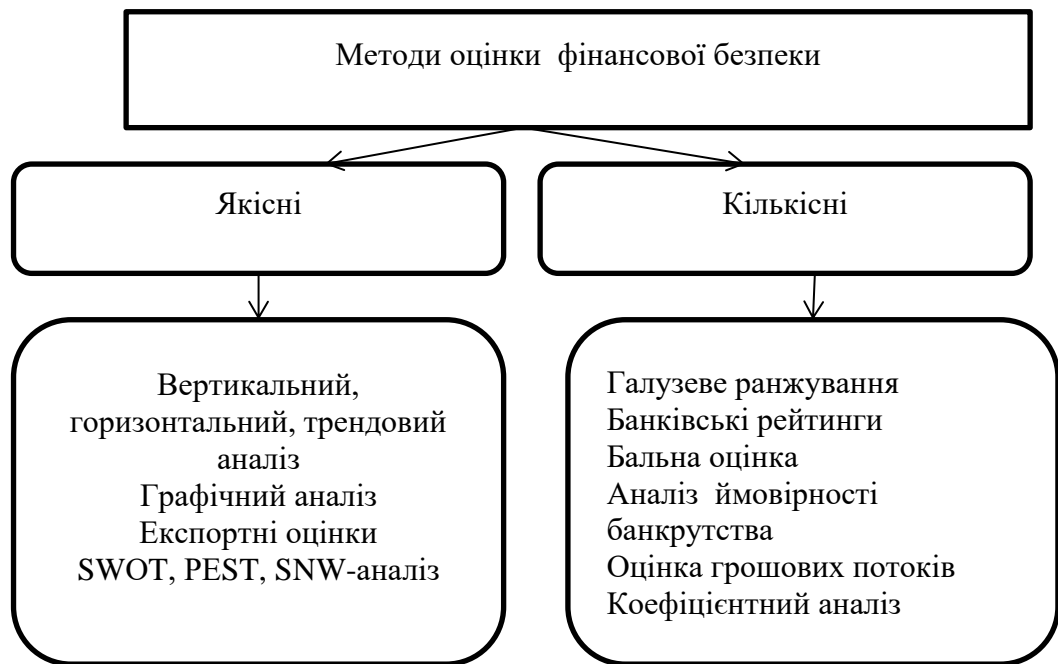

Рис.1.3 Методи оцінки фінансової безпеки підприємства

Джерело [41]

В основі процесу діагностики фінансової безпеки лежить фінансовий аналіз. Фінансовий аналіз являє собою діяльність фінансистів щодо дослідження фінансового стану підприємства та основних результатів його фінансової діяльності з метою виявлення проблемних місць та забезпечення подальшого ефективного розвитку.

Результати фінансового аналізу є основою прийняття рішень фінансовими менеджерами, розробкою стратегії подальшого розвитку підприємства щодо забезпечення фінансової безпеки. Саме тому для визначення рівня фінансової безпеки необхідно провести етапи фінансового аналізу. Основними показниками, які характеризують фінансову безпеку є рівень фінансової стійкості підприємства, результатами оцінки якої є: надмірна величина або нестача власних оборотних коштів, необхідність яких полягає у можливості формування запасів і покритті витрат щодо їх придбання; перевищення або нестача поточних і довгострокових позикових коштів.

Визначені показники дозволяють виокремити п'ять рівнів фінансової сталості та відповідно п'ять рівнів фінансової безпеки:

1. абсолютна фінансова стійкість та абсолютна фінансова безпека – означає, що на підприємстві в наявності є достатня сума власних оборотних коштів для здійснення відповідних закупівель сировини та матеріалів;

2. нормальна фінансова стійкість та нормальна фінансова безпека – з деякими проблемами чи відтермінуванням підприємство може забезпечити потрібну кількість власних оборотних коштів;

3. нестійкий фінансовий стан і загрозовий рівень безпеки – наявні загрози, відсутність власних оборотних коштів спонукає фінансових менеджерів здійснювати пошук позикових коштів; запозичення стосуються залучення середньострокових та довгострокових позик;

4. критичний фінансовий стан і критичний рівень безпеки – підприємством залучаються додатково короткострокові кредити під високі ставки відсотків;

5. кризовий фінансовий стан і кризовий рівень безпеки – відсутність у підприємства можливостей забезпечити потреби у запасах як за власні кошти, так і за запозичені [67].

Крім визначення рівня фінансової стійкості фінансовий аналіз передбачає застосування і інших підсистем аналізу.

Підсистема діагностики включає наступні елементи:

1. Експрес-діагностику – яка передбачає регулярну оцінку кризових параметрів фінансового розвитку підприємства і здійснюється на підставі даних фінансового обліку за стандартними алгоритмами аналізу, а її метою є раннє діагностування ознак кризового розвитку підприємства і визначення його масштабу. В рамках такої діагностики розглядаються в основному питання експрес-аналізу. Така діагностика допомагає на ранній стадії виявити ознаки розвитку кризового стану на підприємстві. Фінансові менеджери намагаються проводити її раз на місяць.

За допомогою методів фінаналізу в процесі експрес-діагностики аналізуються фінансовий стан та фінансова стійкість підприємства. Бажано при цьому заповнювати порівняльну таблицю, яка складається з якісних показників. Показники оцінювати балами від 0 до 10, в залежності від ступеню їх відхилення від нормативу (критерії можна встановлювати менеджерами самостійно). Якщо розрахована оцінка показує загрозову ситуацію, тоді проводиться комплексна діагностика для визначення причин розвитку кризового стану на підприємстві, а також конкретних слабких місць в діяльності господарюючого суб'єкта.

2. Комплексний аналіз об'єднує у собі кількісні та якісні показники аналізу. Він дає можливість виявити реальний рівень загрози та стан фінансового менеджменту на підприємстві. Комплексний аналіз варто проводити щоквартально. За даними якісного аналізу заповнюється таблиця, в якій значно більше критеріїв оцінки. Порядок її заповнення аналогічний до заповнення таблиці експрес-діагностики. Цей метод дозволяє визначити більш повну картину кризової ситуації, якщо така виникла на підприємстві та оцінити рівень загрози фінансовій безпеці діяльності суб'єкта підприємництва.

3. Фундаментальна діагностика. В її основі лежать дані комплексної діагностики. Фундаментальна діагностика базується на результатах поточної

діагностики з використанням методів факторного аналізу та прогнозування, і переслідує такі цілі:

- виявлення факторів і оцінка масштабів ураження фінансової системи підприємства;
- прогнозування розвитку подій, що провокують загрозу банкрутства підприємства та їх негативних наслідків;
- оцінка і прогнозування здатності підприємства до нейтралізації загроз банкрутства за рахунок внутрішнього потенціалу.

Ця діагностика допомагає визначити стадію життєвого циклу суб'єкта господарювання та рівень ризиків для підприємства за допомогою максимального діагностичного інструментарію. Проводиться раз на рік.

Вказані види діагностик дозволяють фінансовому менеджеру вчасно попередити загрозу до настання кризових явищ в діяльності підприємства та визначити причини їх настання, даючи можливість створити необхідні передумови для вибору інструментів попередження ймовірних криз і забезпечити ефективну та результативну діяльність підприємства. Виходячи із зазначених вимог, концепція управління фінансовою безпекою підприємства повинна містити наступну послідовність етапів: аналіз ризиків і загроз фінансової безпеки підприємства; розробку методологічного інструментарію оцінки стану економічної безпеки підприємства; розробку стратегії управління фінансовою безпекою підприємства; розробку механізму управління фінансовою безпекою підприємства; оцінку ефективності реалізації концепції управління фінансовою безпекою підприємства; коригування тактики і стратегії управління фінансовою безпекою відповідно до зміни умов.

Основою системи забезпечення фінансової безпеки підприємства є підсистема фінансових методів і важелів. Її метою є усунення кризових явищ, їх наслідків та причин. Комбінація методів та важелів дає можливість значно покращити рівень фінансової безпеки суб'єкта господарювання, а також обрати оптимальну антикризову стратегію і інструментарій.

Проведений аналіз існуючих підходів до діагностики фінансового стану підприємств показав, що найбільш поширеними при експрес-діагностиці є інструменти, засновані на використанні системи фінансових коефіцієнтів як окремо, так і зведено - в комплексний або інтегральний показник. В якості критеріїв, що характеризують фінансовий стан підприємств, вчені застосовують ліквідність, прибутковість і ризики, проте на номенклатуру і методику визначення відповідних фінансових коефіцієнтів серед вчених відсутня однозначна думка.

Отже, вибір фінансових показників, які будуть сприяти більш повній характеристиці фінансового стану підприємства на предмет наявності кризи, повинен здійснюватися з урахуванням особливостей кризового стану вітчизняних підприємств, а також за допомогою оцінки частоти їх використання.

До фінансових методів відносять управління прибутком, витратами, капіталом, інвестування, кредитування, фінансовий облік, фінансове регулювання та фінансове планування, страхування тощо. Фінансові важелі включають: прибуток, дохід, витрати, податки, дивіденди, капітал, фінансові санкції, фінансове стимулювання, заробітна плата та інші [70].

Використання адекватних методів та важелів дозволить значно підвищити результативність діяльності суб'єкта підприємницької діяльності та його фінансову безпеку. Одним із найбільш важливим елементом усієї системи забезпечення фінансової безпеки підприємства є інформаційне забезпечення. Воно складається із актуальної фінансової звітності суб'єкта підприємницької діяльності та відомостей про конкурентний стан підприємства на ринку, а також має включати кількісні і якісні значення індикаторів фінансової безпеки, наявність ймовірних ризиків або загроз, сформовані фінансові інтереси підприємства та стан їх реалізації, стратегічний план забезпечення фінансової безпеки суб'єкта підприємницької діяльності, параметри використання фінансових ресурсів та джерела їх надходжень.

Саме на такій основі проводять усі дослідження ефективності діяльності підприємства. Також, важливим елементом системи фінансової безпеки є підсистема управління ризиками, яка включає в себе усунення або запобігання ризику, зменшення несприятливого впливу тих чи інших факторів на результати підприємницької діяльності, передачу ризику шляхом його страхування та оволодіння ризиком. В основі забезпечення фінансової безпеки підприємства лежить концепція системного поєднання функцій контролю, планування, зворотного зв'язку та інформаційного забезпечення.

Саме підсистема контролю має поєднувати між собою усі елементи системи. Контроль – процес забезпечення досягнення суб'єктом господарювання цілей своєї діяльності. Основними завданнями підсистеми є порівняння досягнутих результатів з очікувальними показниками і визначення ступеня їх відхилення; контроль за належним виконанням інших підсистем своїх функцій; оцінка ефективності та результативності їх діяльності.

Система контролю дозволяє суттєво підвищити ефективність дії системи забезпечення фінансової безпеки підприємства. Метою підсистеми є своєчасне виявлення відхилення від нормального процесу діяльності суб'єкта підприємницької діяльності та здійснення адекватних управлінських заходів щодо покращення становища для забезпечення досягнення поставлених цілей діяльності підприємства. Оцінка результатів забезпечення фінансової безпеки господарюючого суб'єкта здійснюється в порівнянні ситуації з прийнятним критерієм, нормою, чи взірцем [76].

Отже ця підсистема має контролювати належне виконання функцій іншими підсистемами та проводити оцінку ефективності і результативності їх діяльності. Підсистема контролю має виконувати наступні завдання:

- контроль ефективності діяльності інших підсистем системи забезпечення фінансової безпеки підприємства;
- визначати масштаби та фактори, які вплинули на появу кризи на основі даних інших підсистем та визначення результатів, що повинні бути досягнуті в результаті реалізації антикризових заходів;

- визначення доцільності та результативності дій, що використовуються фінансовими менеджерами для усунення кризових явищ; висновків щодо їх ефективності та врахування усіх недоліків; прийняття рішення щодо запровадження додаткових заходів;

- проведення порівняння отриманих результатів з нормативними показниками;

- розрахунок показників рівня відхилення (темп росту, темп приросту) досягнутих результатів від запланованих;

- здійснення функції контролю над реалізацією завдань фінансового управління;

- моніторинг впровадження оперативних рішень із стабілізації фінансової діяльності суб'єкта господарювання;

- впровадження сучасних інформаційних технологій обміну інформаційними потоками між підсистемами та обробки інформаційних потоків всередині системи [33].

Основні функції фінансового контролінгу:

- спостереження за процесом реалізації фінансових завдань, які встановлюються системою планових нормативів і показників;

- визначення відхилень фактичних результатів фінансової діяльності підприємства від запланованих;

- діагностика за величиною відхилень серйозних погіршень у фінансовій діяльності і значного зменшення темпів розвитку; підготовка швидких управлінських рішень, спрямованих на нормалізацію відповідно за запланованими показниками і цілями;

- при необхідності, коригування окремих показників і цілей фінансового розвитку підприємства в зв'язку зі змінами зовнішнього середовища, внутрішніх умов здійснення діяльності підприємства, кон'юнктури ринку.

До методів належать:

1. Структурний метод підтримання ліквідності. Даний метод дає можливість: втримати баланс в структурі капіталу; залучити додаткові фінансові кошти; узгодити часткові плани за допомогою інформаційних та планових інструментів.

2. Поточне забезпечення ліквідності - потоки платежів, виплати і надходження, які відносяться до інвестування, фінансування і власного капіталу.

3. Підтримка ліквідних резервів - негативні і позитивні моменти наявності ліквідних коштів [38].

Для ефективної та коректної роботи системи забезпечення фінансової безпеки суб'єкта підприємницької діяльності необхідно проводити поточний та підсумковий контроль. Поточний контроль проводять під час діяльності господарюючого суб'єкта та виконання антикризових заходів. Основною метою цього типу контролю є аналіз відповідності фактичних показників до поставлених задач або нормативних результатів. Також оцінюється результативність та адекватність заходів щодо забезпечення фінансової безпеки підприємства та позитивних результатів його діяльності. За фактом закінчення звітного періоду чи закінчення строків реалізації антикризових заходів на підприємстві проводять підсумковий контроль. Його метою є перевірка відповідності фактичних результатів поставленим задачам чи цілям [27].

Також до функцій цього типу контролю можна віднести оцінку ефективності прийнятих заходів та ухвалення рішень щодо необхідності застосування додаткових заходів забезпечення фінансової безпеки суб'єкта підприємництва.

Основною функцією підсистеми контролю та оцінки результатів є аналіз та оцінка результатів діяльності системи забезпечення фінансової безпеки підприємства в цілому та ефективність діяльності кожної її складової. Результатом цієї оцінки є формування висновків [43].

Отже, формування системи фінансової безпеки є однією з найважливіших умов ефективного функціонування та подальшого розвитку підприємства. Основними структурними елементами системи діагностики безпеки мають бути: експрес-діагностика, комплексна та фундаментальна діагностика. Для проведення цих видів діагностики потрібно організувати підсистему інформаційного забезпечення, підсистему фінансових методів і важелів забезпечення фінансової безпеки, систему фінансового контролінгу та оцінки результатів. Саме система фінансового контролінгу є заключним етапом процесу забезпечення фінансової безпеки суб'єкта підприємницької діяльності, та дозволяє фінансовим менеджерам поєднувати усі інші складові системи.

Вказані заходи щодо діагностики та контролю фінансової безпеки суб'єкта підприємницької діяльності мають бути регулярними відповідно до своєї мети (раз в місяць, раз в квартал, раз в рік), та надавати можливість підвищення ефективності та результативності діяльності підприємства, підвищення продуктивності, зниження собівартості продукції до оптимального рівня, реструктуризації активів та пасивів суб'єкта підприємництва (знаходження оптимальної структури власного та запозиченого капіталу), удосконалення цінової політики. Кризовий стан вимагає від керівників підприємства прийняття відповідних рішень, які залежать від конкретних причин розвитку кризових явищ на підприємстві.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ТДВ «ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД», АТ «ЖИТОМИРСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД», ТОВ «РОКСОЛАНА»)

2.1. Організаційно-економічна характеристика ТДВ «Яготинський маслозавод», АТ «Житомирський маслозавод», ТОВ «Роксолана»

Яготинський маслозавод добре знаний в Україні, і не тільки завдяки славнозвісному Яготинському маслу. З моменту заснування у 1956 р. стабільно висока якість продукції заводу засвідчена як численними нагородами спеціалізованих виставок і конкурсів, так і народним визнанням.

Спеціалістами ТДВ «Яготинський маслозавод» розроблені нові, оригінальні види продукції на основі незбираного молока без використання консервантів. Постійні інновації, глибока інтеграція із сільськогосподарським виробником приватного сектору та багаті молочні традиції - ось що робить марку «Яготинське» синонімом непідробної вітчизняної доброти.

В 2004 році (і це вже не вперше) вручена Подяка державної податкової адміністрації України, як сумлінному платнику податків.

В 2006 році на Спеціалізованій міжгалузевій виставці "Молочна і м'ясна індустрія XXI століття", на засіданні Галузевої дегустаційної комісії з оцінки якості, завод був нагороджений Дипломом Золота медаль і Дипломом та медаллю переможця обласного конкурсу "Кращий роботодавець".

В липні 2010 року ТДВ «Яготинський маслозавод» отримав сертифікат відповідності системи управління якістю вимогам міжнародного стандарту ISO 9001: 2008.

Проаналізуємо основні техніко-економічні показники підприємства (табл 2.1)

Таблиця 2.1

Аналіз техніко-економічних показників ТДВ «Яготинський маслозавод»
за період 2017 – 2019рр.

Показники (тис. грн)	2017	2018	2019	Відхилення +/-		Темп приросту,%	
				2019 до 2017	2019 до 2018	2019 до 2017	2019 до 2018
Чистий дохід, тис.грн	2597506	8583924	10730122	8132616	2146198	313,09	25,0
Собівартість реалізованих послуг, тис.грн	2119329	4974227	5514991	3395662	540764	160,22	10,9
Валовий прибуток, тис.грн	478177	3609697	5215131	4736954	1605434	990,62	44,5
Фінансові резуль- тати від опера- ційної діяльності, тис.грн	111183	2504995	3875071	3763888	1370076	3385,3	54,7
Фінансові резуль- тати до оподат- кування, тис.грн	-400972	2063549	2306857	2707829	243308	675,3	11,8
Чистий прибуток	-293255	1319191	1560367	1853622	241176	632,1	18,3
Середньооблікова чисельність робітників, чол	355	358	341	-14	-17	-4,0	-4,6
Середньорічна вартість активів: необоротних активів, тис.грн	1456962,5	3141612	2893097	1436135	-248515	98,6	-7,9
оборотних активів, тис.грн	735964	4478311,5	9759728	9023764	5281417	1226,1	117,9
Фондовіддача, грн/грн	1,8	2,7	3,7	1,9	1	105,6	37,0
Продуктивність праці, тис.грн/чо	729,8	2397,7	3141,1	2411,3	743,4	330,4	31,0
Рентабельність господарської діяльності,%	-79	119	116	158	-3	200,0	2,5

Джерело: за даними додатків А, Б, В, Г

За наведеними даними можна зробити наступні висновки.

Дохід від реалізації наданих послуг підприємства в 2019 році збільшився порівняно з 2017 роком на 8132616 тис. грн., або 313,09%, а порівняно з 2018 роком – на 2146198 тис. грн., або на 25%.

Собівартість наданих послуг також мала тенденцію до збільшення. В 2019 році вона збільшилася на 3395662 тис. грн., або на 160,22 %, порівняно з 2017 роком і на 540764 тис. Грн., або 10,9 % порівняно з 2018 роком.

Менший темп зростання собівартості вплинув на підвищення валового прибутку підприємства на 4736954 тис. грн., або на 990,62 % порівняно з 2017 роком та на 1605434 тис.грн або на 44,5 % в порівнянні з 2018 роком.

Фінансовий результат від операційної діяльності в 2019 році збільшився на 3763888 тис. грн., або 3385,3% порівняно з 2017 роком, а порівняно з 2018 роком – збільшився на 1370076 тис. грн., або 54,7%.

Фінансові результати до оподаткування в 2019 році збільшився на 2707829 тис. грн., або 675 % порівняно з 2017 роком, а порівняно з 2018 роком – збільшився на 243308 тис. грн., або 11,8%.

Чистий прибуток в 2019 році зріс порівняно з 2017 роком на 1853622 тис. грн., або 632,1%, а порівняно з 2018 роком – на 241176 тис. грн., або 18,3%. Вперше за аналізований період підприємство отримало прибуток у 2018 році.

Середньооблікова чисельність працівників зменшилася в порівнянні з 2017 роком на 143 чол. або на 4%, а в порівнянні з 2018 роком - на 164 чол., або на 4,6%.

Середньорічна вартість необоротних активів підприємства зросла в порівнянні з 2017 роком на 1436135 тис. грн або на 98,6%, та в порівнянні з 2018 роком вона зменшилася на 248515 тис.грн або на 7,9%

Середньорічна вартість оборотних активів підприємства постійно зростала – в порівнянні з 2017 роком на 9023764 тис. грн або на 1226 %, в порівнянні з 2018 роком – на 5281417 тис.грн або на 117,9 %.

Фондовіддача зросла відповідно на 1,9 та 1 тис. грн, що свідчить про більш ефективне використання основних засобів. Також постійно відбувалося зростання продуктивності праці, незважаючи на зменшення персоналу – на 2411,3 тис. грн/особу в порівнянні з 2017 роком, та на 743,4 тис.грн на особу в порівнянні з 2018 роком.

Також відбулося зростання рентабельності господарської діяльності на 195 в порівнянні з 2017 роком, коли чистий прибуток був від'ємний, та зменшення на 3 п.п. в порівнянні з 2018 роком.

Акціонерне товариство «Житомирський маслозавод» — компанія «Рудь» — лідер серед українських виробників морозива. «Морозиво № 1» — це не лише рекламний слоган, а й мета існування компанії. Саме тому продукція підприємства не тільки задовольняє потреби, а й перевищує сподівання споживачів. Навіть найвибагливіші з них можуть знайти для себе свій смак в асортименті продукції. На підприємстві працює команда висококваліфікованих менеджерів вищої ланки, які мають профільну освіту та великий досвід роботи.

ПАТ «Житомирський маслозавод» створено в 1981 році. ПАТ «Житомирський маслозавод» є провідним переробним підприємством області з часткою ринку 32,4 % в 2015 році, з 1998 року виробляє морозиво під торговою маркою «Рудь» – продуктовий портфель – більше 100 найменувань. В складі ПАТ «Житомирський маслозавод» знаходиться два дочірніх підприємства: ТОВ «Торгова 8 фірма «Рудь» з часткою власності 100 % та ТОВ «Белпродзабезпечення» з часткою власності 49,0 %. Основна продукція заводу – морозиво. Товариство «Житомирський маслозавод» є лідером серед українських виробників морозива, обсяги продажів якого займають 67 % від загального доходу підприємства або ж 886 079 тис. грн. Підприємство відноситься до великих підприємств - з кількістю працівників понад 1000 осіб.

Проаналізуємо основні техніко-економічні показники підприємства (табл 2.2)

Таблиця 2.2

Аналіз техніко-економічних показників АТ «Житомирський
маслозавод» за період 2017 – 2019рр.

Показники (тис. грн)	2017	2018	2019	Відхилення +/-		Темп приросту,%	
				2019 до 2017	2019 до 2018	2019 до 2017	2019 до 2018
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід, тис.грн	7845558	7583924	9730122	2884564	2146198	36,8	25,0
Собівартість реалізованих послуг, тис.грн	4628489	4974227	5514991	886502	540764	19,2	10,9
Валовий прибуток, тис.грн	3217069	3609697	5215131	1998062	1605434	62,1	44,5
Фінансові резуль- тати від опера- ційної діяльності, тис.грн	3644326	2190854	2414771	- 1229555	223917	-33,7	10,2
Фінансові резуль- тати до оподат- кування, тис.грн	2430040	2063549	2306857	-123183	243308	-5,1	11,8
Чистий прибуток	1822865	1319191	1560367	-262498	241176	-14,4	18,3
Середньооблікова чисельність робітників, чол	998	1001	1002	4	1	0,4	0,1
Середньорічна вартість активів: необоротних активів, тис.грн	4112327	4588499	5293515	1181188	705016	28,7	15,4
оборотних активів, тис.грн	1602063	1343515	2529178	927115	1185663	57,9	88,3
Фондовіддача, грн/грн	1,9	1,9	2,0	0,1	0,2	6,2	8,4
Продуктивність праці, тис.грн/чо	7861,3	8575,3	10708,7	2847,4	2133,4	36,2	24,9
Рентабельність господарської діяльності,%	23,2	15,4	14,5	-8,7	-0,8	-37,4	-5,4

Джерело: за даними додатків Д,Ж,З,Е

За наведеними даними можна зробити наступні висновки.

Дохід від реалізації наданих послуг підприємства в 2019 році збільшився порівняно з 2017 роком на 2884564 тис. грн., або на 36,8%, а порівняно з 2018

роком – на 2146198 тис. грн., або на 25%.

Собівартість наданих послуг також мала тенденцію до збільшення. В 2019 році вона збільшилася на 886502 тис. грн., або на 19,2 %, порівняно з 2017 роком, і на 540764 тис. грн., або 10,9 % порівняно з 2018 роком.

Менший темп зростання собівартості вплинув на підвищення валового прибутку підприємства на 1998062 тис. грн., або на 62,1 % порівняно з 2017 роком, та на 1605434 тис. грн. або на 44,5 % в порівнянні з 2018 роком.

Фінансовий результат від операційної діяльності в 2019 році зменшився на 1229555 тис. грн., або 33,7% порівняно з 2017 роком, а порівняно з 2018 роком – збільшився на 223917 тис. грн., або 10,2%.

Фінансові результати до оподаткування в 2019 році зменшилися на 123183 тис. грн., або 5,1 % порівняно з 2017 роком, а порівняно з 2018 роком збільшилися на 243308 тис. грн., або 11,8%.

Чистий прибуток в 2019 році зменшився порівняно з 2017 роком на 262498 тис. грн., або 14,4%, а порівняно з 2018 роком – на 241176 тис. грн., або 18,3%.

Середньооблікова чисельність працівників зросла в порівнянні з 2017 роком на 4 чол. або на 0,4%, а в порівнянні з 2018 роком - на 1 чол., або на 0,1%.

Середньорічна вартість необоротних активів підприємства зросла в порівнянні з 2017 роком на 1181188 тис. грн. або на 28,7%, та в порівнянні з 2018 роком вона зросла на 705016 тис. грн. або на 15,4%

Середньорічна вартість оборотних активів підприємства постійно зростала – в порівнянні з 2017 роком на 927115 тис. грн. або на 57,9 %, в порівнянні з 2018 роком – на 1185663 тис. грн. або на 88,3 %.

Фондовіддача зросла відповідно на 0,1 та 0,2 тис. грн., що свідчить про більш ефективне використання основних засобів. Також постійно відбувалося зростання продуктивності праці, незважаючи на збільшення персоналу – на 2847,4 тис. грн./особу в порівнянні з 2017 роком, та на 2133,4 тис. грн. на особу в порівнянні з 2018 роком.

Також відбулося зменшення рентабельності господарської діяльності на 8,7% в порівнянні з 2017 роком, та зменшення на 0,8 в порівнянні з 2018 роком.

Для аналізу ймовірності банкруцтва було обрано ТОВ «Роксолана» із виробництва кондитерських виробів.

ТОВ «Роксолана» випускає різноманітні борошняні вироби: печиво, вафельні рулети, зефіри, східні солодощі, цукерки, пряники, драже.

За виробництва продукції основну ставку під-во робило на печиво, але це особливим попитом не користується, а підвищений інтерес демонструють до вафельних рулетів. Нині на вафельні рулети попит перевищує пропозицію.

Чисельність працюючих становила 65 осіб, потім цифра збільшилася до 163 осіб. Нині на комбінаті працює 152 особи.

Споживачами продукції комбінату є оптові бази, торгові підприємства, і розвивають мережу приватні виробники.

Нині фахівці ТОВ «Роксолана» ведуть велику роботу з розробки нових видів виробів. Усю продукцію ТОВ «Роксолана» роблять лише з вітчизняної, екологічно чистої сировини без імпортних добавок.

Найближчим часом підприємство планує підвищити якість своєї продукції, розробити нові види виробів. Комбінат прагне максимально задовольнити попит на існуючих ринках, і навіть активно освоює ринки збуту у решті регіонів.

Розглянемо основні економічні показники діяльності ТОВ «Роксолана» (таб.2.3) .

Таблиця 2.3

Основні показники діяльності ТОВ «Роксолана» за 2017 – 2019 рр.

	Показник	2017	2018	2019	Відхилення 2017/2019 рр.	
					Абсолютне тис.грн	Відносне, %
1	Чистий дохід, тис. грн	100657,0	55218,0	68732,0	-31925	-31,7
2	Собівартість реалізованої продукції, тис.грн.	58572,0	34436,0	49205,0	-9367	-16,0
3	Фінансовий результат від звичайної діяльності, тис.грн.	42085,0	20782,0	19527,0	-22558	-53,6
4	Чистий прибуток, тис.грн.	4719,0	673,0	-6887,0	-11606	-245,9
5	Середньорічна вартість основних фондів, тис.грн.	42165,0	44303,5	44522,0	2357	5,6
6	Середньорічна вартість оборотних коштів, тис.грн.	43026,0	42261,0	45868,5	2842,5	6,6
7	Чисельність робітників, чол.	163	161	152	-11	-6,7
8	Продуктивність праці, грн.	80,9	44,4	55,2	-25,7	-31,8
9	Фондовіддача	2,38	1,24	1,54	0,3	25
10	Рентабельність продукції	8,0	1,9	-	-8,0	

Джерело: за даними додатків З,К,Л,М

Як видно з наведених даних, протягом 2017-2019 років відбувалося зниження ділової активності підприємства, а саме падіння обсягів реалізації в 2018 році на 31,7% в порівнянні з еталонним 2017 роком. Причинами цього є зростання ціни, і відповідно - зменшення обсягів замовлень покупцями.

Протягом аналізованого періоду спостерігається зменшення прибутковості підприємства. В 2019 році підприємство отримало значні збитки, чому сприяло зростання витрати та зменшення обсягів реалізації.

Середньорічна вартість необоротних активів зростала протягом 2 років завдяки поступовому оновленню засобів виробництва, що спричинило зростання ефективності діяльності підприємства, а саме зростання його фондовіддачі.

Темпи зміни продуктивності праці відповідають темпам зміни доходів від реалізації, оскільки чисельність працівників протягом аналізованого періоду мала

лише незначне зменшення. Показники рентабельності в останній рік відсутні, тому що підприємство отримало збиток.

З наведених даних видно, що підприємство поступово знижує ефективність своєї діяльності.

В цілому можна зробити висновки, що найкращі основні економічні показники діяльності на підприємстві ТДВ «Яготинський маслозавод». Майже всі показники діяльності цього підприємства мають тенденції до зростання. АТ «Житомирський маслозавод» демонструє деяке погіршення економічної ситуації - зниження рентабельності, тощо. ТОВ «Роксолана» протягом останнього року веде збиткову діяльність.

Отже, наведені дані показують, що основні економічні показники мало характеризують рівень безпеки діяльності підприємств, оскільки їх динаміка є різнобічною. Для більш детального аналізу потрібно провести комплексне дослідження рівня фінансової безпеки.

2.2. Комплексний аналіз рівня фінансової безпеки досліджуваних підприємств

Перш ніж перейти до оцінки напрямів фінансової безпеки підприємства, необхідно детально проаналізувати його внутрішнє середовище, оскільки саме воно є суб'єктивним фактором, який впливає на величину показників фінансової безпеки. Найбільш точно внутрішнє середовище підприємства можна охарактеризувати через оцінку його основних економічних показників.

Аналіз фінансових результатів передбачає виконання наступних завдань:

- оцінка ймовірності отримання прибутку пропорційно до наявного ресурсного потенціалу підприємства;
- постійний моніторинг процесу динаміки прибутку і факторами його зміни;

- постійний факторний аналіз, при якому враховуються як зовнішні, так і внутрішні фактори впливу на прибуток;
- виявлення резервів збільшення суми прибутку і підвищення рівня прибутковості бізнесу;
- розробка пропозицій для підвищення ефективності системи керування прибутком.

Основними джерелами інформації в аналізі фінансових результатів прибутку є накладні на відвантаження продукції, дані аналітичного бухгалтерського обліку за рахунками результатів, фінансової звітності ф. № 1 «Баланс», ф. № 2 «Звіт про фінансові результати»(додатки А,Б,В,Г),.

Аналізуючи склад і динаміку прибутку, слід мати на увазі, що його обсяг багато в чому залежить і від облікової політики підприємства. Закон про бухгалтерський облік та інші нормативні документи надають право суб'єктам господарювання самостійно обирати деякі методи обліку, що здатні істотно вплинути на формування фінансових результатів. Чинні нормативні акти допускають такі методи регулювання прибутку суб'єктом господарювання.

Розглянемо порядок формування та динаміку фінансових результатів діяльності підприємства (таб.2.4).

Таблиця 2.2

Формування прибутку від операційної діяльності ТДВ «Яготинський
маслозавод» за 2017-2019 рр

№ п/п	Показники	2017	2018	2019	Відхилення 2019 до 2017		Відхилення 2019 до 2018	
					+/-	%	+/-	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Чистий дохід від реалізації, тис.грн	2597506	8583924	10730122	8132616	313,09	2146198	25,0
2	Собівартість реаліз. продукції, тис.грн	2119329	4974227	5514991	3395668	160,22	540764	10,9
3	Валовий прибуток	478177	3609697	5215131	4736954	990,62	1605434	44,5
5	Адміністративні витрати, тис.грн	148487	657976	774110	625623	421,33	116134	17,7

Продовження табл 2.4

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

6	Витрати на збут	218507	446726	565950	347443	159,00	119224	26,7
8	Фінансовий результат від операційної діяльності, тис.грн	111183	2504995	3875071	3763888	3385,30	1370076	54,7
9	Інші фінансові доходи, тис.грн	2043	9572	15749	13706	670,87	6177	64,5
	Інші доходи, тис.грн	27672	92620	181248	153576	554,98	88628	95,7
10	Фінансові витрати	43204	31898	70923	-264819	78,87	39025	122,3
	Інші витрати, тис.грн	206128	199029	1465816	1259688	611,11	1266787	636,5
11	Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування, тис.грн	-400972	2063549	2306857	2707829	675,31	243308	11,8
12	Податок на прибуток від звичайної діяльності, тис.грн	107717	744358	746490	638773	593,01	2132	0,3
13	Чистий прибуток підприємства, тис.грн	-293255	1319191	1560367	1853622	632,08	241176	18,3

Джерело: за даними додатку А, Б, В, Г

Як видно з даних таблиці 2.2 на формування фінансового результату у 2019 році позитивно вплинули наступні статті:

- збільшення чистого доходу в 4 рази в порівнянні з 2017 роком і в 1,25 рази в порівнянні з 2018 роком;
- збільшення інших фінансових доходів в 10 разів;
- збільшення інших доходів у 6,54 разів в порівнянні з 2017 роком та в 1,95 разів порівняно з 2018 роком.

Негативний вплив на формування прибутку становили наступні статті:

- збільшення собівартості продукції в 1,10 разів в порівнянні з 2018 роком;
- збільшення адміністративних витрат у 1,17 разів в порівнянні з 2018 роком;
- збільшення витрат на збут у 1,26 разів в порівнянні з 2018 роком;
- підвищення фінансових витрат у 2,22 рази в порівнянні з 2018 роком.

Дані наведені в таблиці 2.2. свідчать, що підприємство було прибутковим у 2018-2019 рр. На суму прибутку від операційної діяльності

впливають витрати, пов'язані з адмін.-управл. витратами. З отриманих даних можна зробити висновок, що на підприємстві спостерігалось значне підвищення витрат, особливо фінансових та інших витрат. Це пов'язано з простроченням виплат за кредитами і застосуванням штрафних санкцій.

Розглянемо складові собівартості за елементами (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Складові витрат за елементами ТДВ «Яготинський маслозавод» за
2017-2019 рр

№ п/п	Показники	2017	2018	2019	Відхилення 2019 до 2017		Відхилення 2019 до 2018	
					+/-	%	+/-	%
1	Матеріальні затрати, тис.грн	8475644	8569922	4486747	-3988897	-47,1	-4083175	-47,6
2	Витрати на оплату праці, тис.грн	2369256	2432023	1378749	-990507	-41,8	-1053274	-43,3
3	Відрахування на соціальні заходи	857524	875225	495925	-361599	-42,2	-379300	-43,3
5	Амортизація, тис.грн	893367	938546	559064	-334303	-37,4	-379482	-40,4
6	Інші операційні витрати, тис.грн	2245455	2344727	8704217	6458762	287,6	6359490	271,2
	Разом	14841246	15160443	15624702	783456	5,3	464259	3,1

Джерело: за даними додатку Б,Г

Дослідивши показники динаміки елементів витрат у табл 2.3, можна зробити висновок, що протягом 2017-2018 років виробництво було матеріаломістке – величина матеріальних витрат була найбільшою серед елементів, а в 2019 році сума інших операційних витрат зросла майже втричі. Це вплинуло на зростання витрат протягом періоду, оскільки всі інші витрати мали тенденцію до зменшення.

Так, матеріальні витрати зменшилися порівняно з 2017 роком на 47,1%, в порівнянні з 2018 роком на 47,6%.

Теж саме спостерігалось з фондом заробітної плати і відрахувань на соціальні заходи - зменшення майже у 2 рази. Також зменшилася амортизація основних засобів, що свідчить про значне оновлення основних засобів. Можна зробити висновок про неоптимальне зростання витрат підприємства.

Отже, діяльність підприємства у 2019 році була прибутковою. Одночасно негативний вплив на формування прибутку справило зростання собівартості продукції, збільшення адміністративних витрат, витрат на збут, підвищення фінансових витрат.

Зростання інших операційних витрат показало значні резерви зі зростання прибутку. Резервами зростання прибутку є: зменшення інших операційних витрат, до яких можна віднести суму простроченої дебіторської заборгованості та сформованого резерву сумнівних боргів; втрати від знецінення запасів; нестачі й втрати від псування цінностей; визнані штрафи, пеня, неустойка.

Пріоритетними напрямками підвищення фінансової безпеки є удосконалення структури активів і пасивів підприємства, створення умов для розвитку підприємництва і підприємницької діяльності, створення сприятливого клімату для бізнесу та інвесторів.

Фінансово стійке підприємство практично не залежить від коливань ринкової кон'юнктури, воно менше ризикує опинитися на межі банкрутства, що збільшує його інвестиційну привабливість. Оцінка фінансового стану дає змогу інвесторам визначити фінансові можливості розвитку підприємства на майбутнє.

Сутність аналізу ліквідності балансу полягає у розрахунку співвідношення активу зі статтями пасиву. Групування активів відбувається за ступенем зростання їх ліквідності, а в пасиві заборгованість розташовується за термінами погашення чим нижче, тим швидше. Якщо таке порівняння показує достатність активів, можна зробити висновок про ліквідність балансу і підприємство платоспроможне і навпаки(табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Групування активів для аналізу ліквідності ТДВ «Яготинський
маслозавод» у 2017 – 2019 рр.

Найменування статті активу	2017	2018	2019
Абсолютно ліквідні активи А1	45822	457258	950503
Швидко реалізуємі активи А2	479290	1428083	2607227
Повільно реалізуємі активи А3	275192	5795109	7273564
Важко реалізуємі активи А4	1523868	4588499	5293515

Джерело: за даними додатків А-Г

Таблиця 2.7

Групування пасивів для аналізу ліквідності ТДВ «Яготинський
маслозавод» у 2017– 2019 рр.

Найменування статті активу	2017	2018	2019
Найтерміновіші зобов'язання (П1) , тис.грн	885297	279907	592548
Короткострокові пасиви (П2) , тис.грн	599384	2266978	3393647
Довгострокові пасиви (П3) , тис.грн	262344	1400102	1829504
Постійні пасиви (П4) , тис.грн	594137	13186439	16579454

Джерело: за даними додатків А-Г

Зіставивши відповідні групи активів і пасивів в таблицях 2.6 та 2.7 можна зробити висновок, що баланс підприємства ТДВ «Яготинський маслозавод» частково є не ліквідним, оскільки частково не виконується рівність $A1 > П1$, $A2 > П2$, $A3 > П3$, $A4 < П4$. Це означає, що підприємство своїми найбільш ліквідними грошовими активами не може покрити поточні зобов'язання.

Рівності мають вигляд:

2017р. $A1 < П1$, $A2 < П2$, $A3 > П3$, $A4 > П4$.

2018р. $A1 > П1$, $A2 < П2$, $A3 > П3$, $A4 < П4$.

2019р. $A1 > П1$, $A2 < П2$, $A3 > П3$, $A4 < П4$.

В нашому випадку в 2017, 2018 та 2019 рр. не дотримана нерівність $A2 < П2$, отже баланс не можна вважати повністю ліквідним.

Проаналізуємо ліквідність підприємства за допомогою коефіцієнтів ліквідності (табл. 2.8)

Таблиця 2.8

Коефіцієнти ліквідності ТДВ «Яготинський маслозавод» у 2017-2019 рр.

Показники	Рік			Відхилення +/-	
	2017	2018	2019	2019 до 2017	
				2019 до 2017	2019 до 2018
Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	0,53	3,25	2,8	2,27	-0,45
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,35	1,06	1,1	0,75	0,04
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,03	0,53	0,32	0,29	-0,21

Джерело: за даними додатків А-Г

Аналіз динаміки коефіцієнтів поточної ліквідності проведений в табл. 2.6 показує, що в 2017 році підприємство не може покрити заборгованість за рахунок оборотного капіталу. Причому коефіцієнт покриття набагато нижчий за нормативне значення, і з кожним роком має тенденцію до зменшення. Починаючи з 2018 року показники ліквідності зростають та перевищують ненормативне значення.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, що негайно підприємство може погасити заборгованість у 2017 році на 3% відповідно, що значно нижче обов'язкових 20%, а в 2018-2019 рр. цифра зростає до 53%, потім знижується до 32%, але знаходиться в межах норми.

Аналіз платоспроможності (фінансової стійкості) підприємства здійснюється за даними балансу підприємства, характеризує структуру джерел фінансування ресурсів підприємства, міру фінансової стійкості і незалежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування діяльності.

Фінансова стійкість підприємства – це здатність суб'єкта господарювання функціонувати і розвиватися, зберігати рівновагу своїх активів і пасивів в змінюваному внутрішньому середовищі, що гарантує його платоспроможність та інвестиційну привабливість у межах допустимого ризику [10]. Виходячи з цього, фінансову стійкість можна розглядати як узагальнюючу характеристику підприємства. Поняття «стійкість» є динамічною характеристикою об'єкта. Деякі науковці вважають стійкість

характеристикою стану, тому під час аналізу фінансового стану оцінюють і фінансову стійкість. Інші вважають більш узагальнюючою характеристикою саме фінансову стійкість організації, а фінансовий стан лише складовою, проявом стійкості. Але об'єднує ці підходи те, що оцінка фінансової стійкості дає змогу виявити слабкі сторони підприємства і визначити стабільність його положення. Фінансова стійкість характеризується певними пропорціями між окремими групами активів і пасивів, а також можливістю поступового розвитку організації без загрози виникнення кризових ситуацій.

Основне завдання аналізу фінансової стійкості полягає у визначенні спроможності підприємства протистояти негативній дії різних факторів (зовнішніх, внутрішніх та непередбачуваних), що впливають на його фінансовий стан. Результатом такого аналізу повинен бути висновок щодо його спроможності здійснювати господарську діяльність, отримувати прибуток в умовах економічної самостійності, а також вірогідність збереження такого стану підприємства [13]. Аналіз фінансової стійкості повинен показати наявність або відсутність у підприємства можливостей із залучення додаткових позикових коштів, здатність погасити поточні зобов'язання за рахунок активів різного ступеня ліквідності. Найбільш повно фінансова стійкість може бути розкрита на основі вивчення рівноваги між статтями активу і пасиву балансу. При врівноваженості активів і пасивів за термінами використання і по циклах, забезпечується збалансованість припливу і відтоку грошових коштів, а отже, платоспроможність підприємства і його фінансова стійкість. Звідси випливає, що аналіз фінансової рівноваги активів і пасивів балансу є основою оцінки фінансової стійкості підприємства, його ліквідності та платоспроможності.

Аналіз платоспроможності (фінансової стійкості) підприємства здійснюється шляхом розрахунку таких показників (коефіцієнтів): коефіцієнта платоспроможності (автономії), коефіцієнта фінансування, коефіцієнта забезпеченості власними оборотними засобами та коефіцієнта маневреності власного капіталу

Фінансова стійкість підприємства – це показники такого стану його фінансових ресурсів, який забезпечує розвиток підприємства за рахунок власних коштів, забезпечує підвищення прибутковості при збереженні платоспроможності та кредитоспроможності.

Для більш детальної характеристики фінансової стійкості ТДВ «Яготинський маслозавод» необхідно провести аналіз відносних показників, що характеризують фінансову стійкість (табл. 2.9).

Таблиця 2.9

Відносні показники фінансової стійкості ТДВ «Яготинський
маслозавод» за 2017-2019 рр.

Показники	2017 р.	2018 р.	2019	Відхил. 2019 р. до 2017 р., +/-	Відхил. 2019 р. до 2018 р., +/-
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,25	0,7	0,64	0,2	-0,06
Коефіцієнт фінансової стабільності	0,33	2,33	1,77	0,97	-0,56
Коефіцієнт фінансової залежності	3,94	1,42	1,56	-0,68	0,14
Коефіцієнт маневрування власного капіталу	-1,12	0,62	0,67	0,86	0,05
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами	-0,19	0,42	0,56	0,82	0,14
Коефіцієнт покриття власним капіталом оборотних коштів	0,72	2,38	1,78	0,32	-0,6
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	0,75	0,3	0,36	-0,2	0,06
Коефіцієнт ефективності використання фінансових ресурсів	0,2	0,15	0,17	-0,21	0,02

Джерело: за даними додатків А-Г

На підставі розрахунків, наведених у таблиці 2.7, можна зробити наступні висновки щодо фінансової стійкості ТДВ «Яготинський маслозавод».

Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії) протягом 2017 р. має чітку тенденцію до зниження. У 2019 році він зріс в порівнянні з 2017 роком на 0,2, а відносно 2018 року він зменшився на 0,06 пункти. Отже, після 2017 року цей коефіцієнт свідчить про незалежність підприємства від позикових джерел.

Щодо коефіцієнта фінансової стабільності підприємства, то він у 2017

році мав значення 0,33. Це означає, що підприємство не могло покрити свої зобов'язання за рахунок власних коштів. Його зростання у 2018-2019 рр, говорить про те, що на ТДВ «Яготинський маслозавод» вжили заходи щодо його збільшення.

Коефіцієнт фінансової залежності показує яка сума залучених коштів підприємства припадає на 1 грн власних коштів. У 2019 році цей показник зменшився по відношенню до 2017 року на 0,68%, а порівняно з 2018 роком, у 2019 році зріс на 0,14 і становив 1,56. Це говорить про те, що 1.56 грн залучених коштів припадає на 1 грн власних коштів. Впродовж 2018-2019 рр. коефіцієнт фінансової залежності не перевищував нормативне значення – 2. Це означає невисоку залежність підприємства від залучених джерел.

Так, оцінювання стану мобільності вільних оборотних коштів застосовують коефіцієнт маневреності власного капіталу, який показує яка частка власного капіталу використовується для забезпечення оборотними коштами операційної діяльності, тобто яка частина вкладена в оборотні засоби, а яка капіталізована. Нормативне значення цього показника становить більше 0,5. На ТДВ «Яготинський маслозавод» цей показник у 2017 році має від'ємне значення, як і сума власного оборотного капіталу. У 2018-2019 рр динаміка цього коефіцієнта покращилася, у підприємства з'явилися власні обігові кошти. Відповідно всі коефіцієнти, пов'язані з власним оборотним капіталом покращилися.

Коефіцієнт концентрації залученого капіталу у 2019 році знизився на 0,2 п. по відношенню до 2017 року, що відповідає нормативному значенню – менше 0,5. Значення цього показника у 2019 році говорить про те, що 0,36 – це частка позикових коштів у загальній сумі коштів, вкладених у майно ТДВ «Яготинський маслозавод».

Коефіцієнт ефективності використання фінансових ресурсів у 2019 році зменшився порівняно з 2017 роком на 0,21 п., і в порівнянні з 2018 зріс на 0,02, що є негативним явищем для ТДВ «Яготинський маслозавод». Це свідчить про зниження ефективності використання фінансових ресурсів підприємства.

Таким чином, проаналізувавши відносні показники фінансової стійкості ТДВ «Яготинський маслозавод» можна зробити висновок, що за аналізований період всі показники покращилися, і почали відповідати нормативним значенням. Ситуація на підприємстві з кожним роком покращується. В табл. 2.10 представлено абсолютні показники фінансової стійкості підприємства.

Таблиця 2.10

Абсолютні показники фінансової стійкості ТДВ «Яготинський
маслозавод» у 2017 – 2019 роках

Показник	2017	2018	2019	Відхилення +/-	
				2019 р. до 2017 р.	2019 р. до 2018 р.
1	2	3	4	5	6
1. Постійні пасиви (ПП)	594137	9238421	10762429	10168292	1524008
2. Активи, що важно реалізуються (A_{BP}), тис.грн	1523868	4892396	5342957	3819089	450561
3. Власні оборотні кошти (ВОК), тис.грн	-929731	4346025	5419472	6349203	1073447
4. Довгострокові зобов'язання (ДЗ), тис.грн	262344	1400102	1829504	1567160	429402
5. Наявність постійних та довгострокових пасивів для фінансування запасів, тис.грн	-667387	5746127	7248976	7916363	1502849
6. Короткострокові кредити банків (КК), тис.грн	599384	440015	494668	-104716	54653
7. Загальна сума основних джерел фінансування запасів, тис.грн	-68003	6186142	7743644	7811647	1557502
8. Запаси (З), тис.грн	275192	5491212	7224122	6948930	1732910
9. Надлишок (нестача) власних оборотних коштів, тис.грн	-1204923	-1145187	-1804650	-599727	-659463
10. Надлишок (нестача) власних оборотних коштів та ДЗ, тис.грн	-942579	254915	24854	967433	-230061
11. Надлишок (нестача) основних джерел фінансування запасів, тис.грн	-343195	694930	519522	862717	-175408

Продовження табл 2.10

1	2	3	4	5	6
Тип фінансової стійкості	Кризовий	Нормальна	Нормальна		

	фінансовий стан {0, 0, 0}	фінансова стійкість ь {0, 1, 1}	фінансова стійкість {0, 1, 1}		
--	------------------------------	---------------------------------------	----------------------------------	--	--

Джерело: за даними додатків А, В,

Проведений аналіз свідчить про те, що ТДВ «Яготинський маслозавод» може бути віднесене до одного з чотирьох типів фінансової стійкості (табл. 2.8). Ці типи відрізняються можливістю покриття запасів різними джерелами фінансування. Даний метод дозволяє за результатами аналізу даних табл. 2.6 визначити тип фінансової стійкості підприємства.

На кінець 2018 та 2019 років на підприємстві спостерігався стабільний фінансовий стан.

За даними таблиці видно, що фінансова стійкість 2018-2019 рр. показує повне покриття позиковими коштами потреб в оборотних активах. В цьому випадку підприємство використовує для покриття вказаних матеріальних активів, крім власного оборотного капіталу, ще і довгострокову заборгованість. Фінансові менеджери намагаються досягнути такого типу фінансування для забезпечення фінансової безпеки.

Визначення типу фінансового стану відбувається залежно від надлишку або нестачі планових джерел коштів для формування запасів і витрат (постійної частини оборотних активів). Виділяють чотири типи фінансової стійкості. Фінансовий стан підприємства є абсолютно стійким в тому випадку, якщо запаси і витрати менше суми планових джерел їх формування. Якщо запаси і витрати дорівнюють сумі джерел їх формування, то підприємство має нормальну стійкість, при якій гарантується його платоспроможність.

Мета оцінки ділової активності підприємств — дати об'єктивну оцінку оборотності показників майна. Проаналізуємо коефіцієнти ділової активності (табл 2.11).

Таблиця 2.11

Показники ділової активності ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2017-2019 рр.

Показники	2017	2018	2019	Відхилення +/-	
				2019 р. до 2017 р.,	2019 р. до 2018 р.
Коефіцієнт оборотності активів	1,1	0,7	0,7	-0,4	0
Коефіцієнт оборотності оборотних засобів	3,2	0,5	1,0	-2,2	0,5
Тривалість обороту оборотних засобів	113,3	719,7	376,6	263,3	-343,1
Коефіцієнт оборотності запасів	9,4	1,6	1,5	-7,9	-0,1
Тривалість обороту запасів, днів	38,1	230,3	242,4	204,3	12,1
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	5,4	6,4	4,2	-1,2	-2,2
Тривалість обороту дебіторської заборгованості, днів	66,4	56,3	84,9	18,5	28,6
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	1,7	3,4	2,7	1	-0,7
Тривалість обороту кредиторської заборгованості, днів	205,8	106,8	133,7	-72,1	26,9
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	4,4	0,9	1,0	-3,4	0,1
Тривалість обороту власного капіталу	82,3	387,4	361,1	278,8	-26,3

Джерело: за даними додатків А-Г

Коефіцієнт оборотності активів розраховується як відношення чистого доходу від реалізації послуг до величини майна, його зниження у 2018 та 2019 рр. свідчить про погіршення ділової активності.

Коефіцієнт оборотності оборотних засобів розраховується як відношення чистого доходу від реалізації послуг до середньорічної величини оборотних активів підприємства, і показує ефективність використання оборотних коштів підприємства. У 2019 році він знизився в порівнянні з 2017 на 2,2, а в порівнянні з 2018 р. зріс на 0,5. Отже, ефективність використання оборотних коштів підвищується, про що свідчить зниження терміну їх обертання на 343 дні.

Коефіцієнт оборотності запасів. Свідчить про те, скільки раз обертаються запас; скільки їх потрібно для забезпечення поточного обсягу продажу. Чим вищий цей коефіцієнт, тим швидше обертаються запаси. Зменшення коефіцієнта на 7,9 у 2019р. в порівнянні з 2017 і на 0,1 в порівнянні з 2018 р., свідчить про зменшення швидкості оборотності запасів, тобто зниження ефективності їх використання. Поділивши тривалість звітного періоду (1 рік) на коефіцієнт оборотності запасів, отримуємо кількість днів необхідну на один оборот запасів. Тривалість обороту збільшилася на 204 дні в порівнянні з 2017 роком та на 12 днів в порівнянні з 2018 роком.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості. Означає відношення чистого доходу від реалізації послуг до середньої дебіторської заборгованості і показує швидкість обертання дебіторської заборгованості підприємства за період, що аналізується розширенням або зниженням комерційного кредиту, що надається підприємством. Тобто, у скільки разів чистий дохід перевищує середню дебіторську заборгованість. У 2019 році в порівнянні з 2017 роком він знизився на 1,2, а з 2018 р. - на 2,2, отже, швидкість обертання дебіторської заборгованості низька. Термін обертання дебіторської заборгованості відповідно зростає. Це вимагає покращення роботи з дебіторами.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості розраховується як відношення чистого доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) до поточних зобов'язань. Цей коефіцієнт показує у скільки разів чистий дохід перевищує середню кредиторську заборгованість. За аналізований період коефіцієнт зростав відповідно на 1 в порівнянні з 2017 роком та знизився на 0,7 в порівнянні з 2018 роком, а тривалість обертання збільшувалася протягом 2019 року. Погіршення ділової активності спостерігається і на оборотності власного капіталу, тривалість обороту якого зростає в порівнянні з 2017 роком, але має незначне зменшення в порівнянні з 2018 роком.

Можна зробити висновок, що ділова активність підприємства в порівнянні з 2017 роком покращилась, але в порівнянні з 2018 роком вона погіршилася за винятком кредиторської заборгованості.

Обов'язковою і важливою складовою фінансового аналізу має бути оцінка показників рентабельності підприємства. Рентабельність – це якісний, вартісний показник, що характеризує рівень віддачі витрат або ступень використання ресурсів, що є в наявності, в процесі виробництва і реалізації продукції(табл. 2.12).

Таблиця 2.12

Показники рентабельності ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2017-2019 рр.

Показники	2017	2018	2019	Відхилення +/-	
				2019 р. до 2017 р.	2019 р. до 2018 р.,
Рентабельність реалізації %	-	26	28	21,3	2
Рентабельність основної діяльності, %	22,5	15,2	17	-12,8	1,8
Рентабельність власного капіталу, %	-	11	15	1,1	4
Рентабельність активів, %	1,5	4,4	2,54	2,9	-1,9
Рентабельність оборотних активів	-	7,6	7,1	1,5	-0,5

Джерело: за даними додатків А-Г

Оскільки в 2017 році діяльність підприємства була збитковою, відповідно показники рентабельності реалізації продукції та власного капіталу за 2017 рік відсутні. В 2018-2019 рр - рентабельність основних показників зросла і знаходиться на досить високому рівні.

Показник рентабельності активів у 2017 був 1,5, та у 2019 зріс на 2,9.

Для порівняння було обрано підприємство харчової галузі АТ «Житомирський маслозавод». Комплексний аналіз фінансової безпеки підприємства починається з оцінки фінансового стану за даними балансу. Як правило, дослідження структури та динаміки фінансового стану підприємства виконується за допомогою порівняльного аналітичного балансу для визначення рівня його ліквідності (табл 2.13).

Таблиця 2.13

Структура активів за ступенем ліквідності підприємства АТ
«Житомирський маслозавод» у 2017-2019 роках

Найменування статті активу	2017	2018	2019	Абсолютне відхилення 2019 до 2017
Абсолютно ліквідні активи А1, тис.грн				
Грошові кошти	218523	457258	950503	
Усього	218523	457258	950503	731980
Швидко реалізуємі активи А2, тис.грн				
Дебіторська заборгованість, тис.грн	1602063	1343515	2529178	
Інші оборотні активи, тис.грн	113544	84568	78049	
Усього	1715607	1428083	2607227	891620
Повільно реалізуємі активи А3, тис.грн				
Запаси, тис.грн	4667491	5491212	7224122	
Довгострокові фінансові інвестиції, тис.грн	314346	303897	49442	
Усього	4981837	5795109	7273564	2291727
Важко реалізуємі активи А4, тис.грн				
Необоротні активи без довгострокових фінансових інвестицій, тис.грн	4112327	4588499	5293515	
Усього	4112327	4588499	5293515	1181188
Разом	11028294	12268949	16124809	5096515

Джерело: за даними додатків Д,З

Аналіз структури активів за ступенем ліквідності показав, що найбільша сума припадає на повільно реалізуємі активи, які зросли на 2291727 тис. грн. На другому місці знаходяться важко реалізуємі активи, вартість яких зросла на 1181188 тис. грн. На третьому місці – швидко реалізуємі активи, вартість яких зросла на 891620 тис. грн. І на останньому місці – абсолютно реалізуємі активи. Їх величина зросла на 731980 тис. грн. Отже, можна зробити висновок, що підприємство має проблеми з ліквідністю.

Таблиця 2.14

Структура пасивів за ступенем негайності їх оплати підприємства АТ
«Житомирський маслозавод» у 2018-2019 роках

Найменування статті пасиву	2017	2018	2019	Абсолютне відхилення
1	2	3	4	5
Найбільш негайні зобов'язання П1, тис.грн				
Кредиторська заборгованість	195629	279907	592548	
Усього	195629	279907	592548	396919
Поточні зобов'язання П2, тис.грн				
Короткострокові кредити та борги, тис.грн	452311	440015	494668	
Поточні зобов'язання по розрахунках, тис.грн	2043068	1795429	2882800	
Інші поточні зобов'язання, тис.грн	101664	31845	16179	
Усього	2597043	2266978	3393647	796604
Довгострокові пасиви П3, тис.грн				
Довгострокові зобов'язання, тис.грн	1268969	1400102	1829504	
Усього	1268969	1400102	1829504	-767539
Постійні пасиви П4, тис.грн				
Власний капітал, тис.грн	7846197	9238421	10762429	
Доходи майбутніх періодів	457	1031	1326	
Усього	7846654	9239452	10763755	2917101
Разом	11712209	13186439	16579454	4867245

Джерело: за даними додатків Д,Ж

Перевіримо дотримання нерівностей

2017	2018	2019
A1 > П1	A1 > П1	A1 > П1
A2 < П2	A2 < П2	A2 < П2
A3 > П3	A3 > П3	A3 > П3
A4 < П4	A4 < П4	A4 < П4

Баланс підприємства вважають абсолютно ліквідним, якщо: $A1 > П1$, $A2 > П2$, $A3 > П3$, $A4 < П4$. Для повної ліквідності балансу підприємства не виконується перше співвідношення, по цьому його не можна вважати абсолютно ліквідним, але перспективна ліквідність, тобто прогнозована

платоспроможність, досить висока. В нашому випадку не дотримана нерівність $A2 < П2$, отже баланс не можна вважати повністю ліквідним.

Проведемо коефіцієнтний аналіз ліквідності (табл 2.15).

Таблиця 2.15

Показники платоспроможності підприємства АТ «Житомирський
маслозавод» у 2017-2019 роках

Показники	2017	2018	2019	Відхлення Абсолютне +/-
Загальний коефіцієнт покриття	2,8	3,25	2,8	0
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,2	1,06	1,1	-0,1
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,08	0,53	0,32	0,24
Власні оборотні засоби	4688493	5746127	7248976	-2560483
Частка оборотних засобів в активах	0,62	0,63	0,67	0,05

Джерело: за даними додатків Д,З

Як видно з даних таблиці 2.13, показники ліквідності знаходяться в межах нормативних значень. Так, коефіцієнт покриття не змінився. Коефіцієнт швидкої ліквідності зменшився на 0,1. Власні оборотні кошти підприємства зменшилися на 2560483 тис.грн. Отже, підприємство забезпечене оборотним капіталом. Частка оборотних активів зросла на 0,05 п.с. Підприємство є ліквідним і має спроможність розрахуватися за поточними зобов'язаннями. Проаналізуємо фінансову стійкість підприємства (табл.2.16)

Таблиця 2.16

Показники оцінки фінансової стійкості підприємства АТ
«Житомирський маслозавод» у 2017-2019 роках

Показники	Нормативн е значення	2017	2018	2019	Відхлення Абсолютне +/-
Коефіцієнт концентрації власного капіталу.	>0,5	0,67	0,7	0,64	-0,03
Коефіцієнт фінансової залежності.	<2	1,38	1,42	1,56	0,18
Коефіцієнт маневреності власного капіталу.	В динаміці	0,64	0,62	0,67	0,03
Коефіцієнт співвідношення власних і притягнутих засобів.	<1	0,51	0,42	0,56	0,05
Коефіцієнт фінансової стійкості	>1	1,95	2,38	1,78	-0,17

Коефіцієнт фінансового левериджу	<1	0,16	0,15	0,17	0,01
----------------------------------	----	------	------	------	------

Джерело: за даними додатків Д,Є

Розраховані показники фінансової стійкості знаходяться в межах нормативів. Частка власного капіталу у структурі балансу складала 70%. Але на кінець періоду дещо знизилася становила 64%. На 1 грн власного капіталу припадає від 1,38 грн до 1,56 грн майна. Власні оборотні кошти на 62-67% забезпечені власним капіталом. На 1 грн власних коштів припадає від 51 до 56 коп. позикових коштів, і від 15 до 17 коп. довгостроково залучених коштів. Можна зробити висновок, що підприємство фінансово стійке і спроможне розраховуватися за довгостроковими зобов'язаннями.

Абсолютними показниками фінансової стійкості є показники, що характеризують ступінь забезпеченості запасів і витрат джерелами їхнього формування (табл. 2.17).

Таблиця 2.17

Джерела формування запасів АТ «Житомирський маслозавод» у 2018-2019 роках

Показники	2017	2018	2019
1	2	3	4
Наявність власних оборотних засобів	4688493	5746127	7248976
Наявність власних і довгострокових джерел формування запасів	5957462	7146229	9078480
Загальна величина джерел формування запасів і витрати	8554505	9694145	13066001
Загальна величина запасів і витрат	4667491	5491212	7224122
Надлишок (нестача) власних оборотних коштів	21002	254915	24854
Надлишок (нестача) власних оборотних коштів та довгострокових зобов'язань	1289971	1655017	1854358
Надлишок (нестача) основних джерел фінансування запасів	3887014	4202933	5841879
Тип фінансової стійкості	Абсолютна фінансова стійкість {1, 1, 1}	Абсолютна фінансова стійкість {1, 1, 1}	Абсолютна фінансова стійкість {1, 1, 1}

Джерело: за даними додатків Д,Ж

Аналіз джерел формування запасів показав, що всі наведені джерела протягом аналізованого періоду зростали – власні оборотні кошти на 50% або

на 2560483 тис. грн, власні і довгострокові джерела – на 48% або на 3121018 тис. грн, і загальні джерела - на 39% або на 4511496 тис. грн. Як видно з таблиці, джерела формування майна майже вдвічі перевищують запаси і витрати, хоча вони і зросли на 2556631 тис.грн. Фінансова стійкість підприємства знаходиться на високому рівні.

В умовах обмеженості ресурсів підприємцю постійно доводиться обирати оптимальні співвідношення між набором економічних ресурсів та обсягами виробництва. Передумовою такого вибору повинно бути проведення аналізу ділової активності (табл. 2.18).

Таблиця 2.18

Аналіз показників ділової активності АТ «Житомирський маслозавод»
у 2017-2019 роках

Показники	2017	2018	2019	Відхлення +/-
Чистий дохід, тис.грн	7845558	8583924	10730122	2884564
Валовий прибуток, тис.грн	3217069	3609697	5215131	1998062
Чистий прибуток від реалізації в загальній сумі прибутку, тис.грн	0,56	0,36	0,30	-0,26
Коефіцієнт стійкості економічного зростання, тис.грн	0,23	0,11	0,098	-0,132
Фондовіддача, грн/грн	1,7	1,75	2	0,3
Фондомісткість грн/грн	0,58	0,57	0,5	-0,08
Коефіцієнт оборотності оборотних засобів	1,2	1,03	0,95	-0,25
Тривалість обороту оборотних засобів, днів	307,5	349	378	70,5
Коефіцієнт оборотності виробничих запасів	1,57	1,56	1,48	-0,07
Обертання запасів, днів	229,3	231	243	13,7
Оборотність дебіторської заборгованості в розрахунках	5,98	6,38	4,24	-1,74
Оборотність дебіторської заборгованості в розрахунках, днів	60,2	56,4	85	24,8
Обертання кредиторської заборгованості, днів	624	600	733	109
Тривалість операційного циклу, днів	289,5	287,4	328	38,5
Тривалість фінансового циклу, днів	-334,5	-312,6	-405	-70,5

Джерело: за даними додатків Д, Е, С, Ж

Проаналізувавши показники ділової активності можна зробити висновки, що ділова активність підприємства погіршилася. Про це свідчать такі показники, як зниження коефіцієнту фінансової стійкості на 0,132, збільшення тривалості оборотів оборотних засобів на 29 днів, збільшення тривалості обороту запасів на 70,5 днів, збільшення тривалості обороту дебіторської заборгованості на 24,8 днів. Позитивними показниками є зростання чистого доходу на 2884564 тис. грн, підвищення прибутку від продажу на 1998062 тис. грн, збільшення фондівдачі на 0,3 грн та збільшення тривалості обертання кредиторської заборгованості на 109 днів. Але з розрахунків видно, що операційний цикл підприємства збільшився на 38,5 днів, а тривалість фінансового циклу від'ємна. Це свідчить про погіршення платіжної дисципліни на підприємстві. Відповідно знижується рівень фінансової безпеки.

Для порівняльного аналізу рівня фінансової безпеки було обрано ТОВ «Роксолана» із виробництва кондитерських виробів.

Аналіз ліквідності активів підприємства допомагає визначити можливість покриття зобов'язань підприємства його активами, строк перетворення яких у грошові кошти відповідає строку погашення зобов'язань (табл.2.19.)

Таблиця 2.19

Аналіз ліквідності балансу ТОВ «Роксолана» за 2018 - 2019 рр. тис.грн

Актив	2018	2019	Пасив	2018	2019	Платіжний надлишок або нестача	
						2018	2019
Найбільш ліквідні активи (A1)	95	125	Найбільш строкові зобов'язання (П1)	2629	2910		
Швидко реалізовані активи (A2)	18644	20553	Короткострокові пасиви (П2)	18365	31895	279	-11342
Повільно реалізовані активи (A3)	75108	68216	Довгострокові пасиви (П3)	1250	3650	73858	64556
Важко реалізовані активи (A4)	47928	56327	Постійні пасиви (П4)	75108	68216	-27110	-11859

Баланс	94723	103761	Баланс	94723	103761		
--------	-------	--------	--------	-------	--------	--	--

Джерело: за даними додатків 3,Л,

Як видно з таблиці баланс підприємства не є абсолютно ліквідним. Особливо це стосується абсолютної ліквідності, яка має високий від'ємний показник.

Показники ліквідності згруповані у табл. 2.20.

Таблиця 2.20

Показники ліквідності на ТОВ «Роксолана» за 2017-2019 рр.

№ з\п	Показник	Норматив	2017	2018	2019	Відхилення +/-
1	Коефіцієнт покриття	1-2	1,33	2,52	1,41	0,07
2	Коефіцієнт поточної ліквідності	1,5	0,81	1,53	0,77	-0,04
3	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	> 0,2	0,002	0,005	0,004	0,002

Джерело: за даними додатків 3,Л,

Динаміка коефіцієнтів ліквідності показує, що підприємство частково може розраховуватися зі своїми поточними зобов'язаннями. Коефіцієнт покриття зріс на 0,07, коефіцієнт швидкої ліквідності зменшився на 0,04, коефіцієнт абсолютної ліквідності залишився на рівні 2017 року. В 2019 році деякі показники ліквідності нижчі за нормативні значення. Це означає, що підприємство неспроможне розраховуватися зі своїми терміновими зобов'язаннями.

Фінансову стійкість підприємства оцінимо за допомогою абсолютних показників (2.21)

Таблиця 2.21

Вивчення типу фінансової стійкості ТОВ «Роксолана» за критерієм стабільності джерел покриття запасів за 2017-2019рр.

№	Показник	2017	2018	2019
1	2	3	4	5
1	Власний капітал, тис.грн	74597	75108	68216
2	Необоротні активи, тис.грн	65744	47928	56327
3	Власні обігові кошти, тис.грн (р.1-р.2)	8853	27180	11889

4	Довгострокові зобов'язання, тис.грн	1000	1250	3550
5	Наявність власних і довгострокових джерел покриття запасів, тис.грн (р.3 + р.4)	30538	28430	15439

Продовження табл 2.21

1	2	3	4	5
6	Короткострокові кредити та позики, тис.грн	914	844	5357
7	Загальний розмір основних джерел покриття запасів, тис.грн (р.5 + -р.6)	31452	29274	20796
8	Запаси, тис.грн	23976	18344	20553
9	Надлишок (+) або нестача (-) власних обігових коштів, тис.грн (р.3-р.8)	5562	8836	-8664
10	Надлишок (+) або нестача (-) власних коштів і довгострокових кредитів і позик, тис.грн (р.5 -р.8)	6562	10086	-5114
11	Надлишок (+) або нестача (-) основних джерел покриття запасів, тис.грн (р.7-р.8)	7476	10930	243
12	Тип фінансової стійкості	З<ВОК Абсолютна стійкість фін. стану	З<ВОК Абсолютна стійкість фін. стану	З<ВОК + К ^Л + К ^К Нестійкий фінансовий стан

Джерело: за даними додатків 3,Л,

За аналізований період (2017-2019 рр.) тип фінансової стійкості підприємства змінився з абсолютної фінансової до нестійкого фінансового стану. Загальна величина основних джерел формування запасів і витрат зменшилася на протязі звітнього періоду на 49,5% $((15439/30538)*100\% - 100)$ при рості обсягу запасів на 14,3% $((20553/23976)*100\% - 100)$, що свідчить про погіршення фінансової стійкості на кінець звітнього періоду.

Згідно розрахунків у таблиці 2.8, протягом 2017 та 2018 рр. фінансова стійкість ТОВ «Роксолана» оцінюється як абсолютна, а у 2019 році на підприємстві діагностований нестійкий фінансовий стан.

Можна стверджувати, що на підприємстві, яке аналізується у 2017-2018 рр. всі запаси покриваються власними оборотними коштами, тобто ТОВ «Роксолана» не залежить від зовнішніх кредиторів. У 2019 році у підприємства виникла нехватка джерел покриття запасів.

Для більш детальної характеристики фінансової стійкості ТОВ «Роксолана» необхідно також провести аналіз відносних показників, що характеризують фінансову стійкість (табл. 2.22).

Таблиця 2.22

Відносні показники фінансової стійкості ТОВ «Роксолана» за 2017-2019 рр.

№ з/п	Показники	Норматив	2017	2018	2019	Відхилення
1	Коефіцієнт автономії	>0,5	0,71	0,79	0,65	-0,06
2	Коефіцієнт співвідношення власного та залученого капіталу	>1	2,38	2,73	1,91	-0,47
3	Частка довгострокових позик у валюті балансу	< 0,5	0,01	0,01	0,03	0,02
4	Коефіцієнт фінансової стабільності		12,15	14,43	11,31	-1,19
5	Коефіцієнт фінансової залежності	< 2	0,08	0,07	0,09	0,01
6	Коефіцієнт фінансування	< 0,5	0,08	0,07	0,09	0,01
7	Коефіцієнт маневрування власного капіталу	> 0,5	0,45	0,43	0,34	-0,11
8	Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами	> 0,1	5,47	6,27	3,60	-1,87
9	Коефіцієнт ефективності використання фінансових ресурсів	зростання	0,13	0,15	0,15	0,02
10	Коефіцієнт ефективності власного капіталу	зростання	0,14	0,16	0,20	0,06

Джерело: за даними додатків З,К,Л,М

Коефіцієнт автономії на протязі аналізованого має хвилеподібну динаміку. Загалом, у 2019 році відносно 2017 року зменшився на 0,06 п. Проте знаходився весь час вище нормативного значення – 0,5, що свідчить про незалежність підприємства від позикових джерел.

Щодо коефіцієнта фінансової стабільності підприємства, то він у 2019 році мав значення 11,31, що менше ніж у 2017 та 2018 рр., але відповідає нормативному значенню – >1. Це означає, що підприємство може покрити свої зобов'язання за рахунок власних коштів. Проте його зменшення, говорить про те, що ТОВ «Роксолана» необхідно вживати заходи щодо його збільшення і утримання позитивних тенденцій до зростання.

Коефіцієнт фінансової залежності показує яка сума загальної вартості майна підприємства припадає на 1 грн. власних коштів. У 2019 році цей показник збільшився по відношенню до 2017 року на 0,01 п. Це говорить про те, що 0,09 грн загальної вартості майна ТОВ «Роксолана» припадає на 1 грн власних коштів. Впродовж досліджуваного періоду коефіцієнт фінансової залежності не перевищує нормативне значення – 2.

Про коефіцієнт фінансування (фінансового ризику) можна сказати, що його значення впродовж досліджуваного періоду були такі ж, як і значення коефіцієнта фінансової залежності, що пояснюється відсутністю у ТОВ «Роксолана» довгострокових зобов'язань. За 2017-2019 рр. значення цього коефіцієнту не перевищувало гранично допустимого.

Так, для оцінки ступеню мобільності використання оборотних коштів використовується коефіцієнт маневреності власного капіталу, який показує, яка частка власного капіталу використовується для фінансування поточної діяльності, тобто вкладена в оборотні засоби, а яка капіталізована. Його нормативне значення становить більше 0,5. На ТОВ «Роксолана» цей показник у 2017-2019 роках знаходився на рівні нижче нормативного значення. Це свідчить про негативні зміни на підприємстві, адже ступінь мобільності використання власних коштів знижується.

Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами показує, наскільки запаси і витрати фінансуються за рахунок власного оборотного капіталу. Даний показник за аналізований період знизився на 1,87 п. Але, незважаючи на це, впродовж 2017-2019 рр. значення цього коефіцієнту значно перевищувало нормативне значення – більше 0,1, що вказує на незалежність ТОВ «Роксолана» від позикових джерел формування запасів і витрат, що позитивно впливає на фінансовий стан підприємства.

Коефіцієнт ефективності використання фінансових ресурсів у 2019 році збільшився порівняно з 2017 роком на 0,02 п., що є позитивним явищем для ТОВ «Роксолана».

Коефіцієнт ефективності власного капіталу у 2019 році по відношенню до 2017 року збільшився на 0,06 п., що говорить про збільшення ефективності використання власного капіталу ТОВ «Роксолана» .

Отже, фінансову безпеку ТДВ «Яготинський маслозавод» як комплексну величину характеризують платоспроможність і фінансова стійкість, ділова активність, ліквідність та рентабельність. За останні 2018-2019 рр. на підприємстві спостерігався стабільний фінансовий стан, достатня кількість оборотних коштів, що свідчить про достатній рівень фінансової безпеки. Керівництву підприємства необхідно звернути увагу на підвищення оборотності дебіторської заборгованості, так як дебіторська заборгованість становить половину ліквідних коштів.

АТ «Житомирський маслозавод» має ліквідний баланс, тобто спроможне розрахуватися за поточними зобов'язаннями, фінансово стійке і має кошти розрахуватися за довгостроковими зобов'язаннями. Ділова активність підприємства погіршилася. У зв'язку зі зростанням величини дебіторської заборгованості на підприємстві тривалість фінансового циклу від'ємна. Це свідчить про погіршення платіжної дисципліни на підприємстві. Відповідно знижується рівень фінансової безпеки

За аналізований період майже всі показники ТОВ «Роксолана» відповідали нормативним значенням, окрім коефіцієнта маневрування власного капіталу, що характеризує ступінь мобільності використання власних коштів підприємства. Але, якщо порівнювати ситуацію 2019 року з 2017, то вона дещо погіршилась, тобто спостерігається поступове зниження відносних показників фінансової стійкості. Фінансовий стан ТОВ «Роксолана» незадовільний. Проведений аналіз фінансових показників показав наявність у 2019 році збиткової та неефективної діяльності. На підприємстві потрібно прийняти заходи щодо покращення фінансового стану.

2.3. Оцінка імовірності банкрутства підприємств

Загальний висновок про якість фінансового стану підприємства слід робити на основі аналізу відповідності кожного з показників, які включені в спеціально підібрану систему, їх граничним значенням. На базі комплексного аналізу фінансового стану можна зробити попередні висновки щодо причин кризового стану підприємства та напрямів виведення його з кризи. Наступним етапом управління неплатоспроможними підприємствами є стабілізація фінансового стану підприємства.

Проаналізуємо ймовірність банкрутства на ТДВ «Яготинський маслозавод» за п'ятифакторною методикою Альтмана(табл.2.23).

Таблиця 2.23

Дані для розрахунку ймовірності банкрутства за моделлю Альтмана

Назва показника	2017	2018	2019
1.Власний оборотний капітал, тис.грн.	-929731	4346025	5419472
2.Активи, тис.грн.	2341162	12268949	16124809
2.Нерозподілений прибуток (непокритий збиток), тис.грн.	433760	8361515	9887100
3.Прибуток (збиток) до оподаткування, тис.грн.	-400972	2063549	2306857
4.Власний капітал, тис.грн.	594137	9238421	10762429
5.Позикові кошти, тис.грн.	1747025	3947298	5815699
6.Поточні зобов'язання, тис.грн.	1484681	2547196	3986195
7.Чистий дохід від реалізації, тис.грн.	2597506	8583924	10730122
<i>Розраховані показники:</i>			
X1	-0,40	0,35	0,34
X2	0,19	0,68	0,61
X3	-0,17	0,17	0,14
X4	0,34	2,34	1,85
X5	1,11	0,70	0,67
Z	0,48	4,01	3,48

Джерело: за даними додатків А-Г

$$Z_{2017}=1,2 * -0,4 + 1,4 * 0,19 + 3,3 * -0,17 + 0,6 * 0,34 + 0,999 * 1,11 = 0,48$$

$$Z_{2018}=1,2 * 0,35 + 1,4 * 0,68 + 3,3 * 0,17 + 0,6 * 2,34 + 0,999 * 0,7 = 4,01$$

$$Z_{2019}=1,2 * 0,34 + 1,4 * 0,61 + 3,3 * 0,14 + 0,6 * 1,85 + 0,999 * 0,67 = 3,48$$

У результаті підрахунку Z-показника для ТДВ «Яготинський маслозавод» можна зробити такий висновок:

- 1) якщо $Z < 1,81$ - ймовірність банкрутства становить від 80 до 100%;
- 2) якщо $1,81 < Z < 2,67$ - середня ймовірність банкрутства компанії від 35 до 50%;
- 3) якщо $2,99 < Z < 2,67$ - ймовірність банкрутства мала і становить від 15 до 20%;
- 4) якщо $Z > 2,99$ - ситуація на підприємстві стабільна, ризик неплатоспроможності протягом найближчих двох років украй малий.

З наведених розрахунків можна зробити висновок, що фінансовий стан підприємства у 2017 р був загрозливий, а в 2018-2019 рр – стабільний; банкрутство йому не загрожує. Проаналізуємо ймовірність банкрутства на ТДВ «Яготинський маслозавод» за п'ятифакторною методикою Ліса (табл. 2.24).

Таблиця 2.24

Дані для розрахунку ймовірності банкрутства за моделлю Ліса

Назва показника	2017	2018	2019
1.Оборотні активи, тис.грн.	817294	17161345	11226367
2.Активи, тис.грн.	2341162	12268949	16124809
3.Валовий прибуток, тис.грн.	478177	3609697	5215131
4.Власний капітал, тис.грн.	594137	9238421	10762429
5.Залучений капітал, тис.грн.	1747025	3947298	5815699
6.Чистий прибуток(збиток), тис.грн.	-293255	1319191	1560367
<i>Розраховані показники:</i>			
K1	0,35	1,40	0,70
K2	0,20	0,29	0,32
K3	-0,13	0,11	0,10
K4	0,34	2,34	1,85
ZЛ	0,034	0,124	0,081

Джерело: за даними додатків А-Г

$$Z_{2017} = 0,063 * 0,35 + 0,092 * 0,2 + 0,057 * -0,13 + 0,001 * 0,34 = 0,034$$

$$Z_{2018} = 0,063 * 1,4 + 0,092 * 0,29 + 0,057 * 0,11 + 0,001 * 2,34 = 0,124$$

$$Z_{2019} = 0,063 * 0,7 + 0,092 * 0,32 + 0,057 * 0,1 + 0,001 * 1,85 = 0,081$$

За даним методом граничне значення Z- показника дорівнює 0,037, нижче якого виникає висока загроза банкрутства підприємства. ТДВ «Яготинський маслозавод» значення цього показника у 2018-2019 рр. значно вище, що означає низьку ймовірність банкрутства. Проаналізуємо ймовірність банкрутства на ТДВ «Яготинський маслозавод» за R-моделлю (табл.2.25)

Таблиця 2.25

Дані для розрахунку ймовірності банкрутства ТДВ «Яготинський маслозавод» за R-моделлю

Назва показника	2017	2018	2019
1.Власний оборотний капітал, тис.грн.	-929731	4346025	5419472
2.Активи, тис.грн.	2341162	12268949	16124809
3.Власний капітал, тис.грн.	594137	9238421	10762429
4.Чистий дохід від реалізації, тис.грн.	2597506	8583924	10730122
5.Чистий прибуток(збиток), тис.грн.	-293255	1319191	1560367
6. Витрати підприємства	2119329	4974227	5514991
<i>Розраховані показники:</i>			
X1	-0,40	0,35	0,34
X2	-0,49	0,14	0,14
X3	1,11	0,70	0,67
X4	-0,14	0,27	0,28
R	-0,29	0,37	0,38

Джерело: за даними додатків А-Г

$$R_{2017} = 0,38 * -0,4 + 1,07 + 0,054 * 1,11 + 0,63 * -0,14 = -0,29$$

$$R_{2018} = 0,38 * 0,35 + 0,03 + 0,054 * 0,7 + 0,63 * 0,27 = 0,37$$

$$R_{2019} = 0,38 * 0,34 + 0,145 + 0,054 * 0,67 + 0,63 * 0,28 = 0,38$$

Таблиця 2.26

Визначення ймовірності банкрутства ТДВ «Яготинський маслозавод» за чотирьохфакторною моделлю

Значення r (коефіцієнта ймовірності банкрутства)	Ймовірність банкрутства, %
Менше ніж 0	Максимальна (90-100)
0-0,18	Висока (60-80)
0,18-0,32	Середня (35-50)
0,32-0,42	Низька (15-20)
Більше ніж 0,42	Мінімальна (до 10)

З даних таблиці видно, що на ТДВ «Яготинський маслозавод» ймовірність банкрутства у 2017р. була висока, у 2018-2019 рр - низька.

Діагностика та прогнозування ризику банкрутства відіграє важливу роль при прийнятті управлінських рішень щодо подальшого розвитку діяльності суб'єкта господарювання. Це дає змогу попередити ряд фінансових ризиків, які тягне за собою кризовий стан, а саме: неплатоспроможність, неліквідність, недоотримання прибутку, інші. Провівши на практиці діагностику банкрутства ТДВ «Яготинський маслозавод» за допомогою моделі Альтмана, Ліса, R-моделі та моделі Терещенка, отримано дані, що свідчать про стійкий фінансовий стан підприємства у 2018-2019 рр. та спростовують ризик виникнення банкрутства.

Проаналізуємо ймовірність банкрутства на АТ «Житомирський маслозавод» за п'ятифакторною методикою Альтмана(табл.2.27).

Таблиця 2.27

Вихідні дані для розрахунку ймовірності банкрутства АТ «Житомирський маслозавод» за моделлю Альтмана

Назва показника	Значення показника за роки		
	2017	2018	2019
<i>Вхідні показники:</i>			
1.Власний оборотний капітал, тис.грн.	4688493	5746127	7248976
2.Активи, тис.грн.	11712209	13186439	16579454
2.Нерозподілений прибуток , тис.грн.	7069547	8361515	9887100
3.Прибуток (збиток) до оподаткування, тис.грн.	2430040	2063549	2306857
4.Власний капітал, тис.грн.	7846197	9238421	10762429
5.Позикові кошти, тис.грн.	3182097	3030528	5362380
6.Поточні зобов'язання, тис.грн.	2597043	2544909	3987521
7.Чистий дохід від реалізації, тис.грн.	7845558	8583924	10730122
8.Чистий прибуток(збиток), тис.грн.	1822865	1319191	1560367
<i>Розраховані показники:</i>			
X1	0,43	0,47	0,45
X2	0,64	0,68	0,61
X3	0,22	0,17	0,14
X4	2,47	3,05	2,01
X5	0,71	0,70	0,67
Z	4,33	4,6	3,73

Джерело: за даними додатків Д,Е,Є,Ж

$$Z_{2017}=1,2*(0,43)+1,4*0,64 +3,3*0,22 +0,6*2,47+0,999*0,71 = 4,33$$

$$Z_{2018} = 1,2 * 0,47 + 1,4 * 0,68 + 3,3 * 0,17 + 0,6 * 3,05 + 0,999 * 0,7 = 4,6$$

$$Z_{2019} = 1,2 * 0,45 + 1,4 * 0,61 + 3,3 * 0,14 + 0,6 * 2,01 + 0,999 * 0,67 = 3,73$$

У результаті підрахунку Z-показника для конкретного підприємства робиться висновок:

- 1) якщо $Z < 1,81$ - ймовірність банкрутства становить від 80 до 100%;
- 2) якщо $1,81 < Z < 2,67$ - середня ймовірність банкрутства компанії від 35 до 50%;
- 3) якщо $2,99 < Z < 2,67$ - ймовірність банкрутства мала і становить від 15 до 20%;

З наведених розрахунків можна зробити висновок, що фінансовий стан підприємства стабільний, банкрутство йому не загрожує.

Проаналізуємо ймовірність банкрутства на АТ «Житомирський маслозавод» за п'ятифакторною методикою Ліса (табл.2.28).

Таблиця 2.28

Вихідні дані для розрахунку ймовірності банкрутства АТ
«Житомирський маслозавод» за моделлю Ліса

Назва показника	Значення показника за роки		
	2017	2018	2019
<i>Вхідні показники:</i>			
1. Оборотні активи, тис.грн.	7284313	8293089	11226367
2. Активи, тис.грн.	11712209	13186439	16579454
3. Валовий прибуток, тис.грн.	3217069	3609697	5215131
4. Власний капітал, тис.грн.	7846197	9238421	10762429
5. Залучений капітал, тис.грн.	3182097	3030528	5362380
6. Чистий прибуток(збиток), тис.грн.	1822865	1319191	1560367
<i>Розраховані показники:</i>			
K1	0,66	0,68	0,70
K2	0,29	0,29	0,32
K3	0,17	0,11	0,10
K4	2,47	3,05	2,01
ZЛ	0,08	0,08	0,08

Джерело: за даними додатків Д,Е,Є,Ж

$$Z_{2017} = 0,063 * 0,66 + 0,092 * 0,29 + 0,057 * 0,17 + 0,001 * 2,47 = 0,08$$

$$Z_{2018} = 0,063 * 0,68 + 0,092 * 0,29 + 0,057 * 0,11 + 0,001 * 3,05 = 0,08$$

$$Z_{2019} = 0,063 * 0,7 + 0,092 * 0,32 + 0,057 * 0,1 + 0,001 * 2,01 = 0,08$$

За даним методом граничне значення Z - показника дорівнює 0,037, нижче якого виникає висока загроза банкрутства підприємства. На АТ «Житомирський маслозавод» значення цього показника значно вище, що означає низьку ймовірність банкрутства. Проаналізуємо ймовірність банкрутства на АТ «Житомирський маслозавод» за R-моделлю (табл.2.29).

Таблиця 2.29

Вихідні дані для розрахунку ймовірності банкрутства АТ
«Житомирський маслозавод» за R-моделлю

Назва показника	Значення показника за роки		
	2017	2018	2019
<i>Вхідні показники:</i>			
1.Власний оборотний капітал, тис.грн.	4688493	5746127	7248976
2.Активи, тис.грн.	11712209	13186439	16579454
3.Власний капітал, тис.грн.	7846197	9238421	10762429
4.Чистий дохід від реалізації, тис.грн.	7845558	8583924	10730122
5.Чистий прибуток(збиток), тис.грн.	1822865	1319191	1560367
6. Витрати підприємства	14841246	15160443	15624702
<i>Розраховані показники:</i>			
X1	0,425	0,468	0,450
X2	0,232	0,143	0,145
X3	0,711	0,700	0,665
X4	0,123	0,087	0,100
R	0,51	0,41	0,41

Джерело: за даними додатків Д,Е,Є,Ж

$$R_{2017} = 0,38 * 0,425 + 0,232 + 0,054 * 0,711 + 0,63 * 0,123 = 0,51$$

$$R_{2018} = 0,38 * 0,468 + 0,143 + 0,054 * 0,700 + 0,63 * 0,123 = 0,41$$

$$R_{2019} = 0,38 * 0,45 + 0,145 + 0,054 * 0,665 + 0,63 * 0,1 = 0,41$$

Таблиця 2.30

Визначення ймовірності банкрутства за чотирьохфакторною моделлю

Значення r (коефіцієнта ймовірності банкрутства)	Ймовірність банкрутства, %
Менше ніж 0	Максимальна (90-100)
0-0,18	Висока (60-80)
0,18-0,32	Середня (35-50)
0,32-0,42	Низька (15-20)
Більше ніж 0,42	Мінімальна (до 10)

З даних таблиці видно, що на АТ «Житомирський маслозавод» ймовірність банкрутства низька.

Проаналізуємо ймовірність банкрутства на ТОВ «Роксолана» за п'ятифакторною методикою Альтмана(табл.2.29).

Таблиця 2.31

Вихідні дані для розрахунку ймовірності банкрутства ТОВ «Роксолана»
за моделлю Альтмана

Назва показника	Значення показника за роки		
	2017	2018	2019
<i>Вхідні показники:</i>			
1.Власний оборотний капітал, тис.грн.	8853	27180	11889
2.Активи, тис.грн.	105228	94723	103761
2.Нерозподілений прибуток (непокритий збиток), тис.грн.	13707	14380	7493
3.Прибуток (збиток) до оподаткування, тис.грн.	5598	898	-6887
4.Власний капітал, тис.грн.	74597	75108	68216
5.Позикові кошти, тис.грн.	30631	19615	35545
6.Поточні зобов'язання, тис.грн.	29631	18365	31895
7.Чистий дохід від реалізації, тис.грн.	100657,0	55218,0	68732,0
<i>Розраховані показники:</i>			
X1	0,08	0,29	0,11
X2	0,13	0,15	0,07
X3	0,05	0,01	-0,07
X4	2,44	3,83	1,92
X5	0,96	0,58	0,66
Z	2,88	3,47	1,83

Джерело: за даними додатків З, К, Л, М

$$Z_{2014} = 1,2 * 0,08 + 1,4 * 0,13 + 3,3 * 0,05 + 0,6 * 2,44 + 0,999 * 0,96 = 2,88$$

$$Z_{2015} = 1,2 * 0,29 + 1,4 * 0,15 + 3,3 * 0,01 + 0,6 * 3,83 + 0,999 * 0,58 = 3,47$$

$$Z_{2017} = 1,2 * 0,11 + 1,4 * 0,607 + 3,3 * -0,07 + 0,6 * 1,92 + 0,999 * 0,66 = 1,83$$

З наведених розрахунків можна зробити висновок, що у 2017 році та у 2018 році ймовірність банкрутства низька, а у 2019 році настала середня ймовірність банкрутства компанії від 35 до 50%. Це означає, що фінансовий стан підприємства погіршився.

Проаналізуємо ймовірність банкрутства на ТОВ «Роксолана» за п'ятифакторною методикою Ліса (табл.2.32).

Таблиця 2.32

Вихідні дані для розрахунку ймовірності банкрутства ТОВ «Роксолана»
за моделлю Ліса

Назва показника	Значення показника за роки		
	2017	2018	2019
<i>Вхідні показники:</i>			
1.Оборотні активи, тис.грн.	38155	46451	45286
2.Активи, тис.грн.	105228	94723	103761
3.Валовий прибуток, тис.грн.	42085	20782	6228
4.Власний капітал, тис.грн.	74597	75108	68216
5.Залучений капітал, тис.грн.	30631	19615	35545
6.Чистий прибуток(збиток), тис.грн.	4719	673,0	-6887,0
<i>Розраховані показники:</i>			
K1	0,36	0,49	0,44
K2	0,40	0,22	0,06
K3	0,04	0,01	-0,07
K4	2,44	3,83	1,92
ZЛ	0,064	0,055	0,031

$$Z_{2014} = 0,063 * 0,36 + 0,092 * 0,4 + 0,057 * 0,04 + 0,001 * 2,44 = 0,064$$

$$Z_{2015} = 0,063 * 0,49 + 0,092 * 0,22 + 0,057 * 0,01 + 0,001 * 3,83 = 0,055$$

$$Z_{2017} = 0,063 * 0,44 + 0,092 * 0,06 + 0,057 * -0,07 + 0,001 * 1,92 = 0,031$$

За даним методом граничне значення Z - показника дорівнює 0,037, нижче якого виникає висока загроза банкрутства підприємства. На ТОВ «Роксолана» значення цього показника протягом 2017-2019 рр значно вище, що означає низьку ймовірність банкрутства. У 2019 році показник знизився до 0,031, що нижче граничного рівня і свідчить про загрозу банкрутства на підприємстві.

Проаналізуємо ймовірність банкрутства на ТОВ «Роксолана» за R-моделлю (табл.2.33)

Таблиця 2.33

Розрахунок ймовірності банкрутства ТОВ «Роксолана» за R-моделлю

Назва показника	Значення показника за роки		
	2014	2015	2017
1. Оборотні активи	38155	46451	45286
2. Активи, тис.грн.	105228	94723	103761
3. Власний капітал, тис.грн.	74597	75108	68216
4. Чистий дохід від реалізації, тис.грн.	100657,0	55218,0	68732,0
5. Чистий прибуток(збиток), тис.грн.	4719	673,0	-6887,0
6. Витрати підприємства	58572	34436	49205
<i>Розраховані показники:</i>			
X1	0,36	0,49	0,44
X2	0,06	0,01	-0,10
X3	0,96	0,58	0,66
X4	0,08	0,02	-0,14
R	0,297	0,239	0,014
Ймовірність банкрутства	Середня	Середня	Висока

Джерело: за даними додатків 3, К,Л,М

$$R_{2014} = 0,38 * 0,36 + 0,06 + 0,054 * 0,96 + 0,63 * 0,08 = 0,136 + 0,06 + 0,051 + 0,05 = 0,297$$

$$R_{2015} = 0,38 * 0,49 + 0,01 + 0,054 * 0,58 + 0,63 * 0,02 = 0,1862 + 0,01 + 0,031 + 0,012 = 0,239$$

$$R_{2017} = 0,38 * 0,44 + (-0,10) + 0,054 * 0,66 + 0,63 * (-0,14) = 0,1672 - 0,1 + 0,035 - 0,088 = 0,014$$

З даних таблиці 2.33. видно, що на ТОВ «Роксолана» ймовірність банкрутства зростає із середньої до високої протягом аналізованих років.

Порівняльний аналіз підприємств, які працюють у галузі харчової промисловості показав, що найбільший рівень фінансової безпеки спостерігається на підприємстві АТ «Житомирський маслозавод». Про це свідчать показники фінансової стійкості та ймовірності банкрутства. Найгірші показники у підприємства ТОВ «Роксолана». Фінансовий стан цього підприємства небезпечний, фінансова стійкість критична, ймовірність банкрутства висока. Підприємство ТДВ «Яготинський маслозавод» має достатні показники фінансової стійкості та низьку ймовірність банкрутства, отже на підприємстві фінансова діяльність безпечна.

РОЗДІЛ 3
ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ
ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ТДВ «ЯГОТИНСЬКИЙ
МАСЛОЗАВОД», АТ «ЖИТОМИРСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД», ТОВ
«РОКСОЛАНА»)

3.1. Фінансова стратегія в забезпеченні економічної безпеки досліджуваних підприємств

Механізм розробки та реалізації фінансової стратегії являє собою сукупність, послідовність та взаємодію визначених принципів, етапів, методів, дій та інструментів, що визначають процес прийняття оптимальних стратегічних фінансових рішень. Разом з тим слід зазначити, що оскільки фінансова стратегія є одним із функціональних різновидів загальнокорпоративної стратегії, то в процесі її розробки та реалізації застосовуються та прослідковуються загальні підходи та закономірності, що притаманні стратегічному управлінню для досягнення фінансової безпеки.

Завданнями фінансової стратегії є наступні: визначення способів проведення успішної фінансової стратегії та використання фінансових можливостей; визначення перспективних фінансових взаємовідносин із суб'єктами господарювання та фінансовими інститутами; фінансове забезпечення операційної та інвестиційної діяльності на перспективу; вивчення економічних та фінансових можливостей імовірних конкурентів, розробка та здійснення заходів щодо забезпечення фінансової стійкості; розробка методів управління та способів виходу із кризового стану.

Фінансова стратегія підприємства згідно зі своєю стратегічною метою забезпечує виконання таких функцій[17]:

- формування та ефективного використання фінансових ресурсів;
- відповідність фінансових дій економічному стану та матеріальним можливостям підприємства;

- виявлення найефективніших напрямків інвестування та зосередження фінансових ресурсів на цих напрямках.

Фінансова стратегія передбачає визначення довгострокових цілей фінансової діяльності та вибір найефективніших способів їх досягнення. Цілі фінансової стратегії мають підпорядковуватися загальній стратегії економічного розвитку та спрямовуватися на максимізацію прибутку та ринкової вартості підприємства, що забезпечують відповідний рівень фінансової безпеки.

Етапи розробки та реалізації фінансової стратегії представлені на рис.

3.1.

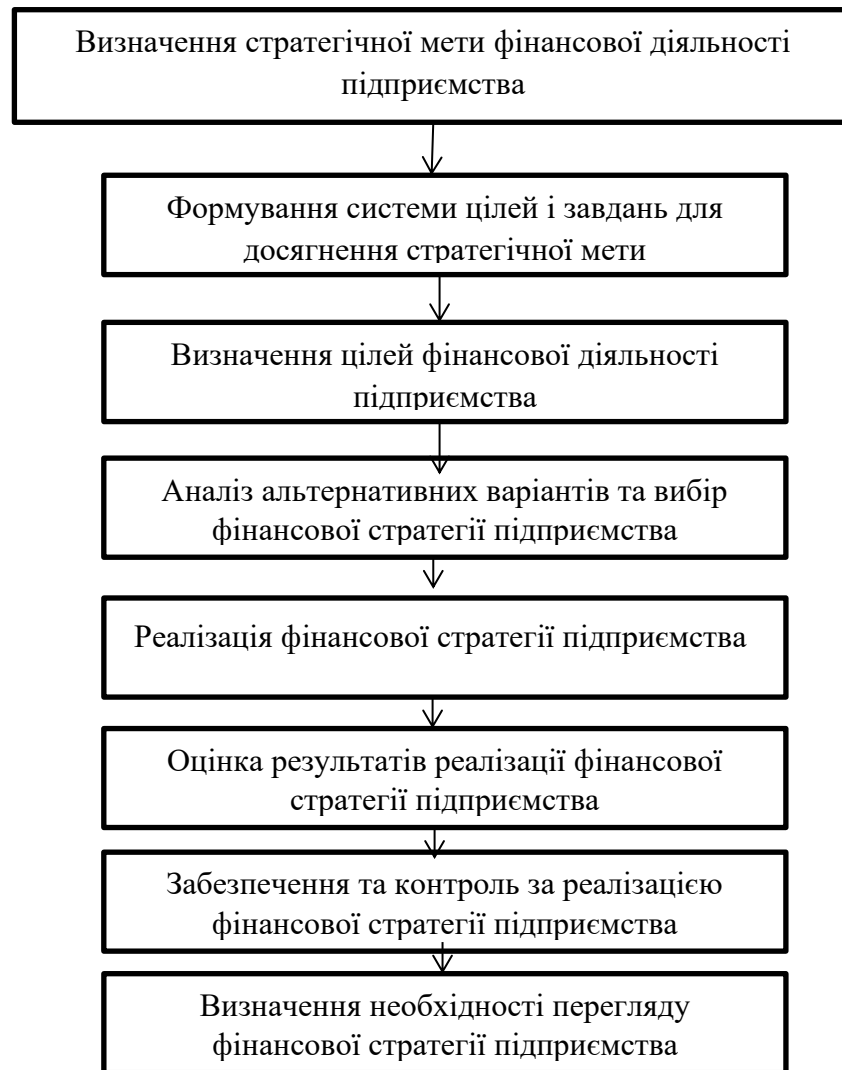

Рис. 3.1 Послідовність етапів формування та реалізації фінансової стратегії на досліджуваних підприємствах [7]

Етап розроблення фінансової стратегії завершується прийняттям рішення про реалізацію конкретної стратегії. Обрана фінансова стратегія повинна більшою мірою відповідати інтересам підприємства, сприяти його розвитку, підвищенню рентабельності та платоспроможності.

При розробленні параметрів фінансової стратегії за визначеними напрямками слід враховувати стадію життєвого циклу підприємства; її узгодженість з загальнокорпоративною стратегією, прогнозованими змінами зовнішнього стратегічного фінансового середовища, внутрішнього потенціалу підприємства; внутрішню збалансованість параметрів фінансової стратегії; економічну і позаекономічну ефективність реалізації фінансової стратегії; досяжність та реалістичність фінансової стратегії.

Разом з тим при детальному розробленні фінансової стратегії необхідно враховувати стадію життєвого циклу підприємства, яка визначає вектор та характер показників та заходів у межах фінансової стратегії, а саме: прискореного зростання, обмеженого зростання та скорочення. Для підприємств пропонується розроблення стратегії за наступними напрямками:

- управління вартістю;
- облікова політика;
- управління активами;
- управління капіталом;
- управління грошовими потоками;
- управління інвестиціями;
- управління фінансовими ризиками;
- дивідендна політика.

Провівши діагностику фінансового стану підприємства, можна виділити наступні стратегічні цілі щодо усунення проблем фінансової безпеки підприємства: збільшення видів фінансової діяльності, а також необхідне фінансування розширення меж виробничо-збутової діяльності підприємства. Основними шляхами, які дозволять досягнути поставленої мети можуть бути:

1. Скорочення дебіторської заборгованості. Для цього можна запропонувати наступні рекомендації:

- жорсткіше контролювати стан розрахунків з покупцями за відстроченими (простроченим) заборгованостями;
- по можливості орієнтуватися на більше число покупців, щоб зменшити ризик несплати одним або декількома великими покупцями;
- стежити за співвідношенням дебіторської і кредиторської заборгованості, оскільки перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською може призвести до неплатоспроможності підприємства;
- надавати знижки при достроковій оплаті;
- для прискореного вивільнення оборотних коштів застосовувати такі методи, як факторинг.

2. Оптимізація структури капіталу.

3. Збільшення прибутку за рахунок внутрішніх резервів підприємства.

Отже, підприємство повинно обрати:

1. Стратегію управління капіталом – спрямовану на забезпечення потреби у капіталі з метою фінансування, формування та підтримки необхідного рівня активів та здійснення видів діяльності, оптимізація структури власного та позикового капіталу підприємства з метою підвищення ефективності його використання та рентабельності.

2. Стратегію управління активами. Стратегія управління активами включає реалізацію концепції управління дебіторською заборгованістю. В цілому від реалізації концепції управління активами залежить контроль та мінімізація ризиків, щодо дебіторської заборгованості. Впровадження методики управління активами починається з виділення організаційної одиниці (комітет управління і т.д.), повноваження якої будуть достатні для реалізації його функцій: розробка методик і регламентів; здійснення моніторингу; здійснення контролю. Управління та засоби дебіторською заборгованістю: оформлення векселів; претензійна робота; позовна робота та ін.

Вагомим етапом розробки фінансової стратегії є оцінка її ефективності. Ефективність реалізації фінансової стратегії (як результат - покращення фінансових показників діяльності підприємства, підвищення його ринкової вартості, максимізація прибутку, укріплення ділової репутації підприємства, підвищення якості управління фінансовою діяльністю його структурних підрозділів тощо) досягається за умови:

- узгодженості цілей, напрямків і етапів реалізації фінансової стратегії підприємства з його фінансовою безпекою;
- адаптивності фінансової стратегії підприємства до прогнозованих змін у зовнішньому підприємницькому середовищі;
- реалізації розробленої підприємством фінансової стратегії щодо формування власних і залучених зовнішніх фінансових ресурсів [24].

Перед деталізацією фінансової стратегії у конкретних показниках і заходах визначається строк дії фінансової стратегії підприємства, який повинен бути не менше трьох років та також узгоджується зі строком, на який розроблена загальнокорпоративна стратегія, ступінь досяжності стратегічних фінансових цілей та обсяг виділених для її реалізації ресурсів.

Наступна функція планування, саме за допомогою нього забезпечується і конкретизуються основні цілі організації. Основні завдання, якими керуються суб'єкти управління при плануванні фінансової стратегії:

- залучення необхідних ресурсів для нормального функціонування виробничої діяльності;
- виокремлення найбільш доцільних напрямів для інвестицій та визначення їх ефективності;
- визначення та впровадження резервів зростання прибутку підприємства через розподіл ефективного використання наявних ресурсів підприємства.

При плануванні фінансової стратегії ТДВ «Яготинський маслозавод» застосовувався такий механізм, яким зазначений на табл.3.1.

Таблиця 3.1

Механізм планування фінансової стратегії на досліджуваних
підприємствах

Складова	Відповідальні суб'єкти	
	ТОВ «Роксолана», ТДВ «Яготинський маслозавод»	АТ «Житоирський маслозавод»
Зазначення терміну реалізації фінансової стратегії	Загальні збори учасників	Збори акціонерів
Формування головної мети фінансової стратегії	Загальні збори учасників	Збори акціонерів
Розробка фінансової політики підприємства	Фінансовий директор	Генеральний директор під керівництвом заступника по фінансовим питанням
Забезпечення реалізації фінансової стратегії за рахунок формування системи заходів	Бухгалтерія	Фінансовий відділ
Контроль за реалізацією фінансової стратегії та її оцінка	Загальні збори учасників	

Механізм планування фінансової стратегії для досліджуваних підприємств включає у себе 5 головних складових, які покладені на головних відповідальних суб'єктів: для товариств - це збори учасників та бухгалтерія, для акціонерних товариств - наглядова рада, загальні збори акціонерів, фінансовий відділ, тощо.

При зазначені термінів реалізації фінансової стратегії необхідно виокремити:

- стратегічні терміни планування – тобто розробка загальної фінансової стратегії підприємства, що має реалізовуватись від 3-х до 5 років;
- поточні терміни планування – що визначають фінансові стратегії для окремих видів діяльності підприємства, що реалізуються до 1 року;
- оперативні терміни планування, що визначають терміни доведення до виконавців безпосередніх завдань, для яких необхідно від місяця до кварталу.

Забезпечення реалізації фінансової стратегії за рахунок формування системи заходів, які включають в себе:

- розподіл фінансового плану на блоки, які є більш зручними у виконанні;

- детальну оцінку зростання вартості підприємства;
- вирахування та оцінка ризику фінансової стратегії;
- контролю за вчасною і ефективною реалізацією.

Остання складова механізму планування спрямована на формування фінансової стратегії через аналіз:

- фінансового потенціалу та визначення фінансової стійкості підприємства;
- структури капіталу та визначення співвідношення залученого і власного капіталу та впливу його на діяльність підприємства в цілому;
- взаємодії та оцінки вибору стратегічних і тактичних цілей.

Проаналізувавши механізм планування фінансової стратегії для досліджуваних підприємств стає зрозуміло, що складові досить фундаментально визначають етапи формування фінансової стратегії підприємства, а також визначають відповідальних суб'єктів.

На загальних зборах, які проводяться не пізніше 30 квітня раз на рік оцінюються результати підприємства за рік, оцінюються фінансові результати підприємства.

Підсумовуючи все вищезазначене можна зробити висновок, що фінансова стратегія підприємства є різновидом його функціональних стратегій та є комплексним довгостроковим планом організації підприємством системної діяльності по встановленню та визначенню найбільш оптимальних шляхів досягненню його фінансової безпеки шляхом прийняття стратегічних рішень щодо ефективного формування, розподілу (перерозподілу), управління та використання фінансових ресурсів та потенціалу.

Процес розроблення фінансової стратегії підприємства характеризується високим рівнем складності, що обумовлено необхідністю та доцільністю здійснення поліаспектного аналізу, і охоплює наступні стадії: аналіз стратегічного фінансового стану підприємства, включаючи аналіз

поточного фінансового потенціалу підприємства та стратегічних умов фінансового середовища і клімату функціонування підприємства; визначення стратегічних фінансових цілей; розроблення фінансової стратегії за наступними напрямками: управління вартістю та управління капіталом.

3.2. Розробка портфелю інструментів для формування фінансової безпеки ТДВ «ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД», АТ «ЖИТОМИРСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД», ТОВ «РОКСОЛАНА»

Базовий підхід до формування фінансової безпеки з точки зору її цілей передбачає вибір фінансових інструментів і використання фінансових механізмів залежно від конкретної мети фінансування на кожному етапі розвитку. Підхід до формування системи фінансування з точки зору його джерел передбачає вибір фінансових інструментів залежно від потреб у фінансових ресурсах, від можливостей підприємства по використанню власних коштів на кожному етапі розвитку і наявної фінансової інфраструктури. Підхід до формування системи фінансування з точки зору можливостей підприємства з повернення вкладених фінансових коштів передбачає вибір фінансових інструментів залежно від можливостей підприємства з повернення позикових і вкладених сторонніми інвесторами фінансових коштів, і використовуваних фінансових інструментів, а також від перспектив покриття заборгованості підприємства за рахунок прибутку.

Самим неоднозначним є підхід до формування фінансової безпеки з точки зору фінансових ризиків і зниження їх негативного впливу. Оскільки повне врахування ризиків підприємства досить проблематичне, а зниження їх негативного впливу не завжди можливо внаслідок високої вірогідності прояву випадкових, не врахованих ризиків і високих витрат з їх усунення, або зниження їх впливу.

Стратегія фінансування орієнтується на забезпечення достатності фінансових ресурсів, необхідних для реалізації планів розвитку компанії. Вона

повинна враховувати фінансові цілі компанії, її потреби у фінансових ресурсах, дивідендну політику, ризик ділових операцій і конкурентну позицію. Вибір стратегії фінансування безпосередньо впливає на фінансування розвитку і запобігання несприятливому впливу на фінансовий стан зміни зовнішніх умов.

Аналіз стану ринку і ефективності управління компанією на основі ринкової капіталізації дозволяє здійснити попередню оцінку потенціалу зростання вартості компанії для розробки стратегії фінансування її розвитку. Виявлення протиріч інтересів різних учасників фінансових відносин сприяє формуванню підходів до залучення оптимальних джерел капіталу, що підвищують фінансовий потенціал підприємства. Фінансова гнучкість досягається шляхом формування структури капіталу, яка дозволяє скорочувати або збільшувати частку різних фінансових інструментів залежно від тенденцій на ринку капіталу.

У першу чергу, для оптимального фінансового забезпечення підприємств сектора, як складного процесу, доцільна організація системи планування.

Планування являє собою частину комплексної системи по оптимізації фінансового забезпечення підприємств. У результаті послідовного здійснення заходів формується оптимальна структура капіталу на планований період, за якої забезпечується ефективне використання ресурсів і безпечний рівень ризиків (погіршення фінансового стану тощо).

З метою отримання достатнього рівня фінансової безпеки від використання капіталу підприємств розглянемо наступні напрямки [56]:

- 1) досягнення максимальної рентабельності власного капіталу в умовах мінімально можливого рівня втрати фінансової стійкості;
- 2) досягнення максимально ефективного використання позикового капіталу в умовах допустимого рівня втрати фінансової стійкості.

На підставі проведеного в попередніх розділах роботи аналізу фінансового стану і фінансового забезпечення діяльності ТДВ «Яготинський

маслозавод» виявлена неоптимальна структура капіталу, значна залежність ефективності фінансово забезпечення від впливу екзогенних факторів – динаміки вартості імпортного природного газу для України, обсягів міжнародної фінансової підтримки енергетичного сектора, попиту на роздрібному ринку на світлі нафтопродукти і газ.

Тому кожна стратегія фінансового забезпечення розвитку буде ефективна для досягнення наперед визначених цілей в умовах дії різних факторів, насамперед - екзогенних (при її обґрунтованій та послідовній реалізації в практичній діяльності).

Досягнення максимальної рентабельності власного капіталу в умовах мінімально можливого рівня втрати фінансової стійкості.

Реалізація даної стратегії передбачає, що політика фінансування активів така, що власних і довгострокових позикових джерел та короткострокових кредитів вистачає для покриття необоротних активів. Встановлення економічно обґрунтованої величини та структури капіталу підприємства передбачає планування кредиторської заборгованості.

Оптимізація структури капіталу являє собою таке співвідношення у використанні власного і позикового капіталу, при якому забезпечується найбільш ефективне співвідношення між коефіцієнтом фінансової рентабельності і коефіцієнтом фінансової стійкості підприємства.

Одним із підходів щодо проведення оптимізаційних процедур структури капіталу є розрахунок впливу ефекту фінансового левериджу на кінцеві результати діяльності підприємства.

Ефект фінансового важеля показує, на скільки відсотків підвищується рентабельність власного капіталу підприємства за рахунок залучення позикового капіталу. Проведемо розрахунок рентабельності власного капіталу при різних значеннях плеча фінансового важеля на досліджуваних підприємствах (табл 3.2, 3.3, 3.4).

Таблиця 3.2

Розрахунок рентабельності власного капіталу при різних значеннях плеча фінансового важеля на ТДВ «Яготинський маслозавод», тис. грн.

Показники	1	2	3	4	5	6
1.Власний капітал	21524858	10762429	8609943	6457457	4304972	0
2.Позиковий капітал	0	10762429	12914915	15067401	17219886	21524858
3.Коефіцієнт оподаткування	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82
4.Ставка відсотка за кредит, %	20	20	20	20	20	20
5.Рентабельність активів, %	15,2	15,2	15,2	15,2	15,2	15,2
6.ПК/ВК	0 (0%/100%),	1(50%/50%)	1,5 (60%/40%)	2,3 (70%/30%)	4 (80%/20%)	0 (100%/0)
Ефект фінансового левериджу, % П.3* (п.5 – п.4)* п.6	0,0	-3,9	-5,9	-9,1	-15,7	0,0

Джерело: за даними додатків А-Г

Таблиця 3.3

Розрахунок рентабельності власного капіталу при різних значеннях плеча фінансового важеля на АТ «Житомирський маслозавод», тис. грн.

Показники	1	2	3	4	5	6
1.Власний капітал	16579454	8289727	6631782	4973836	3315891	0
2.Позиковий капітал	0	8289727	9947672	11605618	13263563	16579454
3.Коефіцієнт оподаткування	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82
4.Ставка відсотка за кредит, %	25	25	25	25	25	25
5.Рентабельність активів, %	31,4	31,4	31,4	31,4	31,4	31,4
6.ПК/ВК	0	1	1,5	2,3	4	0
Ефект фінансового левериджу, % П.3* (п.5 – п.4)* п.6	0,0	5,2	7,9	12,1	21,0	0,0

Джерело: за даними додатків А-Г

Таблиця 3.4

Розрахунок рентабельності власного капіталу при різних значеннях плеча фінансового важеля на ТОВ «Роксоланана», тис. грн.

	1	2	3	4	5	6
1.Власний капітал	103761	51880,5	41504,4	31128,3	20752,2	0
2.Позиковий капітал	0	51880,5	62256,6	72632,7	83008,8	103761
3.Коефіцієнт оподаткування	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82
4.Ставка відсотка за кредит, %	32	32	35	32	35	32
5.Рентабельність активів, %	6	6	6	6	6	6
6.ПК/ВК	0	1	1,5	2,3	4	0
Ефект фінансового левєриджу, %	0,0	-21,3	-32,0	-49,0	-85,3	0,0
П.3* (п.5 – п.4)* п.6						

Джерело: за даними додатків 3-М

Ефект дії фінансового важеля проявляється в збільшенні рентабельності власного капіталу за рахунок використання запозиченого капіталу, незважаючи на те, що ставки відсотків за позиковий капітал бувають досить високими.

Від'ємне значення фінансового левєриджу означає високий фінансовий ризик на підприємстві. Тому підприємствам ТДВ «Яготинський маслозавод» та ТОВ «Роксолана» потрібно з обережністю ставитися до цього методу та проводити детальні розрахунки перед тим, як звертатися за залученням позикового капіталу. Найкращим співвідношення між власним і позиковим капіталом АТ «Житомирський маслозавод» є 5 варіант, де частка власного капіталу становить 20%, а позикового – 80%. Однак чим більше боргів має компанія у структурі капіталу, тим вищий фінансовий ризик. Це означає, що, незалежно від рівня доходу від своїх операцій, компанія повинна сплачувати як основну суму боргу, коли настає термін погашення, так і проценти за нього.

Запропонована методика дозволить планувати оптимальний рівень власного та позикового капіталу для досягнення заданого рівня рентабельності.

3.3. Економічне обґрунтування доцільності вдосконалення управління системою фінансової безпеки підприємств

Що стосується боргової безпеки, то діагностика фінансового стану підприємства показала значне зростання дебіторської заборгованості, що свідчить про перетікання коштів з виробничої сфери у фінансову і нестачу обігових коштів. Пропонуємо для підвищення оборотності дебіторської заборгованості скористатися таким методом як факторинг.

Основна формула для визначення плати за факторинг (Φ) така:

$$\Phi = C \cdot (D \cdot P \cdot T + K), \quad (3.1)$$

де C – сума платіжного документа (відступленої грошової вимоги);

D – розмір авансового платежу;

P – розмір відсоткової ставки;

T – середній термін оборотності коштів у розрахунках (середній термін оплати від дебіторів / 365 днів);

K – розмір комісійних за послуги щодо суми рахунків-фактур.

Загальна сума заборгованості замовників підприємству ТДВ «Яготинський маслозвод» за товари у 2019 році становить 893798 тис. грн.

Банк за факторингом надає 80% авансового платежу від суми боргу.

Отже, підприємство отримає

$$893798 \cdot 0,8 = 715038,4 \text{ тис.грн}$$

Заборгованість вдалося стягнути з дебітора через 90 днів. За комісійної винагороди у 2% і процентної ставки за кредит у 14% витрати постачальника за факторинговою операцією становитимуть:

$$\Phi = 893798 \text{ тис. грн} \cdot (0,8 \cdot 0,14 \cdot (90/365) + 0,02) = 41901 \text{ тис. грн.}$$

Отже, при використанні факторингу підприємство отримає

$$715038,4 - 41901 = 673137,4 \text{ тис. грн}$$

Розрахуємо ефективність запропонованого заходу.

Сума ДЗ з використанням факторингу -

$$893798 - 673137,4 = 220660,6 \text{ тис.грн}$$

Оборотність дебіторської заборгованості після використання факторингу
 $- 10730122/220660,6 = 48,6$

Тривалість обороту $- 360/48,6 = 7,4$ дні

Проведемо порівняльну характеристику ефективності факторингу (табл 3.5)

Таблиця 3.5

Показники оборотності дебіторської заборгованості

Показники	2017	2018	2019	Після використання факторингу
Коеф. оборотності дебіторської заборгованості	5,4	6,4	4,2	48,6
Тривалість обороту дебіторської заборгованості, днів	66,4	56,3	84,9	7,4

Джерело: Додатки А,В

Загальна сума заборгованості замовників підприємству АТ «Житомирський маслозавод» за розрахунками у 2019 році становить 1123363 тис. грн. Банк за факторингом надає 80% авансового платежу від суми боргу.

Отже, підприємство отримає:

$$1123363 * 0,8 = 898690,4 \text{ тис.грн}$$

Заборгованість вдалося стягнути з дебітора через 90 днів. За комісійної винагороди у 2% і процентної ставки за кредит у 14%, витрати постачальника за факторинговою операцією становитимуть:

$$\Phi = 1123363 \text{ тис. грн} \cdot (0,8 \cdot 0,14 \cdot (90/365) + 0,02) = 53490 \text{ тис. грн.}$$

Отже, при використанні факторингу підприємство отримає

$$898690,4 - 53490 = 845200,4 \text{ тис. грн}$$

Розрахуємо ефективність запропонованого заходу.

Залишок ДЗ з використанням факторингу -

$$1123363 - 845200,4 = 278162,6 \text{ тис.грн}$$

Оборотність дебіторської заборгованості після використання факторингу
 $- 10730122/278162,6 = 38,5$

Тривалість обороту – $360/38,5 = 9,4$ дні

Отже, тривалість обороту дебіторської заборгованості АТ «Житомирський маслозавод» після застосування факторингу уже становить 9,4 дні, тоді як до цього вона становила 85 днів.

Загальна сума заборгованості замовників підприємству ТОВ «Роксолана» за товари та розрахунками у 2019 році становить 23302 тис. грн. Банк за факторингом надає 80% авансового платежу від суми боргу.

Отже, підприємство отримає

$$23302 * 0,8 = 18641,6 \text{ тис. грн}$$

Заборгованість вдалося стягнути з дебітора через 90 днів. За комісійної винагороди у 2% і процентної ставки за кредит у 14% витрати постачальника за факторинговою операцією становитимуть:

$$\Phi = 23302 \text{ тис. грн} \cdot (0,8 \cdot 0,14 \cdot (90/365) + 0,02) = 1109 \text{ тис. грн.}$$

Отже, при використанні факторингу підприємство отримає

$$18641,6 - 1109 = 17532,6 \text{ тис. грн}$$

Розрахуємо ефективність запропонованого заходу.

Залишок ДЗ з використанням факторингу -

$$23302 - 17532,6 = 5769,4 \text{ тис. грн}$$

Оборотність дебіторської заборгованості після використання факторингу – $68732/5769,6 = 12$

Тривалість обороту – $360/12 = 30$ днів

Отже, тривалість обороту дебіторської заборгованості ТОВ «Роксолана» після застосування факторингу уде становити 30 днів, тоді як до цього вона становила 124 дні.

За даними розрахунків можна зробити висновки, що використання факторингу як засобу мінімізації ризиків неповернення заборгованості є досить ефективним. Він пришвидшує оборотність дебіторської заборгованості та вивільняє кошти для проведення фінансових операцій.

Використання управління дебіторською заборгованістю за угодою факторингу дозволить проводити ефективну політику управління, зменшити

борги, у тому числі і безнадійні, знизити ризик фінансово-економічної діяльності.

Для того, щоб здійснити заплановані заходи, потрібно особливу увагу приділити придбанню програмного забезпечення для удосконалення системи планування за наведеними методиками. Очікується, що запропоновані заходи підвищать фінансові результати діяльності підприємства на 50%, що несе за собою зменшення настання ризиків і покращення стану фінансової безпеки організації. Розрахуємо економічну ефективність запропонованих заходів.

Для удосконалення системи забезпечення економічної безпеки підприємства запропоновано новостворену програму (інновацію в сфері програмування), на основі проаналізованих вже існуючих технологій. За основу взято програмне забезпечення під назвою «Infomation Business-Managament».

Новостворене програмне забезпечення - «Infomation Business-Managament».

«Infomation Business-Managament» («Infomation BM») - є комплексом програм (модулів), що надають аналітичну інформацію, яка впливає на прийняття управлінських рішень менеджментом підприємства.

Основними перевагами «Infomation BM» є:

- велика швидкість роботи з великими обсягами інформації;
- програмою можна користуватися з будь-якого комп'ютера незалежно від встановленої на ньому операційної системи;
- оптимальний розподіл навантаження на сервери систем і зниження навантаження на робочу станцію;
- об'єктивність даних внаслідок відсутності «людського фактора» при отриманні показників діяльності підприємства;
- система проста в освоєнні - легко навчитися нею користуватися.

Склад рішення «Infomation BM»:

- BM.Збут. Включає інструменти управління продажами, контролю та аналізу збуту підприємства і його комерційної складової.

– ВМ.Запаси. Включає інструменти управління запасами, їх класифікації, контролю стану запасів, аналізу матеріалів та інших ресурсів, їх динаміки.

«Infomation Business-Managament» з підключеним інтернетом забезпечує користувачам можливість віддаленої роботи з системою при високому рівні безпеки. Особливо це актуально для фахівців, що часто бувають у відрядженнях, а також для підприємств зі складною територіально розподіленою структурою, коли важлива доступність системи в будь-якому місці та в будь-який час.

«Infomation Business-Managament» розроблено з використанням передових web-технологій: уніфікованого середовища Microsoft .NET і програмної платформи Microsoft Silverlight. За рахунок інтегрування «Infomation ВМ»: в web-портал компанії можна значно покращити якість використання інформаційних ресурсів підприємства, при цьому забезпечується :

- невисока вартість і швидке впровадження;
- підтримка мобільних пристроїв;
- можливість адаптувати інтерфейс у відповідності з корпоративним стилем;
- легкість освоєння програми, більш швидке навчання;
- простота взаємодії користувачів між собою;
- високий рівень безпеки та керованості.

Завдяки використанню платформи Microsoft Silverlight можна за бажанням і необхідності розробити додатки з «Infomation ВМ» для мобільних пристроїв. Ця програмна платформа підтримується смартфонами та айфонами, що працюють на базі Windows Mobile 6, Android, Apple Store, Symbian.

Завдяки рішенням «Infomation ВМ»:

- забезпечується гнучкість управління за рахунок підтримки рішеннями сучасних методологій управління, а також легкої адаптованості до змін в бізнесі;

- управлінські рішення приймаються на основі реальних показників бізнесу, одержувана звітність формується точно і прозоро;
- рішення можуть прийматися колегіально, оскільки показники бізнес-аналітики доступні різним групам користувачів - це зменшує вплив суб'єктивних оцінок, дозволяє учасникам зважити всі «за» і «проти» перед прийняттям остаточного рішення;
- збільшується оперативність і продуктивність;
- виявляються експерти-лідери з числа топ-менеджерів, до яких слід прислухатися і в майбутньому, а також результативно застосовувати їх навички і знання.

Впровадження програмного забезпечення «Infomation Business-Managament» - це інвестиції в майбутнє компанії.

Завдяки рішенням «Infomation BM»:

- забезпечується зростання ефективності діяльності, зменшення непродуктивних витрат, підвищується рівень фінансової захищеності фірми;
- відбувається перерозподіл навантаження в ІТ інфраструктурі підприємства, що сприяє підвищенню швидкості роботи ERP та інших систем;
- розширюються канали отримання аналітичної інформації, яка є добре захищеною, а також підвищується рівень користувачів, що тягне за собою зростання ефективності роботи і мотивації персоналу;

Інструменти інтерактивного аналізу «Infomation Business-Managament» дають можливість:

- проводити моніторинг та аналізувати ключові показники ефективності (KPI);
- формувати рейтинги позицій з найбільшими і найменшими значеннями (визначення «лідерів» і «аутсайдерів»);
- проводити аналіз статистичних показників (мінімальні, максимальні, середні значення, знаходження медіани);
- формувати тренди і прогнозувати розвиток ситуації;

Розглянемо етапи впровадження програмного забезпечення в діяльність досліджуваних підприємств (табл 3.6).

Таблиця 3.6

Етапи впровадження програмного забезпечення для покращення аналітичної роботи досліджуваних підприємств

№	Зміст роботи	Сума, тис.грн
1	Створення програмного забезпечення	10,0
2	Витрати на вивчення персоналу	2,0
3	Витрати на обслуговування програми, її амортизацію	2,0
4	Витрати на службові відрядження	0,5
5	Витрати на соціальні заходи (утримання адміністративного персоналу)	0,5
	Разом	15,0

Створення на основі схожих технологій програмного забезпечення «Infomation VM» коштуватиме приблизно 15 тис. грн. Вказані технології дозволять заощаджувати близько 20% часу на своєчасну діагностику фінансових загроз підприємства.

ВИСНОВКИ

Провівши дослідження, ми дійшли наступних висновків.

Встановлено, що фінансова безпека — це стан збалансованості, стійкості до негативних факторів і впливів, здатністю забезпечення фінансовими ресурсами процесів задоволення потреб підприємства та всіх пов'язаних з його діяльністю суб'єктів та забезпечення ефективного функціонування національної економічної системи та економічного зростання. Вчасна й правильно проведена діагностика безпеки дозволить підприємству запобігти кризового стану та зможе попередити банкрутство.

Фінансова безпека являє такий стан, при якому підприємство:

- перебуває у фінансовій рівновазі і забезпечується стійкість, платоспроможність і його ліквідність в довгостроковому періоді;
- задовольняє потреби в фінансових ресурсах для стійкого розширеного відтворення;
- забезпечує достатню фінансову незалежність;
- здатне протистояти існуючим і виникаючим небезпекам і загрозам, які прагнуть заповдіяти йому фінансових збитків, змінити (до більш нераціональною) структуру капіталу, примусово ліквідувати підприємство;
- забезпечує достатню гнучкість при прийнятті фінансових рішень;
- забезпечує захищеність фінансових інтересів власників підприємства.

Уточнено, що факторами які впливають на фінансову безпеку підприємства є синтезом та інтеграцією ендо- й екзогенних чинників. Усі фактори, що впливають на фінансовий стан підприємства можна класифікувати за наступними ознаками: за місцем виникнення - зовнішні та внутрішні; за структурою - прості, складні; за часом впливання - постійні та змінні; за ступенем кількісного вимірювання - якісні (піддаються вимірюванню), кількісні (не піддаються вимірюванню). До внутрішніх факторів відносяться ті, що безпосередньо залежать від форм, методів та організації роботи на самому підприємстві (ендогенні). Виділяють такі

фактори, які повністю або частково залежать від підприємства: вибір виду діяльності, вибір виду структури продукції, забезпечення раціональної структури капіталу, ефективне управління не обіговими активами, правильний вибір стратегії і тактики управління прибутком і фінансовими ресурсами, розроблення можливих шляхів розвитку фінансів підприємства, випуск конкурентоспроможної продукції тощо.

Основними елементами методик визначення рівня безпеки мають бути: фінансова діагностика, інформаційне забезпечення, управління фінансовими ризиками, підсистема фінансових методів і важелів забезпечення фінансової безпеки, контроль та оцінка результатів. Саме підсистема контролю є заключним етапом процесу забезпечення фінансової безпеки суб'єкта підприємницької діяльності та виконує роль координаційної ланки, що поєднує всі інші складові системи.

Зазначимо, що проведення діагностики повинно базуватися на загальноприйнятих принципах, найважливішими з яких вважаються: своєчасність; науковість; автентичність; точність; об'єктивність.

Діагностику рівня фінансової безпеки підприємства рекомендується проводити у двох виглядах:

- експрес-діагностика фінансового стану підприємства;
- поглиблена діагностика фінансового стану підприємства.

Для фінансової діагностики використовують наступний перелік показників: ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності, рентабельності, ймовірності банкрутства та інші.

Встановлено, що діяльність об'єкта дослідження, підприємства ТДВ «Яготинський маслозавод» у 2019 році була прибутковою. Одночасно негативний вплив на формування прибутку справило зростання собівартості продукції, збільшення адміністративних витрат, витрат на збут, підвищення фінансових витрат.

Аналіз зростання інших операційних витрат показав значні резерви зі зростання прибутку. Резервами зростання прибутку є: зменшення інших

операційних витрат, до яких можна віднести суму простроченої дебіторської заборгованості та сформованого резерву сумнівних боргів; втрати від знецінення запасів; нестачі й втрати від псування цінностей; визнані штрафи, пеня, неустойка;

Аналіз основних економічних показників підприємства показав, що найкращі основні економічні показники діяльності на підприємстві ТДВ «Яготинський маслозавод». Майже всі показники діяльності цього підприємства мають тенденцію до зростання. АТ «Житомирський маслозавод» демонструє деяке погіршення економічної ситуації - зниження рентабельності, тощо. ТОВ «Роксолана» протягом останнього року веде збиткову діяльність. АТ «Житомирський маслозавод» має ліквідний баланс, тобто спроможне розрахуватися за поточними зобов'язаннями, фінансово стійке і має кошти розрахуватися за довгостроковими зобов'язаннями. Ділова активність підприємства погіршилася. У зв'язку зі зростанням величини дебіторської заборгованості на підприємстві тривалість фінансового циклу від'ємна. Це свідчить про погіршення платіжної дисципліни на підприємстві. Відповідно знижується рівень фінансової безпеки

За аналізований період майже всі показники ТОВ «Роксолана» відповідали нормативним значенням, окрім коефіцієнта маневрування власного капіталу, що характеризує ступінь мобільності використання власних коштів підприємства. Але якщо порівнювати ситуацію 2019 року з 2017, то вона дещо погіршилась, тобто спостерігається поступове зниження відносних показників фінансової стійкості. Фінансовий стан ТОВ «Роксолана» незадовільний. Проведений аналіз фінансових показників показав наявність у 2019 році збиткової та неефективної діяльності. На підприємстві потрібно прийняти заходи щодо покращення фінансового стану.

Отже, наведені дані доводять, що основні економічні показники мало характеризують рівень безпеки діяльності підприємств, оскільки їх динаміка є різнобічною. Для більш детального аналізу потрібно провести комплексне дослідження рівня фінансової безпеки.

Проаналізувавши відносні показники фінансової стійкості ТДВ «Яготинський маслозавод» можна зробити висновок, що за аналізований період всі показники покращилися і почали відповідати нормативним значенням. Ситуація на підприємстві з кожним роком покращується.

Керівництву підприємства необхідно звернути увагу на підвищення оборотності дебіторської заборгованості, так як дебіторська заборгованість становить половину ліквідних коштів.

Провівши аналіз ймовірності банкрутства за трьома методиками, ми дійшли до висновку, що найбільший рівень фінансової безпеки спостерігається на підприємстві АТ «Житомирський маслозавод». Про це свідчать показники фінансової стійкості та ймовірності банкрутства. Найгірші показники у підприємства ТОВ «Роксолана». Фінансовий стан цього підприємства небезпечний, фінансова стійкість критична, ймовірність банкрутства висока. Підприємство ТДВ «Яготинський маслозавод» має достатні показники фінансової стійкості та низьку ймовірність банкрутства, отже на підприємстві фінансова діяльність безпечна.

Одним із шляхів досягнення фінансової безпеки підприємства визначено оптимальну структуру капіталу - позикового і власного. Провівши відповідні розрахунки, було визначено, що найкращим співвідношенням між власним і позиковим капіталом АТ «Житомирський маслозавод» є 5 варіант, де частка власного капіталу становить 20%, а позикового – 80%. Однак чим більше боргів має компанія у структурі капіталу, тим вищий фінансовий ризик. Це означає, що, незалежно від рівня доходу від своїх операцій, компанія повинна сплачувати як основну суму боргу, коли настає термін погашення, так і проценти за нього. Підприємствам ТДВ «Яготинський маслозавод» та ТОВ «Роксолана» потрібно з обережністю ставитися до цього методу та проводити детальні розрахунки перед тим, як звертатися за залученням позикового капіталу.

Доведено, що керівництву підприємства необхідно звернути увагу на підвищення оборотності дебіторської заборгованості, так як дебіторська

заборгованість становить половину ліквідних коштів. Аналіз ймовірності банкрутства показав, що протягом 2017 рр. загроза банкрутства переходила у порушення фінансової стійкості, а в 2018-2019 рр. банкрутство підприємству не загрожує.

Розрахунок ефективності застосування факторингу як інструменту підвищення фінансової безпеки показав, що на всіх досліджуваних підприємствах при використанні факторингових послуг зменшувалася сума дебіторської заборгованості та знижувався термін її погашення.

Проведені дослідження показують, що якісне володіння методикою діагностики банкрутства менеджерами всіх рівнів компанії є складовою частиною їхньої професійної підготовки, що забезпечує ефективне застосування методів економічного дослідження, системного, комплексного, макроекономічного аналізу. Володіючи такою технікою, менеджери компанії мають можливість завчасно спрогнозувати зниження фінансової активності підприємства і передбачити негативні тенденції в його розвитку.

Порівняльний аналіз підприємств, які працюють у галузі харчової промисловості показав, що найбільший рівень фінансової безпеки спостерігається на підприємстві АТ «Житомирський маслозавод». Про це свідчать показники фінансової стійкості та ймовірності банкрутства. Найгірші показники у підприємства ТОВ «Роксолана». Фінансовий стан цього підприємства небезпечний, фінансова стійкість критична, ймовірність банкрутства висока. Підприємство ТДВ «Яготинський маслозавод» має достатні показники фінансової стійкості та низьку ймовірність банкрутства, отже на підприємстві фінансова діяльність безпечна

Визначено, що ТДВ «Яготинський маслозавод» має як сильні, так і слабкі сторони. Для того, щоб усунути наявні слабкі місця і ефективно використовувати свій потенціал керівництво підприємства має здійснити заходи щодо розвитку підприємства. Для оцінки рівня фінансової безпеки підприємства необхідно грамотно сформулювати стратегію і чітко визначені стратегічні цілі.

За результатами проведеного аналізу визначено пріоритети в розподілі наявних ресурсів відповідно до зовнішніх можливостей і загроз. Виявлено основні причини, що негативно впливають на фінансову безпеку ТДВ «Яготинський маслозавод» й запропоновано альтернативні рішення, спрямовані на їхнє усунення і підвищення конкурентоспроможності підприємства у процесі формування стратегії.

Використання факторингу як засобу мінімізації ризиків неповернення заборгованості є досить ефективним. Він пришвидшує оборотність дебіторської заборгованості та вивільняє кошти для проведення фінансових операцій.

Запропоновано здійснювати аналіз ефективності факторингових операцій за допомогою розрахунку і порівняння показників, рівня, динаміки і оборотності дебіторської заборгованості з використанням факторного аналізу для виявлення впливу факторингу на їх зміну. Також, запропоновано проведення аналізу зміни фінансового результату діяльності підприємства в динаміці і із застосуванням факторингу. Періодично необхідним є проведення порівняння використання факторингу і альтернативних інструментів управління дебіторською заборгованістю. При цьому слід віддати перевагу тому інструменту, який приносить більший ефект при менших витратах. Це дозволить узгодити прийняття управлінських рішень щодо застосування факторингу суб'єктами господарювання. Доведено, що використання факторингу як засобу мінімізації ризиків неповернення заборгованості є досить ефективним. Він пришвидшує оборотність дебіторської заборгованості та вивільняє кошти для проведення фінансових операцій.

Також, для підвищення економічної безпеки підприємства, запропоновано придбати програмне забезпечення «Infomation Business-Managament», вартістю 15 тис. грн. Дана програма формує аналітичну інформацію, яка впливає на прийняття управлінських рішень менеджментом підприємства та забезпечує оперативний доступ до сформованих даних. У той же час інформація є недоступною для конкурентів, постачальників,

споживачів, що, в свою чергу, значно підвищує рівень фінансової безпеки організації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексєєва А. І. Комплексний економічний аналіз управлінської діяльності: навчальний посібник, Москва: КноРус, 2011 р. 705 с.
2. Арєф'єва О. В. Економічні основи формування фінансової складової економічної безпеки. / *Актуальні проблеми економіки*. 2009. № 1 (91). С. 98-103.
3. Безугла Т. В. «Економічна стійкість» та "Фінансовастійкість Т. В. Молодий вчений. 2014. № 3(06).С.32-34. URL:: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2014_3\(06\)__8](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2014_3(06)__8)
4. Биба В.В., Лоза Т.В. Діагностика та прогнозування фінансово-економічного стану підприємства. *Економіка та держава*. 2017.№ 5. С. 110–113
5. Білик М.Д. Фінансовий аналіз : навч. посібн. / М.Д. Білик, О.В. Павловська, Н.М.Притуляк, Н.Ю. Невмежицька. 2-ге вид. , без змін. К. : КНЕУ, 2009. 588 с.
6. Бланк Г.В. Управління фінансами підприємств [Текст] : підручник . Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2006. 780 с.
7. Бруслиновська І.В., Матвійчук В.І. Теоретичні аспекти формування фінансової стратегії підприємства. *Економіка і організація управління*. 2018. Вип. 3. С. 100-111.
8. Бобко Н.А., Коваль Ю.А. Сутність економічної діагностики діяльності підприємства. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2014. Вип. № 5(2). С. 83–89.
9. Волощук Л.О., Юдин М.А. Финансовый анализ : учебное пособие. Киев : Кафедра, 2012. 320 с.
10. Гетьман О.О. Економічна діагностика: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.К.: Центр навчальної літератури, 2007. 307 с.

11. Гетьман О.О. Економічна діагностика: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Центр учбової літератури, 2007. 307 с. с.191
12. Гилка У.Л. Проблеми та специфіка застосування фінансовоекономічного аналізу на підприємстві. *Економіка промисловості*. 2009. № 3. С. 146-150.
13. Городня Т.А., Мойсеєнко І.П. Економічна та фінансова діагностика: навч. посіб. Львів: Магнолія, 2015. 282 с.
14. Горячева К. С. Механізм управління фінансовою безпекою підприємства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук : спец. 08.06.01 «Економіка, організація і управління підприємствами». К: Інститут економіки і прогнозування НАН України, 2006. 20 с.
15. Денисенко М., Зазимко О. Основні аспекти оцінки фінансового стану підприємств. *Агросвіт* № 10, 2017. С. 52–58. URL: <http://www.agrosvit.info/?op=1&z=1890&i=8>.
16. Економічний аналіз господарської діяльності: Навч. Посібник. К.: КНЕУ. 2001. ст.204.
17. Загорельська Т.Ю. До проблеми формування системи управління фінансовою безпекою на підприємстві. *Вісник ДНУ. Сер. В: Економіка і право*, Вип.2. 2012. С. 243-247
18. Іванюта Т.М., Заїчковський А.О. Економічна безпека підприємства: Навч. посібник для студ. вищ. закл. К.: Центр навчальної літератури, 2009. 256 с
19. Івченко Л. В. Аналіз фінансового стану підприємств: інформаційне та методичне забезпечення. *Фінанси, облік і аудит*. 2017. Вип. 1. С. 197-210. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Foa_2017_1_17.
20. Картузов Є. П. Визначення фінансової безпеки підприємства: поняття, зміст, значення і функціональні аспекти. *Актуальні проблеми економіки*. 2012. № 8. С. 172-181. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2012_8_23.
21. Ковалев В.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия. М.:

Перспект, 2004. 621с.

22. Ковальчук Т. М. Діагностичний аналіз фінансового стану: теорія та методологія. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки.* 2017. № 5(1). С. 129-134. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2017_5\(1\)__28](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2017_5(1)__28).

23. Косарева І.П., Хохлов М.П. Дослідження теоретичних основ фінансового стану підприємства. *Економіка та управління підприємствами.* 2019. № 19. С. 101–107. URL: http://www.marketinfr.od.ua/journals/2019/19_2019_ukr/20.pdf

24. Костирко Л. А. Стратегічний фінансовий менеджмент : навч. Посібник. Луганськ : Ноулідж, 2014. 432 с.

25. Кривов'язюк І.В. Економічна діагностика: навч. посіб. Видання 2-ге. – К.: Центр учбової літератури, 2018. 456 с.

26. Круць А. В. Різноманітність підходів до визначення сутності фінансового стану підприємства. URL: <http://www.pdaa.com.ua/np/pdf/12.pdf>

27. Кудрицька Ж. В. Система управління фінансовою безпекою підприємства. *Ефективна економіка.* 2012. №1. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua>

28. Кудрицька Ж. В. Система управління фінансовою безпекою підприємства. *Ефективна економіка.* 2012. №1. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua>

29. Куркін М. В. Контроль та захист економічної безпеки діяльності підприємств: навчальний посібник. Х. : ФОП Павленко О. Г., ВД «ІНЖЕК», 2010. 300 с

30. Курочкін Д.В. Методи оцінки фінансової стійкості підприємства. *Сучасна економіка.* 2011 № 1 с. 107–112.

31. Лаврова Ю. В. Фінансова безпека підприємства: класифікація загроз. *Економічний аналіз.* 2011. № 9, Ч 2. С. 274-277. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ecan/2011_9_2/pdf/lavrova.pdf.

32. Ладюк О. Д. Фінансова безпека: характеристика складників / О. Д. Ладюк. // Ефективна економіка. - 2016. - № 11. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2016_11_59.
33. Ляліна Н. С. Діагностика фінансового стану підприємства. *Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва*. Сер.: Економічні науки. 2014. №6. С.118-124. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vkhnau_ekon_2014_6_20.pdf
34. Маркін Ю.П. Економічний аналіз: керівництво. 3 вид., Москва: Видавництво «Омега-Л», 2011. 450 с.
35. Мельник О.Г. Інноваційні системи економічної діагностики підприємств на засадах індикаторів. Теоретико-методологічні та методичні засади: Монографія. За наук. ред. д.е.н., проф., заслуженого працівника народної освіти України О.Є. Кузьміна. Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2009. 212 с.
36. Найденко О.Є. Методика діагностики стану внутрішнього середовища підприємства. *Вісник Східноукраїнського нац. ун-ту ім. В. Даля*. 2017. № 2(84). С. 162-170.
37. Недосекін С.В., Іванов М.А. Фінансовий стан підприємства: сутність та організація в сучасних. *Вісник РГАЗУ*. 2011. Частина 1 [Електронний ресурс]. URL: <http://www.rgazu.ru/db/ vestnic/2011% 281% 29/economics/020.pdf>
38. Некрасенко Л.А. Складові управління фінансовою безпекою підприємств. Наукові праці ПДАА, Вип. 3. Т2. Економічні науки. Полтава:ПДАА. 2011. С.162-167.
39. Осмоловский В.В. Теория анализа хозяйственной деятельности. Минск: Новое знание, 2006. 188 с.
40. Отенко І. П. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 156 с.
41. Перекрестова Л. В. Внешние и внутренние угрозы финансовой безопасности предприятия. *Финансы и кредит*. 2009. №16. С. 68–75.

42. Підхомний О.М. Діагностика фінансового стану підприємства. Економічні науки. Серія «Облік і фінанси». 2019. Вип. 23. С. 234-237
43. Погосова М.Ю. Діагностування фінансової безпеки промислового підприємства: Автореф. дис..канд. екон. наук: УБС НБУ. К., 2010 21 с.
44. Подольська В.О., Ярім О.В. Фінансовий аналіз: Навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури. 2008. 488с
45. Потій В.З. Фінанси підприємств: тести, задачі, методичні рекомендації. Навч. посібник . 2-ге вид. перероб.і доп. К.: КНЕУ, 2012. 237 с.
46. Приймак С.В. Діагностика фінансового стану підприємства в системі контролінгу: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України». Київ, 2007. 21 с
47. Ремньова Л. М. Управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства як складова фінансового менеджменту. *Актуальні проблеми економіки*. 2014. №2 (32). С. 87-95.
48. Роговий А.В. Економічна діагностика підприємства: теоретичні та практичні аспекти дослідження. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. № 6. С. 457–459.
49. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посіб. К.: Знання, 2015. 654 с.
50. Салагакова Н.О. Економічна діагностика діяльності промислового підприємства : дис. ... канд. екон. наук : 08.07.05. Полтава,2006. 187 с
51. Санду І., Косолапова М., Свободін В. Оцінка фінансового стану компанії.АІК. 2011. № 2 с. 34–40.
52. Семенов Г.А.Діагностика фінансово-економічного стану підприємства. *Вісник економічної науки України*. 2011. № 1 (19). С. 136-141.
53. Семчук Ж.В. Індикатори діагностики фінансового стану підприємств. *Ефективна економіка*. 2014. № 9. URL: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/bitstream/.pdf>.

54. Синюгіна Н. В. Фінансова безпека підприємства в сучасних умовах як індикатор дієвості фінансового контролю. *Technology audit and production reserves*. 2012. № 4(2). С. 25-26. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tatrv_2012_4\(2\)__13](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tatrv_2012_4(2)__13).

55. Скібіцька Л.І., Матвеев В.В., Щелкунов В.І., Подреза С.М. Антикризовий менеджмент: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2015. 584 с.

56. Сметанюк О. А. Фінансова стійкість в системі фінансової безпеки підприємства. *Економічний простір*. 2014. № 85. С. 187-196. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2014_85_21

57. Сметанюк О.А. Діагностика фінансового стану підприємства в системі антикризового управління: Автореф. дис.... канд. екон. Наук. Хмельницький: Хмельницьк. нац. ун-т, 2006. 22 с.

58. Соколова Л. А., Барінова О. И. Выбор комплексной политики оперативного управления оборотными активами организации и источниками их финансирования // Молочнохозяйственный вестник. — 2013. — №2 (10)

59. Соколова Л.В. Теоретичне забезпечення діагностики як превентивний захід запобігання банкрутства підприємства / Л.В. Соколова, Т.В. Полозова // Вісник НТУ «ХПІ». – 2015. – № 65(1107). – С. 154–162

60. Стоянова Е.С. Финансовый менеджмент: теория и практика. 5-е изд., перераб. и доп. М.: Перспектива, 2003. 656 с.

61. Стрільчук Р. М. Економічна діагностика діяльності промислового підприємства: теорія, методика та практика. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Сер. : Економічні науки. 2019. Вип. 33. С. 130-137. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2019_33_28.

62. Теорія і практика аналізу фінансового обліку на підприємстві: навчальний посібник. Москва: Видавничий дім «Форум» — 2010 — с. 432.

63. Терещенко О.О. Фінансовий контролінг. *Навч. посіб.* К. : КНЕУ, 2013. 407 с.

64. Тігова Т.М. Аналіз фінансової звітності: навч. посіб. Київ.: Центр учбової літератури, 2012. 408 с.
65. Туркоман Л. С. Роль і місце економічної діагностики в системі оцінки стану суб'єктів. *Наукові праці: Науково - методичний журнал*. 2009. Т. 109. Вип. 96. Серія Економіка. 124 с.
66. Турчак В.В. Методика оцінки фінансового потенціалу підприємства в сучасних умовах господарювання. *Молодий вчений*. 2014. №8 (11) 49-52 с.
67. Філософія безпеки: монографія: у 2 т. К.: УБС НБУ, 2014. Т. 1: Основи економічної і фінансової безпеки економічних агентів. 831 с.
68. Фінанси підприємств : підручник 3-тє вид., перероб. і доп. – К. : КНЕУ, 2001. 460 с.
69. Фінанси підприємств: Підручник / А. М. Поддєрьогін, М. Д. Білик, Л. Д. Буряк / Кер. авт. кол. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. 8-е вид., перероб. та доп. К.: КНЕУ, 2013. 520 с.
70. Фінансова безпека підприємств і банківських установ: монографія / за заг. редакцією д.е.н., проф. А.О. Єпіфанова / А.О. Єпіфанов, О.Л. Пластун, В.С. Домбровський та ін. Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. 295с
71. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч.-метод. по-сіб. для самот. вивч. дисц. за заг. ред. О.О. Терещенка. К.: КНЕУ, 2006. –312 с.
72. Фінансовий аналіз. Практикум : М.Д. Білик, О.В. Павловська, Н.М. Притуляк [та ін.] ; за заг. наук. ред. М.Д. Білик. К. : КНЕУ, 2014. 474 с.
73. Фінансовий менеджмент: підручник; кер. кол. авт. і наук. Ред. Проф. А.М.Поддєрьогін. 2-ге вид., перероб. Київ,; КНЕУ, 2018.535 с.
74. Фінансовий менеджмент: практикум: навч.поібн; кер. ред. Проф. А.М.Поддєрьогін. Київ,; КНЕУ, 2015.335 с.
75. Фінансовий словник-довідник/ за редакцією Дем'я- ненка М.Я. - К.: ІАЕУААН, 2005. 507 с.
76. Фучеджи В. І. Характеристика структурних елементів фінансової безпеки суб'єктів підприємництва. *Ефективна економіка*. 2014. №12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua>.

77. Хринюк О. С. Сутність фінансового потенціалу підприємства. *Актуальні проблеми економіки та управління* 2018. №11. 1–9 с.
78. Чеберяко О.В., Економіко-теоретична сутність системи забезпечення фінансової безпеки підприємства. *Економіка і держава*, 2015. №11. С.94-98.
79. Черниш С.С. Діагностика фінансового стану підприємства. *Інноваційна економіка*. 2010. № 3. С. 111-113
80. Чобіток В.І. Управління оборотними активами підприємства: теоретичний аспект. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/Vetp/2013_41/13cvieic.pdf
81. Швець Ю.О. Управління оборотними активами підприємств. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Економіка і менеджмент. 2015. № 13. С. 127–130.
82. Шелест В. В. Управління фінансовою безпекою довірчого товариства. *Актуальні проблеми економіки*. 2009. № 3. С. 181-184.
83. Штанько П.О. Економічна діагностика: курс. (консп.) лекцій для студ. спец. "економ. підприємства". К.: НУХТ, 2009. 159 с
84. Яременко О. Ф. Класифікація чинників фінансової безпеки промислових підприємств. *Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]*. Сер. : Економіка. 2011. Вип. 16. С. 242-247. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoa_2011_16_35.
85. Ярошевська О.В. Методи оцінки ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства .2017. С.202-219

Додаток А

		Дата(рік, місяць, число)	КОДИ 2019 01 01
Підприємство	Товариство з додатковою відповідальністю «Яготинський маслозавод»	за ЄДРПОУ	00446003
Територія		за КОАТУУ	3225510100
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОПФГ	230
Вид економічної діяльності	Перероблення молока, виробництво масла та сиру	за КВЕД	10.51
Середня кількість працівників			
Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака			
Адреса	07700, Київська обл., м. Яготин, вул. Шевченка, буд. 213		

**Консолідований баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2018 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	21 325	1148	0
первісна вартість	1001	26 911	1742	0
накопичена амортизація	1002	(5 586)	594	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	27 985	0	0
Основні засоби:	1010	1 309 270	4531557	0
первісна вартість	1011	2 085 379	6220486	0
знос	1012	(776 109)	1688929	0
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	30797	0
первісна вартість	1016	0	34015	0
знос	1017	(0)	3218	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	235	0
первісна вартість	1021	0	235	0
накопичена амортизація	1022	(0)	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		303560	0
інші фінансові інвестиції	1035	16 811	8852	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	14 666	17018	0
Відстрочені податкові активи	1045		0	0
Гудвіл	1050		0	0
Гудвіл при консолідації	1055	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0

Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	0
Інші необоротні активи	1090		0	0
Усього за розділом I	1095	1 390 057	4893167	0
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	276 915	5490054	0
Поточні біологічні активи	1110		209	0
Векселі одержані	1120	27 026	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	372185	454668	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	34 130	531485	0
з бюджетом	1135	0	244364	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	19646	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	54 369	112828	0
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	916327	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	8 762	456811	0
Готівка	1166	0	250	0
Рахунки в банках	1167	0	430387	0
Витрати майбутніх періодів	1170	6 680	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	95243	0
Усього за розділом II	1195	654 634	8301989	0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	175	954	0
Баланс	1300	2 044 866	13196110	0

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	10 000	280529	0
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	40 745	6379	0
Додатковий капітал	1410	107 997	902655	0
Емісійний дохід	1411	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	1276	0
Резервний капітал	1415	2 500	73982	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	727 387	8363194	0
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(29856)	(0)
Інші резерви	1435	0	0	0
Неконтрольована частка	1490	-1 237	53736	0
Усього за розділом I	1495	594 137	9 238 421	0

II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	80419	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	176761	0
Довгострокові кредити банків	1510	178 431	41359	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	47 026	49754	0
Довгострокові забезпечення	1520	7 430	76710	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0	0
Цільове фінансування	1525		983656	0
Усього за розділом II	1595	262 344	1400102	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	0	440015	0
Векселі видані	1605		4903	0
Поточна кредиторська заборгованість:	1610		50217	0
за довгостроковими зобов'язаннями		62 246		
за товари, роботи, послуги	1615	408 371	270783	0
за розрахунками з бюджетом	1620	8 656	13246	0
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	1455	0
за розрахунками зі страхування	1625	3 165	34100	0
за розрахунками з оплати праці	1630	7 143	57934	0
за одержаними авансами	1635	4 947	1564494	0
за розрахунками з учасниками	1640	0	39020	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0
за страховою діяльністю	1650		3458	0
Поточні забезпечення	1660		33863	0
Доходи майбутніх періодів	1665	9 597	1031	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	49 958	31845	0
Усього за розділом III	1695	1484681	2547196	0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800		0	0
Баланс	1900	2341162	13186439	0

Додаток Б

Консолідований звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 12 місяців 2018 р.

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	8583924	2 597 506
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(4974227)	(2 119 329)
Валовий: прибуток	2090	3609697	478 177
Валовий: збиток	2095	(0)	(0)
Інші операційні доходи	2120	5664497	0
Адміністративні витрати	2130	(657976)	0
Витрати на збут	2150	(446726)	0
Інші операційні витрати	2180	(5978638)	(148 487)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	(218 507)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	2190854	(0)
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	(0)	111 183
Дохід від участі в капіталі	2200	4257	(0)
Інші фінансові доходи	2220	9572	2 043
Інші доходи	2240	92620	27 672
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(31898)	(335 742)
Втрати від участі в капіталі	2255	(2827)	(0)
Інші витрати	2270	(199029)	(206 128)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	2063549	0
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(0)	(400 972)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-744358	107 717
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	1319191	0
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(0)	(293 255)

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	10051	5051
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	-434	317
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	53	-1697
Інший сукупний дохід	2445	119328	-21609
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	128998	-17938
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-23288	-4106
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	105710	-13832

Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	1424901	1809033
Чистий прибуток (збиток), що належить: власникам материнської компанії	2470	1324005	1840361
неконтрольованій частці	2475	-4814	-17500
Сукупний дохід, що належить: власникам материнської компанії	2480	1426377	1828641
неконтрольованій частці	2485	-1476	-19608

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	8569922	8475644
Витрати на оплату праці	2505	2432023	2369256
Відрахування на соціальні заходи	2510	875225	857524
Амортизація	2515	938546	893367
Інші операційні витрати	2520	2344727	2245455
Разом	2550	15160443	14841246

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Додаток В

		Дата(рік, місяць, число)	КОДИ
			2020 01 01
Підприємство	Товариство з додатковою відповідальністю «Яготинський маслозавод»	за ЄДРПОУ	00446003
Територія		за КОАТУУ	3225510100
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОПФГ	230
Вид економічної діяльності	Перероблення молока, виробництво масла та сиру	за КВЕД	10.51
Середня кількість працівників			
Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака			
Адреса	07700, Київська обл., м. Яготин, вул. Шевченка, буд. 213		

**Консолідований баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2019 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	1153	1949	0
первісна вартість	1001	1750	2448	0
накопичена амортизація	1002	597	499	0
Основні засоби:	1010	4530683	5220418	0
первісна вартість	1011	6217061	7468398	0
знос	1012	1688929	2247980	0
Інвестиційна нерухомість:	1015	30797	29136	0
первісна вартість	1016	34015	34015	0
знос	1017	3218	4879	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	303897	49442	0
інші фінансові інвестиції	1035	8848	32290	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	17018	8986	0
Гудвіл при консолідації	1055	0	736	0
Усього за розділом I	1095	4892396	5342957	0
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	5491212	7224122	0
Виробничі запаси	1101	1513502	2030373	0
Незавершене виробництво	1102	3662841	4741669	0
Готова продукція	1103	306945	439854	0
Товари	1104	7924	12226	0
Поточні біологічні активи	1110	209	139	0
Векселі одержані	1120	0	444	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	454282	893798	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	531456	1123363	0
з бюджетом	1135	244103	297871	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	19646	6732	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	113674	107073	0
Поточні фінансові інвестиції	1160	916327	551005	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	457258	950503	0
Готівка	1166	250	11628	0
Рахунки в банках	1167	430834	592524	0
Інші оборотні активи	1190	84568	78049	0
Усього за розділом II	1195	8293089	11226367	0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	954	10130	0
Баланс	1300	13186439	16579454	0

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	280529	280529	0
Капітал у дооцінках	1405	7647	7761	0
Додатковий капітал	1410	908093	950102	0
Емісійний дохід	1411	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	1276	51337	0
Резервний капітал	1415	73982	71184	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	8361515	9887100	0
Вилучений капітал	1430	(29856)	(14670)	(0)
Інші резерви	1435	0	0	0
Неконтрольована частка	1490	44588	-10999	0
Усього за розділом I	1495	9238421	10762429	0
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	75265	33256	0
Пенсійні зобов'язання	1505	176761	171290	0
Довгострокові кредити банків	1510	41359	23148	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	47615	29168	0
Довгострокові забезпечення	1520	75446	71733	0
Цільове фінансування	1525	983656	1500909	0
Усього за розділом II	1595	1400102	1829504	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	440015	494668	0
Векселі видані	1605	4903	367	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	50217	86950	0
за товари, роботи, послуги	1615	279907	592548	0
за розрахунками з бюджетом	1620	13246	15481	0
за у тому числі з податку на прибуток	1621	1455	566	0
за розрахунками зі страхування	1625	34122	38854	0
за розрахунками з оплати праці	1630	57996	78133	0
за одержаними авансами	1635	1560788	2580029	0
за розрахунками з учасниками	1640	39020	49768	0
Поточні забезпечення	1660	35137	33218	0
Доходи майбутніх періодів	1665	1031	1326	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	31534	16179	0
Усього за розділом III	1695	2547916	3986195	0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0	0
Баланс	1900	13186439	16579454	0

Додаток Г

**Консолідований звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 12 місяців 2019 р.**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	10730122	8583924
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(5514991)	(4974227)
Валовий: прибуток	2090	5215131	3609697
Валовий: збиток	2095	(0)	(0)
Інші операційні доходи	2120	7550857	5664497

Адміністративні витрати	2130	(774110)	(657976)
Витрати на збут	2150	(565950)	(446726)
Інші операційні витрати	2180	(7781602)	(5978638)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	3644326	2190854
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	2892	4257
Інші фінансові доходи	2220	15749	9572
Інші доходи	2240	181248	92620
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(70923)	(31898)
Втрати від участі в капіталі	2255	(619)	(2827)
Інші витрати	2270	(1465816)	(199029)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	2306857	2063549
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-746490	-744358
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	1560367	1319191
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(0)	(0)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	3726	10051
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	35175	-434
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	12	53
Інший сукупний дохід	2445	-9400	119328
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	29513	128998
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-1268	23288
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	28245	105710
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	1588612	1424901
неконтрольованій частці	2485	-15683	-1476

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	4486747	4323006
Витрати на оплату праці	2505	1378749	1238935
Відрахування на соціальні заходи	2510	495925	445817
Амортизація	2515	559064	475336
Інші операційні витрати	2520	8704217	6730657
Разом	2550	15624702	13213751

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Додаток А		КОДИ	Додаток Д
		Дата(рік, місяць, число)	2019 01 01
Підприємство	АТ «Житомирський маслозавод»	за ЄДРПОУ	00182863
Територія		за КОАТУУ	2310137500
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОПФГ	230
Вид економічної діяльності	Виробництво продуктів харчування	за КВЕД	30.30
Середня кількість працівників	470		
Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака			
Адреса	М. Житомир		

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 01.01.2018 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	316	1148	0
первісна вартість	1001	1197	1742	0
накопичена амортизація	1002	881	594	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0	0
Основні засоби:	1010	4046577	4531557	0
первісна вартість	1011	5301307	6220486	0
знос	1012	1254730	1688929	0
Інвестиційна нерухомість:	1015	32368	30797	0
первісна вартість	1016	34003	34015	0
знос	1017	1635	3218	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	254	235	0
первісна вартість	1021	254	235	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	314346	303560	0
інші фінансові інвестиції	1035	13290	8852	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	19522	17018	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	0
Гудвіл	1050	0	0	0
Гудвіл при консолідації	1055	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0
Усього за розділом I	1095	4426673	4893167	0
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	4667491	5490054	0
Виробничі запаси	1101	1341666	1513620	0
Незавершене виробництво	1102	3132224	3661565	0
Готова продукція	1103	186718	306945	0
Товари	1104	6882	7924	0
Поточні біологічні активи	1110	319	209	0
Депозити перестраховання	1115	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	413088	454668	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	719341	531485	0
з бюджетом	1135	273427	244364	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	29937	19646	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	196207	112828	0
Поточні фінансові інвестиції	1160	682357	916327	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	218523	456811	0
Готівка	1166	349	250	0
Рахунки в банках	1167	190967	430387	0
Витрати майбутніх періодів	1170	16	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0

у тому числі в:				
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	113544	95243	0
Усього за розділом II	1195	7284313	8301989	0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	1223	954	0
Баланс	1300	11712209	13196110	0

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	280529	280529	0
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	1476	6379	0
Додатковий капітал	1410	399874	494578	0
Емісійний дохід	1411	408077	408077	0
Накопичені курсові різниці	1412	1710	1276	0
Резервний капітал	1415	73908	73982	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	7069547	8363194	0
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(27249)	(29856)	(0)
Інші резерви	1435	0	0	0
Неконтрольована частка	1490	48112	53736	0
Усього за розділом I	1495	7846197	9242542	0
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	112172	80419	0
Пенсійні зобов'язання	1505	283811	176761	0
Довгострокові кредити банків	1510	44596	41359	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	52116	49754	0
Довгострокові забезпечення	1520	72491	76710	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	955	0	0
Цільове фінансування	1525	703783	983656	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітного періоду)	1531	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0
Усього за розділом II	1595	1268969	1408659	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	452311	440015	0
Векселі видані	1605	4459	4903	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	30266	50217	0
за товари, роботи, послуги	1615	195629	270783	0

за розрахунками з бюджетом	1620	11307	13246	0
за у тому числі з податку на прибуток	1621	817	1455	0
за розрахунками зі страхування	1625	32730	34100	0
за розрахунками з оплати праці	1630	56329	57934	0
за одержаними авансами	1635	1669867	1564494	0
за розрахунками з учасниками	1640	34465	39020	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	3458	0
Поточні забезпечення	1660	7559	33863	0
Доходи майбутніх періодів	1665	457	1031	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	101664	31845	0
Усього за розділом III	1695	2597043	2544909	0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0	0
Баланс	1900	11712209	13196110	0

Примітки

Щодо помилки "Рядок 1410/3 має бути більшим або дорівнювати сумі рядків 1411, 1412, г «Додатковий капітал» балансу визнано суми отриманого емісійного доходу, накопичених і закордонні підприємства, частки додаткового капіталу асоційованих та спільних підприємств по пенсійному плану. Див. "Примітки до фінансової звітності, складеної відповідно до міжзвітності"

Додаток Е

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 12 місяців 2018 р.**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	8583924	7845558
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0

Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(4974227)	(4628489)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	3609697	3217069
Валовий: збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	5664497	5280232
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Адміністративні витрати	2130	(657976)	(565604)
Витрати на збут	2150	(446726)	(403480)
Інші операційні витрати	2180	(5978638)	(5113446)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	2190854	2414771
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	4257	13787
Інші фінансові доходи	2220	9572	22586
Інші доходи	2240	92620	117691
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(31898)	(54805)
Втрати від участі в капіталі	2255	(2827)	(16323)
Інші витрати	2270	(199029)	(67667)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	2063549	2430040
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-744358	-607175
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	1319191	1822865
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(0)	(0)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	10051	5051
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	-434	317
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	53	-1697
Інший сукупний дохід	2445	119328	-21609
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	128998	-17938
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-23288	-4106
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	105710	-13832

Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	1424901	1809033
Чистий прибуток (збиток), що належить: власникам материнської компанії	2470	1324005	1840361
неконтрольованій частці	2475	-4814	-17500
Сукупний дохід, що належить: власникам материнської компанії	2480	1426377	1828641
неконтрольованій частці	2485	-1476	-19608

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	8569922	8475644
Витрати на оплату праці	2505	2432023	2369256
Відрахування на соціальні заходи	2510	875225	857524
Амортизація	2515	938546	893367
Інші операційні витрати	2520	2344727	2245455
Разом	2550	15160443	14841246

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Середньорічна кількість простих акцій	2600	2077990	2042552
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	2077990	2042552
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	634.84	892.44
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	634.84	892.44
Дивіденди на одну просту акцію	2650	12	10

Додаток Є

Додаток А	Дата(рік, місяць, число)	20120 01 01
Підприємство	АТ «Житомирський маслозавод»	за ЄДРПОУ 00182863
Територія		за КОАТУУ 2310137500
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОПФГ 230
Вид економічної діяльності	Виробництво продуктів харчування	за КВЕД 30.30
Середня кількість працівників	470	
Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака		
Адреса	М. Житомир	

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 01.01.2019 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	1153	1949	0
первісна вартість	1001	1750	2448	0
накопичена амортизація	1002	597	499	0
Основні засоби:	1010	4530683	5220418	0
первісна вартість	1011	6217061	7468398	0
знос	1012	1686378	2247980	0
Інвестиційна нерухомість:	1015	30797	29136	0
первісна вартість	1016	34015	34015	0
знос	1017	3218	4879	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	303897	49442	0
інші фінансові інвестиції	1035	8848	32290	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	17018	8986	0
Гудвіл при консолідації	1055	0	736	0
Усього за розділом I	1095	4892396	5342957	0
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	5491212	7224122	0
Виробничі запаси	1101	1513502	2030373	0
Незавершене виробництво	1102	3662841	4741669	0
Готова продукція	1103	306945	439854	0
Товари	1104	7924	12226	0
Поточні біологічні активи	1110	209	139	0
Векселі одержані	1120	0	444	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	454282	893798	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	531456	1123363	0
з бюджетом	1135	244103	297871	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	19646	6732	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	113674	107073	0
Поточні фінансові інвестиції	1160	916327	551005	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	457258	950503	0
Готівка	1166	250	11628	0
Рахунки в банках	1167	430834	592524	0
Інші оборотні активи	1190	84568	78049	0
Усього за розділом II	1195	8293089	11226367	0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	954	10130	0
Баланс	1300	13186439	16579454	0

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	280529	280529	0
Капітал у дооцінках	1405	7647	7761	0

Додатковий капітал	1410	500016	541524	0
Емісійний дохід	1411	408077	408578	0
Накопичені курсові різниці	1412	1276	51337	0
Резервний капітал	1415	73982	71184	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	8361515	9887100	0
Вилучений капітал	1430	(29856)	(14670)	(0)
Інші резерви	1435	0	0	0
Неконтрольована частка	1490	44588	-10999	0
Усього за розділом I	1495	9238421	10762429	0
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	75265	33256	0
Пенсійні зобов'язання	1505	176761	171290	0
Довгострокові кредити банків	1510	41359	23148	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	47615	29168	0
Довгострокові забезпечення	1520	75446	71733	0
Цільове фінансування	1525	983656	1500909	0
Усього за розділом II	1595	1400102	1829504	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	440015	494668	0
Векселі видані	1605	4903	367	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	50217	86950	0
за товари, роботи, послуги	1615	279907	592548	0
за розрахунками з бюджетом	1620	13246	15481	0
за у тому числі з податку на прибуток	1621	1455	566	0
за розрахунками зі страхування	1625	34122	38854	0
за розрахунками з оплати праці	1630	57996	78133	0
за одержаними авансами	1635	1560788	2580029	0
за розрахунками з учасниками	1640	39020	49768	0
Поточні забезпечення	1660	35137	33218	0
Доходи майбутніх періодів	1665	1031	1326	0
Інші поточні зобов'язання	1690	31534	16179	0
Усього за розділом III	1695	2547916	3987521	0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0	0
Баланс	1900	13186439	16579454	0

Додаток Ж

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 12 місяців 2019 р.

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	10730122	8583924
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(5514991)	(4974227)
Валовий: прибуток	2090	5215131	3609697
Валовий: збиток	2095	(0)	(0)
Інші операційні доходи	2120	7550857	5664497
Адміністративні витрати	2130	(774110)	(657976)

Витрати на збут	2150	(565950)	(446726)
Інші операційні витрати	2180	(7781602)	(5978638)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	3644326	2190854
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	2892	4257
Інші фінансові доходи	2220	15749	9572
Інші доходи	2240	181248	92620
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(70923)	(31898)
Втрати від участі в капіталі	2255	(619)	(2827)
Інші витрати	2270	(1465816)	(199029)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	2306857	2063549
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-746490	-744358
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	1560367	1319191
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(0)	(0)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	3726	10051
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	35175	-434
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	12	53
Інший сукупний дохід	2445	-9400	119328
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	29513	128998
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-1268	23288
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	28245	105710
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	1588612	1424901
неконтрольованій частці	2485	-15683	-1476

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	4486747	4323006
Витрати на оплату праці	2505	1378749	1238935
Відрахування на соціальні заходи	2510	495925	445817
Амортизація	2515	559064	475336
Інші операційні витрати	2520	8704217	6730657
Разом	2550	15624702	13213751

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Середньорічна кількість простих акцій	2600	2077990	2077990
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	2077990	2077990
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	750.9	634.84
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	750.9	634.84

Дивіденди на одну просту акцію	2650	24	12
--------------------------------	------	----	----

Примітки Див. "Примітки до фінансової звітності, складеної відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності"

Керівник

Головний бухгалтер

Додаток 3

Підприємств	ТОВ «Роксолана»	Дата (рік, місяць, число)	01	01
		за ЄДРПОУ	00446865	
Територія	Київська обл обл	за КОАТУУ	532381010 0	
Організаційно-правова форма господарювання		за КОПФГ		
Орган державного управління		за СПОДУ	6544	
Вид економічної діяльності	Виробництво продуктів харчування	за КВЕД	15.96	
Одиниця виміру: тис. грн		Контрольна сума		
Адреса	М. Київ			

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на _____ 2018 р.

Форма № 1 Код за
ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	2,0	2,3
первісна вартість	1001	4,5	5,0
накопичена амортизація	1002	(2,5)	(2,7)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	103	2
Основні засоби	1010	45059	43548
первісна вартість	1011	109489	110443
знос	1012	(64427)	(66895)
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	1514	1514
інші фінансові інвестиції	1035	17650	2176
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	213	223
Відстрочені податкові активи	1045	753	
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	65744	47928
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	23976	21344
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	6403	1726
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	1071	794
з бюджетом	1135	2160	645
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1949	20915
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	787	95
Витрати майбутніх періодів	1170	1329	344
Інші оборотні активи	1190	1779	932
Усього за розділом II	1195	38155	46451
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1300	105228	94723
Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	7198	7198

Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410	52995	52833
Резервний капітал	1415	697	697
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	13707	14380
Неоплачений капітал	1425	()	()
Вилучений капітал	1430	()	()
Усього за розділом I	1495	74597	75108
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510	1000	1250
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595	1000	1250
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	914	844
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	4893	2629
розрахунками з бюджетом	1620	19478	6823
З одержаних авансів	1621	349	371
розрахунками зі страхування	1625	705	698
розрахунками з оплати праці	1630	2080	1984
Поточні забезпечення	1660	281	281
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	931	4735
Усього за розділом III	1695	29631	18365
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Баланс	1900	105228	94723

Додаток К

Підприємств	ТОВ «Роксолана»	Дата (рік, місяць, число)	01
		за ЄДРПОУ	00446865
Територія	Київська обл обл	за КОАТУУ	532381010 0
Організаційно-правова форма господарювання		за КОПФГ	
Орган державного управління		за СПОДУ	6544
Вид економічної діяльності	Виробництво продуктів харчування	за КВЕД	15.96
Одиниця виміру: тис. грн		Контрольна сума	
Адреса	М. Київ		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за _____ 2018 р.

Форма № 2 Код за ДКУД 1801003

I. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	55218	100657
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(34436)	(58572)
Валовий:			
прибуток	2090	20782	42085
збиток	2095	()	()
Інші операційні доходи	2120	7247	10397
Адміністративні витрати	2130	(12157)	(18537)
Витрати на збут	2150	(7159)	(14398)
Інші операційні витрати	2180	(8967)	(16294)
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190		3253
збиток	2195	(254)	()
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	6	136
Інші доходи	2240	2705	5272
Фінансові витрати	2250	(130)	(165)
Втрати від участі в капіталі	2255	()	()
Інші витрати	2270	(1429)	(2898)
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	898	5598
збиток	2295	()	()
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(225)	(87)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	673	4719
збиток	2355	()	()

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		

Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465		
--	-------------	--	--

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	17783	43883
Витрати на оплату праці	2505	9800	17829
Відрахування на соціальні заходи	2510	3580	6494
Амортизація	2515	2950	2931
Інші операційні витрати	2520	494	1533
Разом	2550	34607	72670

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Керівник

Головний бухгалтер

Додаток Л

Підприємств ТОВ «Роксолана»

Дата (рік, місяць, число)

за ЄДРПОУ

за КОАТУУ

за КОПФГ

за СПОДУ

за КВЕД

Контрольна сума

01	
00446865	
532381010	
0	
6544	
15.96	

Територія Київська обл обл

Організаційно-правова форма господарювання _____

Орган державного управління _____

Вид економічної діяльності Виробництво продуктів харчування

Одиниця виміру: тис. грн _____

Адреса М. Київ

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на _____ 2019 р.

Форма № 1 Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	2,3	3,2
первісна вартість	1001	5,0	6,0
накопичена амортизація	1002	(2,7)	(2,8)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	2	65
Основні засоби	1010	43548	45497
первісна вартість	1011	110443	115687
знос	1012	(66895)	(70190)
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	1514	1514
інші фінансові інвестиції	1035	2176	8675
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	223	185
Відстрочені податкові активи	1045	462,7	387,8
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	47928	56327
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	21344	20553
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1726	2553
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	794	186
з бюджетом	1135	645	3227
у тому числі з податку на прибуток	1136		0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	20915	17336
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	95	125
Витрати майбутніх періодів	1170	344	2148
Інші оборотні активи	1190	932	1306
Усього за розділом II	1195	46451	45286
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1300	94723	103761
Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	7198	7198
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410	52833	52828
Резервний капітал	1415	697	697

Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	14380	7493
Неоплачений капітал	1425	()	()
Вилучений капітал	1430	()	()
Усього за розділом I	1495	75108	68216
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510	1250	3650
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595	1250	3650
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	844	5357
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	6823	14741
товари, роботи, послуги	1615	2629	2910
розрахунками з бюджетом	1620	371	427
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	698	1063
розрахунками з оплати праці	1630	1984	1912
Поточні забезпечення	1660	281	281
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	4735	5204
Усього за розділом III	1695	18365	31895
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Баланс	1900	94723	103761

Додаток М

Підприємств	ТОВ «Роксолана»	Дата (рік, місяць, число)	01	01
		за ЄДРПОУ	00446865	
Територія	Київська обл обл	за КОАТУУ	532381010 0	
Організаційно-правова форма господарювання		за КОПФГ		
Орган державного управління		за СПОДУ	6544	
Вид економічної діяльності	Виробництво продуктів харчування	за КВЕД	15.96	
Одиниця виміру: тис. грн		Контрольна сума		
Адреса	М. Київ			

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за _____ 2019 р.

Форма № 2 Код за ДКУД 1801003

I. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період
--------	-----------	-------------------	-----------------------

			попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	68732	55218
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(49205)	(34436)
Валовий:			
прибуток	2090	6228	20782
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120		7247
Адміністративні витрати	2130	(18501)	(12157)
Витрати на збут	2150	(4532)	(7159)
Інші операційні витрати	2180	(8279)	(8967)
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190		
збиток	2195	(5557)	(254)
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		6
Інші доходи	2240	96	2705
Фінансові витрати	2250	(214)	(130)
Втрати від участі в капіталі	2255	()	()
Інші витрати	2270	(1212)	(1429)
Фінансовий результат до оподаткування:			898
прибуток	2290		
збиток	2295	(6887)	()
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	()	(225)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			673
прибуток	2350		
збиток	2355	(6887)	()

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		

Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465		
--	-------------	--	--

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	31204	17783
Витрати на оплату праці	2505	17238	9800
Відрахування на соціальні заходи	2510	6339	3580
Амортизація	2515	2949	2950
Інші операційні витрати	2520	1791	494
Разом	2550	59521	34607

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Керівник

Головний бухгалтер